

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Obor: Mezinárodní obchod

Vývoj ekonomické situace v zemích Visegrádské čtyřky po
vstupu do Evropské unie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: Belinda Burešová

Vedoucí práce: doc. Ing. Ingeborg Němcová CSc

Akademický rok: 2018/2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem uvedenou bakalářskou práci na téma „Vývoj ekonomické situace v zemích Visegrádské čtyřky po vstupu do Evropské unie“ vypracovala samostatně. Veškeré použité zdroje a literatura jsou uvedeny v seznamu zdrojů.

V Praze dne:

.....

Belinda Burešová

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala doc. Ing. Ingeborg Němcové CSc
za její odbornou pomoc, ochotu a cenné rady při psaní této bakalářské práce.

Abstrakt:

Cílem této bakalářské práce je ukázat vývoj ekonomického stavu členských zemí V4 před a zejména po vstupu do EU a navzájem jej porovnat. Práce se také zabývá vlivem EU, jakožto jedním z mnoha působících faktorů, na vývoj ekonomických ukazatelů. Teoretická část je zaměřena na definování pojmů V4 a evropeizace. V další kapitole je pomocí časových řad představen komplexní makroekonomický vývoj zemí V4 před jejich vstupem do EU v roce 2004. Pátá kapitola této práce analýzou, komparací a interpretací dat převzatých z analytických studií detailněji rozebírá přední makroekonomické ukazatele (HDP, míru inflace, míru nezaměstnanosti, výši veřejného zadlužení a zahraniční obchod) zemí V4 od roku 2004 do současnosti. Poslední praktická kapitola pak porovnává veškeré výstupy zjištěného ekonomického vývoje V4 po vstupu do EU a formuluje závěry. V závěru jsou shrnuta veškerá klíčová data a výstupy celé práce.

Obsah

SEZNAM ZKRATEK.....	7
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	8
SEZNAM TABULEK	8
SEZNAM GRAFŮ.....	8
ÚVOD	10
1. VISEGRÁDSKÁ ČTYŘKA	12
1.1 Charakteristika Visegrádské čtyřky.....	12
1.2 Motiv a cíle Visegrádské čtyřky	13
1.3 Vývoj kooperace členských zemí	17
2. EVROPEIZACE EKONOMIKY	19
2.1. Představení a typologie evropeizace.....	20
2.2. Směry evropeizace.....	21
2.3. Evropeizace ekonomik	22
3. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ PŘED ROKEM 2004	25
4. ANALÝZA MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ A JEJICH VÝVOJ OD ROKU 2004 DO SOUČASNOSTI S OHLEDEM NA EU – JEDNOTLIVÉ ZEMĚ V4.....	26
4.1. Česká republika	26
4.1.1. Charakteristika makroekonomického prostředí	26
4.1.2. Hrubý domácí produkt	27
4.1.3. Míra inflace	28
4.1.4. Míra nezaměstnanosti.....	30
4.1.5. Veřejný dluh.....	31
4.1.6. Zahraniční obchod.....	32
4.2. Slovenská republika.....	34
4.2.1. Charakteristika makroekonomického prostředí	34
4.2.2. Hrubý domácí produkt	35
4.2.3. Míra inflace	37
4.2.4. Míra nezaměstnanosti.....	39

4.2.5.	Veřejný dluh	40
4.2.6.	Zahraniční obchod.....	42
4.3.	Polská republika	43
4.3.1	Charakteristika makroekonomického prostředí	43
4.3.2	Hrubý domácí produkt	44
4.3.3	Míra inflace	45
4.3.4	Míra nezaměstnanosti.....	47
4.3.5	Veřejný dluh.....	48
4.3.6	Zahraniční obchod.....	49
4.4	Maďarsko.....	51
4.4.1	Charakteristika makroekonomického prostředí	51
4.4.2	Hrubý domácí produkt	51
4.4.3	Míra inflace	53
4.4.4	Míra nezaměstnanosti.....	54
4.4.5	Veřejný dluh.....	55
4.4.6	Zahraniční obchod.....	56
5.	KOMPARACE ČLENŮ V4 Z HLEDISKA EKONOMICKÉHO VÝVOJE	58
5.1.	Komparace hrubého domácího produktu	58
5.2.	Komparace míry inflace	59
5.3.	Komparace míry nezaměstnanosti.....	60
5.4.	Komparace veřejného dluhu.....	61
5.5.	Komparace zahraničního obchodu	62
	ZÁVĚR.....	64
	SEZNAM LITERATURY	66

SEZNAM ZKRATEK

CEFTA	Středoevropská dohoda o volném obchodu
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní Republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
EHP	Evropský hospodářský prostor
EMU	Evropská měnová unie
EU	Evropská unie
HDP	Hrubá domácí produkt
NATO	Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	Organizace spojených národů
PZI	Přímé zahraniční investice
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
SBOP	Společná bezpečnostní a obranná politika
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU
V4	Visegrádská čtyřka/skupina

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Geografická poloha zemí V4 **Chyba! Záložka není definována.**

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Klíčové oblasti Visegrádské spolupráce po roce 2004 **Chyba! Záložka není definována.**

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj změny HDP České republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 2: Vývoj míry inflace České republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti České republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 4: Vývoj veřejného dluhu České republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 5: Vývoj salda účtu platební bilance České republiky a EU za období 2004-2018, v mil. eur **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 6: Vývoj změny HDP Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 7: Vývoj míry inflace Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 9: Vývoj veřejného dluhu Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 10: Vývoj salda účtu platební bilance Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v mil. eur **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 11: Vývoj změny HDP Polské republiky a EU za období 2004-2018, v % **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 12: Vývoj míry inflace Polské republiky a EU za období 2004-2018, v %..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti Polské republiky a EU za období 2004-2018, v %
..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 14: Vývoj veřejného dluhu Polské republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP
..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 15: Vývoj salda účtu platební bilance Polské republiky a EU za období 2004-2018, v mil.
eur..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 16: Vývoj změny HDP Maďarska a EU za období 2004-2018, v %**Chyba! Záložka není definována.**

Graf 17: Vývoj míry inflace Maďarska a EU za období 2004-2018, v %**Chyba! Záložka není definována.**

Graf 18: Vývoj míry nezaměstnanosti Maďarska a EU za období 2004-2018, v %..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 19: Vývoj veřejného dluhu Maďarska a EU za období 2004-2018, v % HDP **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 20: Vývoj salda účtu platební bilance Maďarska a EU za období 2004-2018, v mil. eur
..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 21: Komparace vývoje HDP zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %**Chyba! Záložka není definována.**

Graf 22: Komparace vývoje míry inflace zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 23: Komparace vývoje míry nezaměstnanosti zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %
..... **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 24: Komparace vývoje veřejného dluhu zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v % . **Chyba! Záložka není definována.**

Graf 25: Komparace vývoje salda účtu platební bilance zemí V4 a EU v letech 2004-2018,
v mld. eur..... **Chyba! Záložka není definována.**

ÚVOD

Česká republika a Slovenská republika (dříve ČSFR), Polsko a Maďarsko. Původně 3 totalitní země, které se v roce 1991 spojily na jejich cestě za evropskou integrací a vytvořily společnou alianci Visegrádská čtyřka či skupina (dále jen V4). Po rozpadu ČSFR, a nástupu Václava Klause staršího jako premiéra, se spolupráce Visegrádské skupiny rozpadla. Po jeho odchodu a nástupu vlády vedené ČSSD byla spolupráce V4 opět obnovena. Spolupráce V4 tedy měnila od svého zahájení výslednou intenzitu a cíl. Významný vliv na uvedenou spolupráci měl vstup zemí do Evropské unie (dále jen „EU“) v roce 2004. Členství představovalo ekonomický přínos, ale také přijetí řady nových evropských pravidel (jednotný trh, celní unie atd.). Členské země EU tedy musejí projít procesem tvorby, šíření a institucionalizace předpisů EU do národních politik. Tyto politiky jsou např. zahraniční, politika zaměstnanosti, politika ovlivňování vnitřního trhu (fiskální a měnová) atd. Uvedený proces se v moderní terminologii označuje jako „evropeizace“¹.

Tato bakalářská práce si klade za cíl ukázat vývoj ekonomického stavu členských zemí V4 před a zejména po vstupu do EU a vyhodnotit jej. Práce se také zabývá vlivem EU na vývoj ekonomických ukazatelů, jenž je jedním z mnoha působících faktorů. Země V4 spojuje nejen jejich geografická poloha, kulturní dědictví, původní politický režim a následná ekonomická a sociální transformace, ale také snaha o evropskou integraci. Nicméně i přes tyto shodné prvky je otázkou, zda lze jejich podobnost nalézt také v jejich ekonomickém vývoji sledovaném prostřednictvím makroekonomických ukazatelů. Proto se tato bakalářská práce snaží zachytit vliv a následný výstup dvou významných událostí u zemí V4, kterými jsou původní politický režim a následné cílení k evropské integraci. Práce je založena na statistických datech o makroekonomickém vývoji. Časové řady jsou vyhodnoceny prostřednictvím grafů a vzájemně porovnány.

Hlavním cílem této bakalářské práce je ukázat makroekonomický vývoj zemí V4 po vstupu do EU a navzájem jej porovnat.

I přes snahu zemí V4 o členství v EU, byl tento proces provázen určitými obavami na obou stranách, a to zejména z hlediska následujícího ekonomického vývoje zemí. Tyto obavy jsou následně podkladem pro formulaci výzkumných otázek, jejichž zodpovězení je předpokladem pro splnění cíle této bakalářské práce. Jedná se o následující výzkumné otázky:

¹ Tento pojem bude dále v teoretické části přesněji definován

Výzkumná otázka 1: Jaký byl makroekonomický vývoj zemí V4 ve sledovaném období?

Výzkumná otázka 2: Kdy a které země V4 měly vývoj těchto makroekonomických ukazatelů podobný?

Celá práce je rozdělena na dílčí kapitoly. Jako první je kapitola s teoretickou částí, kde jsou vymezeny základní pojmy, které budou dále využívány. Tato část se konkrétně zabývá představením pojmu V4 a jejího významu. Dále vymezuje pojem evropeizace, což je proces, který je nedílnou součástí členství zemí v EU. Další kapitola již pomocí časových řad představuje komplexní makroekonomický vývoj zemí V4 před jejich vstupem do EU v roce 2004 a vzájemnou komparaci výstupních dat. Pátá kapitola této práce analýzou, komparací a interpretací dat převzatých z analytických studií detailněji rozebírá přední makroekonomické ukazatele (HDP, míru inflace, míru nezaměstnanosti, výši veřejného zadlužení a zahraniční obchod) zemí V4 od roku 2004 do současnosti. Poslední praktická kapitola 6 pak porovnává veškeré výstupy zjištěného ekonomického vývoje V4 po vstupu do EU a formuluje závěry. V závěru jsou shrnuta veškerá klíčová data a výstupy celé práce.

1. VISEGRÁDSKÁ ČTYŘKA

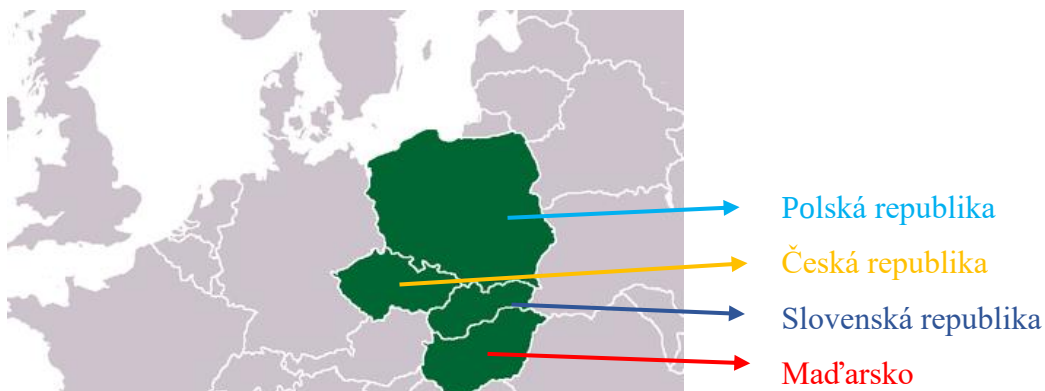
Tato teoretická kapitola se zaměřuje na představení základních aspektů skupiny V4. Dílčí kapitoly představují členské země, motiv založení skupiny, její cíle a vývoj od jejího vzniku v roce 1991 do roku 2004, kdy země vstoupily do EU.

1.1 Charakteristika Visegrádské čtyřky

Visegrádská skupina vznikla v období navazující na historické změny ve světě. V roce 1991 došlo k rozpadu původního Sovětského svazu s pádem železné opony² a ukončení bipolárního rozdělení světa. Státy Evropy patřily před tímto obdobím do tzv. sovětské sféry vlivu, kdy se postupně začaly zbavovat totalitních režimů. Vzniklá aliance čtyř zemí střední Evropy, které jsou uvedeny níže, byla původně založena s cílem spolupráce a spojení sil při jejich složité cestě k demokracii. Dříve značně podceňovaná skupina má dnes stále větší význam, dominantnější hlas a postavení.

Následující obrázek zobrazuje geografickou polohu členských zemí V4, což jsou tedy: Česká republika, Slovenská republika, Polská republika a Maďarsko.

Obrázek č.1: Geografická poloha zemí V4

Zdroj: AKTUÁLNĚ. Visegrádská čtyřka. [online] Economia, a.s. © 1999-2019 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/visegradska-ctyryka/r~270e0b028ba011e5a705002590604f2e/?redirected=1551902261>.

Visegrádskou čtyřku lze charakterizovat jako alianci zemí střední Evropy prosazující integrační proces. Vedle ekonomické, politické a obranné spolupráce deklarovala také jednotný postup v jednání s evropskými institucemi. V roce 1993 dala také impuls k založení

² Železná opona je synonymum pro nepropustné hranice mezi západním a východním blokem světa v období studené války.

Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA³) zajišťující hospodářskou spolupráci v daném regionu.⁴

Spolupráce ekonomik zemí byla logickým výstupem na jejich cestě do EU, kdy od počátku skupiny byly její aktivity silně ovlivněny právě Unií. EU v rámci svých snah o zajištění stabilizace středoevropské oblasti vždy prosazovala vznik formálních i neformálních integračních aliancí a vazeb, jako právě V4. Nicméně V4 po celou dobu své existence mimo EU byla spíše regionálním fórem pro řešení kulturních, politických a bezpečnostních vazeb mezi členskými zeměmi. Ekonomickou náplň jí odčerpávala již uvedená CEFTA. Původně se ovšem efektivní spolupráci nedařilo dosáhnout, a to vlivem neshod a rozdílných přístupů k integraci mezi členskými zeměmi. Vzájemná podpora prvotně spočívala ve společných konzultacích, projektech a deklaracích. Jednotné aktivity lze v prvopočátcích spatřovat zejména v kulturní spolupráci, vzdělávání a navázání intenzivnějších vazeb se západoevropskými institucemi. Oživení aktivit Visegrádské skupiny nastalo při rozšíření zemí v NATO a EU. Její institucionální skladba je poměrně omezená a vychází zásadně z mezivládních principů s rotujícím předsednictvím, konzultací, setkání předsedů vlád a prezidentů. Charakteristickým znakem je také Visegrádský fond, který byl založen na zajištění finančních zdrojů pro realizaci společných projektů. Zásadní změnou v podstatě aktivit zemí V4 byl vstup zemí do EU v roce 2004. V návaznosti na uvedený vstup, zformulovala aliance v tzv. Deklaraci z Kroměříže své primární oblasti spolupráce. Jedná se především o kulturu, vzdělávání, rozvoj občanské společnosti, příhraniční spolupráce, oblast životního prostředí, zahraniční politiku, bezpečnost a obranné spolupráce.⁵

1.2 Motiv a cíle Visegrádské čtyřky

V předchozí kapitole bylo uvedeno, že hlavním motivem pro založení představované aliance bylo zajištění úzké spolupráce a spojení sil původních středoevropských totalitních zemí na jejich cestě k evropské integraci. Nicméně impulsů pro uvedené sjednocení bylo více a lze je klasifikovat do následujících okruhů:

- *„I přes rozpad socialistického bloku ve střední a východní Evropě se všechny země stále obávaly vlivu Sovětského svazu. Usilovaly o zrušení Varšavské smlouvy a ukončení evropské integrace v rámci RVHP.*

³ CEFTA – Central European Free Trade Agreement

⁴ SMOLÍK, Josef. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Grada Publishing, 2014. 232 s. ISBN 978-80-247-5131-3, s. 197.

⁵ CIHELKOVÁ, E. a kol. Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie). C. H. Beck, 2007. 361 s. ISBN 978-80-7179-808-8, s. 222.

- *Snaha o obhajobu střeoevropského duchovního prostoru a ideje kooperace zemí ve střední Evropě.*
- *Navázání užší spolupráce se Západem. Zejména se jednalo o KBSE, NATO, Evropské společenství atd. Jedním z požadavků těchto institucí bylo vyjasnění vztahů nezatížených spornou minulostí a problémy mezi jednotlivými národy.*
- *Zájem západních zemí o spolupráci s Visegrádskou skupinou. Nikoliv pouze s jednou ze zemí Visegrádu.*⁶

Primární cíle při založení Visegrádské skupiny v roce 1991 byly stanoveny v Deklaraci o spolupráci České a Slovenské Federativní Republiky, Polské a Maďarské republiky na jejich cestě k evropské integraci.

Strategickým cílem zemí bylo vyplnění bezpečnostně-ekonomického vakua, které v daných regionech vzniklo díky politickým změnám na konci 80. let minulého století.⁷ Dílčí cíle v prvopočátcích uskupení byly formulovány v následujícím znění:⁸

- v plném smyslu obnovit státní suverenitu, demokracii a svobodu,
- odstranit existující společenské, ekonomické a duchovní pozůstatky totalitního režimu,
- tvorba parlamentní demokracie, moderní právní země, dodržování lidských práv a základních lidských svobod,
- tvorba moderního tržního hospodářství,
- maximální zařazení do evropského politického, hospodářského, bezpečnostního a legislativního systému.

V Deklaraci bylo také uvedeno, jakými kroky lze dané cíle naplňovat. Jednalo se např. o úzkou spolupráci s evropskými institucemi (zejména v otázce bezpečnosti), dále rozvíjet hospodářskou a ekologickou spolupráci, zaměřit se na dopravní infrastrukturu mezi zeměmi Evropy, vybudovat podmínky pro nerušené sdílení a výměnu informací (včetně tiskovin a kulturních hodnot) atd.⁹

⁶ KAISEROVÁ, K. a V. NAJMAN. Život a paměť: Projekt Visegrádská paměť či Visegrádské paměti? Paměť většiny a paměti menšin. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017. 91 s. ISBN 978-80-7561-050-8, s. 7.

⁷ SMOLÍK, Josef. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Grada Publishing, 2014. 232 s. ISBN 978-80-247-5131-3, s. 155

⁸ KAISEROVÁ, K. a V. NAJMAN. Život a paměť: Projekt Visegrádská paměť či Visegrádské paměti? Paměť většiny a paměti menšin. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017. 91 s. ISBN 978-80-7561-050-8, s. 10.

⁹ KAISEROVÁ, K. a V. NAJMAN. Život a paměť: Projekt Visegrádská paměť či Visegrádské paměti? Paměť většiny a paměti menšin. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017. 91 s. ISBN 978-80-7561-050-8, s. 10.

Z uvedených cílů je patrné, že byly stanoveny záměry, které dílčí země v původním totalitním systému postrádaly a které byly základem demokratických a rozvinutých evropských zemí. Vstupem zemí V4 do EU a NATO došlo k naplnění cílů a úkolů z roku 1991. tedy zejména k plné integraci do klíčových euroatlantických struktur. Visegrádské země vyjádřily politickou snahu o navázání na pozitivní výstupy dosavadní kooperace a v této spolupráci také pokračovat.¹⁰ I přes určitou obavu, jak budou země V4 po vstupu do EU dále spolupracovat, byla zahájena ještě intenzivnější provázanost. Po vstupu do EU došlo vlivem předchozích událostí také ke změnám cílů zemí V4, které byly uvedeny v nové Deklaraci premiérů České, Maďarské, Polské a Slovenské republiky o kooperaci zemí V4 po jejich vstupu do EU ze dne 12. května 2004 (tzv. Kroměřížská deklarace)

Hlavním cílem zemí V4 bylo po vstupu do EU přispívat k budování evropské bezpečnosti vycházející z efektivní a vzájemně intenzivnější spolupráce a koordinace mezi existujícími evropskými i transatlantickými organizacemi. Na tento cíl navazovala i snaha ve formě podpory sdílení hodnot v kultuře, vzdělávání a u výměny informací. Veškeré aktivity zemí směřovaly k posílení stability v regionu střední Evropy¹¹. Tedy po vstupu do Unie bylo hlavním cílem V4 rozvíjet kooperaci v rámci jejich členství v EU a NATO. Jednalo se o zintenzivnění spolupráce na evropské a regionální úrovni a vznik nových témat. Tato nová témata zahrnovala např. spolupráci s východními sousedy EU i států V4, podpora rozšiřování EU atd.¹² Poměrně detailní cíle a nastavené rozvoje spolupráce zemí V4 v rámci jejich členství v EU pak zobrazuje následující tabulka.

¹⁰ MZV ČR. Visegrádská spolupráce – Vznik a cíle Visegrádské skupiny. [online] International Ministerstvo zahraničních věcí České republiky © 2019 [cit. 2006-05-27]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/visegrad/index.html.

¹¹ VISEGRAD GROUP. O V4. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2004-05-01]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/v4-110412>.

¹² VISEGRAD GROUP. The Strategic Importance of V4: New challenges await the Visegrad Group. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2009-08-31]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/other-articles/the-strategic-importance>.

Tabulka 1: Klíčové oblasti Visegrádské spolupráce po roce 2004

Okruh kooperace	Dílčí oblasti kooperace
V rámci zemí V4	• Kultura, • vzdělávání, směna mládeže a věda, • pokračování v podpoře občanského rozměru visegrádské spolupráce v rámci Mezinárodního visegrádského fondu a jeho struktur, • přeshraniční spolupráce, • infrastruktura, • životní prostředí, • boj proti terorismu, organizovanému zločinu a nelegální migraci, • schengenská spolupráce, • řízení přírodních pohrom, • výměna názorů na spolupráci v oblasti pracovní a sociální politiky, • výměna zkušeností v oblasti politiky zahraniční rozvojové pomoci, • obranný a zbrojní průmysl.
V rámci zemí EU	• Konzultace a spolupráce ohledně aktuálních otázek jednotných záměrů, • aktivní podpora rozvoje SZBP a strategie EU vůči západnímu Balkánu, • konzultace, kooperace a výměna zkušeností v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, schengenská spolupráce, včetně ochrany a správy vnějších hranic EU, vízová politika, • tvorba nových možností a forem hospodářské spolupráce v rámci EHP, • konzultace o vnitrostátních přípravách na vstup do EMU, • aktivní účast na rozvoji SBOP k podpoře vztahů mezi EU a NATO a prohloubení komunikace mezi organizacemi.
V rámci rozvoje vztahů s dalšími partnery	• Spolupráce se zainteresovanými středoevropskými zeměmi, • spolupráce s kandidátskými a zeměmi usilujícími o vstup do EU a NATO, podpora reforem jejich evropské a euroatlantické perspektivy, • spolupráce na efektivní realizaci programů zemí V4 s EU a NATO, • spolupráce s dalšími regionálními strukturami, • spolupráce s dalšími zainteresovanými zeměmi a organizacemi.
V rámci zemí NATO a dalšími mezinárodními organizacemi	• Konzultace a spolupráce v rámci NATO a atlantických obranných dovedností, • posílení transatlantické solidarity a soudržnosti, • kooperace dle zkušeností V4 s cílem podpořit jednotné chápání bezpečnosti mezi zeměmi usilujícími o vstup do evropských a euroatlantických institucí, • podpora kooperace mezinárodního společenství u nových bezpečnostních výzev s důrazem na boj proti mezinárodnímu terorismu, • konzultace a kooperace v OBSE ohledně jednotných zájmů zemí V4, možné společné podněty, • konzultace, kooperace a výměna informací v mezinárodních organizacích (OSN, Rada Evropy, OECD atd.), • vzájemná podpora kandidatur v mezinárodních organizacích a orgánech.

Zdroj: VISEGRAD GROUP. Guidelines on the Future Areas of Visegrad Cooperation. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2004-07-30]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/cooperation/guidelines-on-the-future-110412>.

Aktuálně se ovšem podstata a význam V4 změnili, kdy primárním cílem již není vzájemná podpora při evropské integraci, ale koordinace postupu a dílčích rozhodovacích procesů vůči EU. Jednotnými činnostmi si tak členské země navzájem zlepšují své postavení

oproti zbylým zemím evropského společenství.¹³ Kooperaci zemí V4 lze nyní označit za nejjasněji utvářenou činnost ve střední Evropě. Páteří spolupráce jsou vzájemné vazby a kontakty na všech úrovních, tedy od vrcholových politických summitů až po odborná a diplomatická setkání jednotlivců, ale i aktivity nevládních sdružení a kulturních institucí. Významnou součástí cílů v rámci V4 je také spolupráce jednotlivých ministerstev. Nyní spolu realizují řadu společných projektů v oblasti kultury, životního prostředí, bezpečnosti, obrany, vědy a vzdělávání atd. Současně s tím se zintenzivňuje spolupráce v rámci legislativy, infrastruktury, cestovního ruchu, energetických a informačních technologií atd. Dalším cílem je spolupráce se zahraničními zeměmi, regionálními formacemi a organizacemi.¹⁴

1.3 Vývoj kooperace členských zemí

Spolupráce členských zemí V4 je stanovena v základní podobě v určitých sektorech, kdy se jedná o vládní spolupráci, pravidelná setkání a kooperace příslušných parlamentů. Z hlediska vládní spolupráce tkví kooperace v rostoucím jednoletém předsednictví dané země, kdy příslušný předseda zajišťuje návaznost dlouhodobé spolupráce zemí V4. Dále je jednou ročně pořádán summit předsedů zainteresovaných vlád na konci daného předsednictví. V rámci vládní spolupráce dochází k nepravidelným i neformálním setkáním předsedů vlád a ministrů zahraničních věcí před významnými mezinárodními akcemi. Dále nastává intenzivnější dialog národních koordinátorů V4 z hlediska jejich postavení ve vnitřní a mezinárodní spolupráci. Nedílnou součástí spolupráce je konzultování zastupování u setkání EU a NATO, ale i u dalších fór (OBSE, OSN, Rady Evropy atd.)¹⁵

Zahájení spolupráce započalo v roce 1991, kdy ještě tentýž rok se ve dnech 5. – 6. října v Krakově konala poměrně významná schůzka prezidentů zemí Visegrádské skupiny (v tehdejším složení členských zemí: ČSFR, Polsko a Maďarsko) a ministrů zahraničních věcí. Na této schůzce byla podepsána tzv. Krakovská deklarace, která vyzývá k jednotnému ustanovení a rozpuštění Varšavské smlouvy a RVHP¹⁶. Dále obsahovala stabilizování procesu Konference pro bezpečnost a spolupráci, kdy zobrazovala snahu o přidružení k ES. Zejména tehdejší prezident ČSFR (Václav Havel) na schůzce dále zdůrazňoval potřebu navázat užší spolupráci

¹³ AKTUÁLNĚ. Visegrádská čtyřka. [online] Eonomia, a.s. © 1999-2019 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/visegradska-ctyrka/r~270e0b028ba011e5a705002590604f2e/?redirected=1551902261>.

¹⁴ VISEGRAD GROUP. Aims and Structure. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2015-07-25]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/about/aims-and-structure>.

¹⁵ VISEGRAD GROUP. Guidelines on the Future Areas of Visegrad Cooperation. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2004-07-30]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/cooperation/guidelines-on-the-future-110412>.

¹⁶ Rada vzájemné hospodářské pomoci

zemí Visegrádu s NATO a jejich aktivního zapojení do činnosti aliance. Koncem uvedeného roku byly se všemi visegrádskými zeměmi podepsány dohody o přidružení k ES (tzv. Evropské asociační dohody). Asociační dohody upravovaly vztahy i mezi zeměmi a ES před jejich vstupem do Společenství.¹⁷ Tedy konkrétně dohody upravovaly ekonomické a politické vztahy. Např. došlo k odstranění kvantitativních bariér na dovoz produktů z daných zemí do ES.¹⁸

Další setkání Visegrádských představitelů následovalo 6. května roku 1992 v Praze. Jednalo se o poslední setkání před pozastavením vzájemné spolupráce. Představitelé zemí zde deklarovaly snahu o podání jednotné a společné žádosti o členství v ES. Ze setkání vyplynulo, že bude zahájena společná politická komunikace s orgány ES a dojde k unifikaci zahraniční politiky dle ES. Rozvoj vztahů byl směřován do plnohodnotného členství zemí v NATO.¹⁹ Tehdejší Visegrádská trojka na schůzce prezentovala intenzivnější integraci, následná realita byla spíše opačného znění. ČSFR se v roce 1993 začala soustředit více na své rozdělení, kdy nejistá budoucnost dala Bruselu impuls, aby případné členství visegrádských zemí v ES bylo řešeno odděleně.²⁰ Kooperace Visegrádské skupiny byla v tomto období výrazně snížena a spíše došlo k určité vzájemné rivalitě.

Minimalizace spolupráce V4 trvala až do roku 1995. V tomto roce se pak začaly znovu objevovat první náznaky obnovení spolupráce. Snahy byly ovšem neúspěšné. Vztahy se začaly více upevňovat mezi zbylými zeměmi (Polsko, Maďarsko a Slovensko). V podstatě byla formována nová Visegrádská skupina, ovšem bez aktivní účasti ČR. Představitelé Prahy se obávali izolace a začali budovat užší vazby s Polskem. Setkání se týkala vstupu do EU, NATO a bezpečnosti. Od roku 1997 se pak užší kooperace začala vytvářet i s Maďarskem.²¹

V říjnu roku 1997 nastaly politické změny způsobující obměnu předních politických stran ve všech zemích V4. Vládní činitelé začali klást důraz na plnohodnotné obnovení visegrádské spolupráce. V ČR preference směřovaly spíše na posílení vztahů s Polskem a Maďarskem. Renovace vztahů se ovšem neměla vrátit do původní podoby, ale snahou bylo dosáhnout vyšší míry spolupráce zejména z hlediska bezpečnosti. V souvislosti s tímto vývojem se ovšem vytvořil tzv. dvourychlostní Visegrád (ČR, Maďarsko a Polsko na jedné

¹⁷ LUKÁŠEK, Libor. Visegrádská skupina a její vývoj v letech 1991-2004. Karolinum, 2010. 170 s. ISBN 978-80-246-1859-3, s. 29-30, 122.

¹⁸ ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie-Přínosy a náklady konvergence. C. H. Beck, 2003. 364 s. ISBN 80-7179-472-4, s. 12, 28.

¹⁹ LUKÁŠEK, Libor. Visegrádská skupina a její vývoj v letech 1991-2004. Karolinum, 2010. 170 s. ISBN 978-80-246-1859-3, s. 31.

²⁰ VYKOUKAL, Jiří. Visegrád: možnosti a meze středoevropské spolupráce. Dokořán, 2003. 405 s. ISBN 80-865-6934-9, s. 134.

²¹ LUKÁŠEK, Libor. Visegrádská skupina a její vývoj v letech 1991-2004. Karolinum, 2010. 170 s. ISBN 978-80-246-1859-3, s. 62.

straně versus Slovensko na druhé straně). Důvodem bylo jednání v bezpečnostní oblasti, související se členstvím v NATO, o které usilovaly výše zmíněné tři země. Následné roky 1998-2004 se označují z pohledu vývoje visegrádské kooperace za období renesance visegrádské myšlenky a vstupu do EU. Díky vstupu ČR, Polska a Maďarska do NATO dne 12. března 1999 vyvrcholila společná mnoholetá snaha o zajištění stability a bezpečnosti celého visegrádského regionu, ale také došlo k završení první klíčové etapy visegrádské kooperace.²² K přijetí členství do NATO nedošlo u Slovenské republiky, která cílila zahraniční politiku spíše k východu. Po dořešení dělení majetku bývalé ČSFR v roce 1999 a změně politického vedení Slovenska, došlo k výraznému zlepšení česko-slovenských vztahů, kdy ČR veřejně podporovala Slovensko z hlediska vstupu do NATO a EU.²³

Po vstupu zemí V4 do EU získala vzájemná spolupráce větší intenzitu, což eliminovalo obavy „zmrazení“ vzájemných aktivit naplněním cíle integrace do EU. Nicméně bylo nejisté, jakým vývojem se předmětná kooperace bude dále ubírat.²⁴ Aktuálně je snaha o posílení vzájemné spolupráce zemí V4 vycházející zejména z ČR. Prohloubení vztahů se má týkat oblasti zahraniční politiky, obrany, hospodářství a integrace přeshraničních regionů. Zvažováno je i zapojení Rakouska do těchto aktivit, což je ovšem aktuálně v roce 2019 ve fázi projednávání.²⁵ Komplexně je ovšem zřejmé a lze v závěru shrnout, že spolupráce zemí V4 nezaniká a je snaha na jejím zintenzivnění.

2. EVROPEIZACE EKONOMIKY

EU se vlivem své jedinečnosti po celou dobu své existence, s aktuální vyšší intenzitou, potýká s různými polemikami ohledně jejího fungování a vlivu na země. V podstatě byla a je určitým kompromisem mezi federálním a mezivládním schématem. Dnes také často skloňovaná klíčová evropská integrace, kterou podpořily také amsterdamská smlouva a smlouva z Nice, ale také evropská ústava, dala vznik poměrně nového termínu „evropeizace“. Následující kapitoly pak tento pojem blíže představují z obecných i detailnějších pohledů.

²² LUKÁŠEK, Libor. Visegrádská skupina a její vývoj v letech 1991-2004. Karolinum, 2010. 170 s. ISBN 978-80-246-1859-3, s. 63-66, 136, 140.

²³ MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky: za období od ledna 2000 do prosince 2000. Ministerstvo zahraničních věcí, 2001. 280 s. ISBN 80-86345-18-1, s. 16.

²⁴ KOŘAN, Michal. Visegrádská skupina v Evropské unii: Koncept minulosti, nebo nástroj budoucnosti? [online] CI Consult & Research s.r.o. © 2011-2019 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.cicar.cz/article/show-article/visegradska-skupina-v-evropske-unii-koncept-minulosti-nebo-nastroj-budoucnosti>.

²⁵ ČTK. Zeman by chtěl posílit spolupráci V4, přidat by se mohlo Rakousko. [online] Aktuálně.cz © 1999-2019 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zeman-by-chtel-posilit-spolupraci-v4-pridat-by-se-mohlo-rako/r~03816eb4202011e996370cc47ab5f122/>.

2.1. Představení a typologie evropeizace

Akademičtí odborníci aplikují koncept evropeizace do různých rovin, kdy se jedná např. o historickou, mezinárodní, osobní, legislativní, ekonomickou atd. rovinu, ale také na oblast členských zemí EU. V této spojitosti pojem představuje adaptaci vnitrostátní politiky změnám, které vycházejí z EU pomocí uplatňování evropských politik, dále i prostřednictvím změn strategií předních politických činitelů a prostřednictvím institucionálního inženýrství, které vyplývá z požadavků EU.²⁶

V obecném pojetí se jedná o proces, prostřednictvím kterého lze porozumět vztahům a postupům realizující se mezi členskými zeměmi a EU. Klíčové postavení mají evropské instituce, které vyvíjejí tlaky na účastníky evropské integrace, aby adaptovali jejich cíle, strategie a funkcionální a organizační uspořádání.²⁷

*„Dominantní používání pojmu „evropeizace“ ovšem souvisí skutečně s evropskou integrací a s tím, jak tento komplexní proces ovlivňuje různé sféry politiky ve státech, které jsou v nějakém vztahu k tomuto procesu (de facto členské a kandidátské státy) a/nebo se týká utváření nové „evropské“ politické struktury (Evropský parlament, evropské politické strany, politiky Evropské unie atd.). Tyto procesy se mohou do jisté míry překrývat a mají v různé míře dopady na všechny roviny politiky.“*²⁸

Předmětný pojem je tedy definován z různých pohledů a konceptů, což je výstupem určitých politických změn (např. integrací politik), a to jak na vnitrostátní a nadnárodní úrovni, tak také na úrovni EU. Někteří původní odborníci chápali evropeizaci za období evropské integrace, tedy rozvoj evropské úrovně heterogenních struktur řízení. Nicméně modernější charakteristiky jsou spíše v korespondenci obou pojmů a oddělují je. V tomto kontextu pak evropeizaci definují jako a) změnu vnějších hranic Evropy, b) politické sjednocení nebo c) proces sdílení určitého politického uspořádání. Nejnovější poznatky evropeizaci identifikují jako přímý důsledek procesu integrace z hlediska dopadů EU na národní politiku a politiky členských zemí. Při charakteristice uvedeného pojmu nelze dále nezmínit nejspíše nejvíce medializovanou definici od italského profesora veřejné politiky C. M. Radaelli, který identifikoval koncept evropeizace zejména v konceptu národní politiky a její tvorby. Evropeizaci tedy představuje v různých aspektech jako za proces a) tvorby, za b) šíření a za c)

²⁶ DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9, s. 11.

²⁷ DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9, s. 20.

²⁸ DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9, s. 16.

institucionalizaci formálních a neformálních pravidel, postupů a paradigmat politiky, stylů, způsobů a jednotných názorů a norem, které jsou poprvé definovány a unifikovány v politickém procesu EU.²⁹ Institucionální vymezení evropeizace od Radaelliho zahrnuje politické procesy, které nejsou koordinovány jen formálními normami, ale také neformálními zvyky. Ovšem uvedená definice nezahrnuje možnost, že daná národní politika odmítne či „obejde“ nařízený evropský vzorec (což je nyní patrné např. u využití finančních zdrojů ze strukturálních fondů EU, ale také např. u rozdílné „německé“ migrační politiky atd.).³⁰ Ani výše představenou charakteristiku od italského profesora nelze chápat za konečnou či zcela odpovídající realitě.

Pro evropeizace je klíčová nejen evropská integrace, ale také změna, která se realizuje uvnitř členských zemí dopady norem a institucí EZ. Nicméně, změna se odehrává i na úrovni samotné EU, a to působením členských zemí. Lze tedy konstatovat, že se jedná o oboustranný proces, ve kterém ovlivňují unijní politiky a instituce národní politiky a instituce (tzv. evropeizace shora dolů), ale i naopak (evropeizace zdola nahoru). Z toho vyplývá, že normy, které členské země přijímají, jsou pak pro ně závazné a mají dopad i na jejich svrchované pravomoci. Evropeizace je významná pro budování evropského prostoru, kdy dochází k propojování národních prostorů.³¹ Uvedená základní klasifikace či působení předmětného procesu spadá do vertikálního směřování, které je společně s horizontálním charakterizováno v následující kapitole.

2.2. Směry evropeizace

EU díky své rozsáhlosti ovlivňuje samozřejmě nejen dílčí národní politiky a vztahy, ale také mezinárodní vazby, kdy u evropeizace využívá k rozšíření své působnosti řadu nástrojů. Ovšem, jak již bylo naznačeno výše, nástroje implementuje dvěma směry či potažmo třemi. Jedná se o vertikální, horizontální a institucionální.

Do vertikálních směrů lze zařadit výše představenou evropeizaci zdola a shora. U tohoto mechanismu působení evropeizace dochází k separaci komunitární, státní a regionální roviny a zajišťuje dialog ekonomických a politických aktérů vícevrstevné struktury. Tato hierarchie ovšem může být modifikována, což je ovšem také argumentem zdůvodnění kolísání demokratických deficitů EU. Naproti tomu horizontální směr představovaného procesu do jisté míry představuje projev opačného principu a principu shora, dále nutnost adaptovat se na tzv.

²⁹ KOSTADINOVA, Petia. Europeanization of Economic Policy in the New Member States. [online] University of Florida, Center for European Studies © 2007 [cit. 2007-05-17]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/7942/1/kostadinova-p-05d.pdf>.

³⁰ DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9, s. 20-21.

³¹ DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. Evropeizace veřejné sféry. C. H. Beck, 2010. 149 s. ISBN 978-80-7400-193-2, s. 49.

acquis communautaire³², což následně vyvolává potřebu přizpůsobovat se z hlediska právního rámce, ale také reálně. Horizontální europeizace je v podstatě tlakem EU na adaptaci zemi, a to nejen direktivními prostředky, ale i implicitně (např. tržní adaptace způsobená liberalizací interního tržního prostředí). Toto vše pak odpovídá absorpci předpisů a vzorců chování. Institucionální směr je integrační vizí, smýšlením, očekáváním aktérů. Podstata institucionálního přizpůsobování ovšem tkví nejen v právním rámci, ale také v exekutivě.³³

2.3. Evropeizace ekonomik

Evropeizace je nezdědka analyzována z hlediska prostředí daných členských zemí EU. Toto členství zemí, ale i případná kandidatura do EU, ovlivňují reformulaci domácích politik, zahraničního cílení a komplexní ekonomiky či hospodářství. Z hlediska ekonomik je základem evropeizace postupná akceptace platných evropských pravidel do národních struktur, kdy se jedná o výslednou vazbu mezi národní a evropskou rovinou.³⁴ Určitým problémem z hlediska konkrétního vlivu je to, že i když jsou ekonomiky a hospodářství zemí EU základem pro zajištění chodu samotné EU, doposud nebyl tento vliv vědecky podložen.

Nicméně za základ evropeizace ekonomik lze primárně označit již uvedený nevyhnutelný předpoklad tvorby a dodržování jednotných ekonomických pravidel a podmínek EU kandidátskými i členskými zeměmi.

Toto dodržování ovšem nemusí být vždy v plné harmonii mezi požadovanými dílčími členskými zeměmi a celkovou úrovní unie. Pokud v dané zemi nelze stanovit, že došlo ke sjednocení změn v rámci ekonomiky a politik EU, pak je nutný výrazný adaptační tlak. V případě, že naopak došlo k maximálnímu sladění změn na úrovni EU, jsou implementovány spíše mírnější adaptační tlaky. Tyto tlaky jsou ještě přiblíženy níže, ale jedná se např. o specifika pravidel EU, míru jejich přijetí atd. Nutné dále uvést, že adaptační tlak nemusí vždy nutně vést ke změně v dané zemi, kdy rozsah změn se odvíjí od vnitrostátní struktury, podpory institucí země, organizační a politické kultury země a rozdělení moci předních vládních aktérů. Síly tlaků dále nemají jednotný dopad, což se primárně vysvětluje klesající mírou implementace tlaků ze strany EU a dále mírou pravomocí EU v konkrétní zemi. Sekundárním důvodem výše uvedené difference tlaků jsou rozdílné reakce na adaptační tlaky jednotlivých členských zemí,

³² Acquis communautaire neboli komunitární právo je legislativa EU a obsahuje direktiva, nařízení a rozhodnutí akceptovaná dle Smluv, ale i další legislativní zdroje tvořící komplexně primární legislativu EU/ES.

³³ KUČEROVÁ, Irah. Střední Evropa: Komparace vývoje středoevropských států. Univerzita Karlova v Praze, 2015. 232 s. ISBN 978-80-246-3067-0, s. 209-210.

³⁴ JANO, Dorian. Dynamics of Eastern Europeanisation and the Impact of 'Membership Credibility' in EU Enlargement Rounds. The Central European Journal of International and Security Studies, 2013, 7(4): 60-76 p., p. 62.

protože evropský politický řád je charakterizován dlouhou, silnou a rozmanitou institucionální genezí s různou trajektorií.³⁵

Výše bylo uvedeno, že prostřednictvím evropeizace jsou na členské země a jejich ekonomiky, ale i další oblasti vyvíjeny různé adaptační tlaky. Tyto pravidla jsou kategorizovány dle jejich intenzity specifičnosti do 4 základních skupin, a to na vysoce specifická pravidla, méně specifická pravidla, návrhy a poslední jsou pravidla bez rozhodovacích dopadů. U vysoce specifických pravidel je donucování na vysoké úrovni a pravomoc tkví v rukou EU. Jedná se např. o maastrichtská kritéria, ale také o EMU, jednotnou obchodní politiku a celní unii. U méně specifických pravidel je implementován ze strany EU nižší donucovací tlak. EU stanovuje cíle, formu a míru liberalizace, ale vše je založeno spíše na společných pravomocích s danou zemí. Země pak rozhoduje o detailech liberalizační politiky a aplikovaných regulačních opatřeních. Jedná se např. o trh s elektřinou, telekomunikace atd. Třetím uvedeným stupněm byly uvedeny návrhy, kdy se jedná o pravidla, ze kterých si mohou dané země vybrat, či je adaptovat na své vize. V tomto případě se jedná zejména o logistiku (železniční doprava, silniční přeprava zboží atd.). Posledním uvedeným typem jsou rozhodnutí EU, ve kterých není nutné dodržovat stanovená pravidla. Může se jednat např. o zrušení bariér obchodu ve formě vzájemné akceptace výrobků.³⁶

Výše uvedené aspekty evropeizace ekonomik zahrnující zmíněné faktory ovlivňující a měnící ekonomiku kandidátských a členských zemí lze shrnout do následujících bodů:³⁷

- přijetí aktuálních pravidel EU (zpravidla nezbytnost ekonomických reforem),
- specifičnost pravidel EU (jednotná obchodní politika, celní unie atd.),
- míra shody mezi pravidly EU a národními politikami,
- míra optimálnosti legitimacy z pohledu předních vládních činitelů jednotlivých zemích,
- míra podpory změny ze strany politických aktérů,
- externí důvěryhodnost podmínek EU,
- hospodářská a jiná pomoc a podpora.

³⁵ BACHE, Ian. Europeanization: A Governance Approach. [online] University of Sheffield, Department of Politics © 2003 [cit. 2003-03-14]. Dostupné z: https://www.academia.edu/18558526/Europeanization_A_Governance_Approach.

³⁶ SCHMIDT, A. Vivien. Europeanization and the mechanics of economic policy adjustment. [online] Journal of European Public Policy © 2002 [cit. 2002-12-02]. Dostupné z: https://www.ceses.cuni.cz/CESES-93-version1-5_2_2.pdf.

³⁷ KOSTADINOVA, Petia. Europeanization of Economic Policy in the New Member States. [online] University of Florida, Center for European Studies © 2007 [cit. 2007-05-17]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/7942/1/kostadinova-p-05d.pdf>.

Evropeizace se projevuje nejen intenzivnější mezinárodní provázaností, ale také intenzivnější spojitostí vnitřní politiky a zahraniční. Zahraniční politika se díky tomu mnohdy stává objektem rozhodování původně vnitropolitických účastníků (především z hlediska právního rámce).³⁸

Kandidátské země čelí shodnému tlaku při přijímání evropského právního rámce jako již členské země. Diference lze evidovat pouze u situací, za kterým je komunitární právo v rámci předmětných zemí přijímáno za vlastní. Pravidla EU, která jsou implementována také prostřednictvím evropeizace a týkají se hospodářských politik kandidátských zemí, jsou tedy pro tyto potenciální země EU shodná jako u stávajících členských zemí.³⁹

Téměř trvalá a plynulá evropská integrace klade stále vyšší nároky na změnu domácích politik. Určité projevy předmětného procesu jsou viditelné na první pohled (např. vyžadovaná změna ústavy pro přijetí země do EU a následné převzetí primární legislativy EU, přijetí jednotného trhu a změna zahraničních/ekonomických priorit země atd.).⁴⁰

Podstatu evropeizace lze shrnout v nutnosti sjednocování domácího ekonomického prostředí s prostředím jednotného trhu EU, dále adaptace podniků na nové evropské podmínky, přijetí jednotné evropské ekonomiky a jednotně implementovaná monetární politika.⁴¹

V závěru kapitoly lze shrnout, že předmětný pojem evropeizace je pojímán z různých pohledů, rovin a dopadů. Nicméně, za výslednou identifikaci a podstatu tohoto pojmu je v této práci považována integrace, tvorba a dodržování jednotných ekonomických pravidel a podmínek EU členskými zeměmi. Lze tedy předpokládat, že evropeizací vzniká vazba mezi národní a evropskou rovinou. Klíčovou definicí je v rámci této bakalářské práce považována uvedená charakteristika od C. M. Radaelliho, který evropeizaci vnímá jako proces tvorby, šíření a institucionalizaci formálních a neformálních pravidel a norem EU, které jsou následně přijímány členskými zeměmi.

³⁸ HANDL, Vladimír. Německo v čele Evropy?: SRN jako civilní mocnost a hegemon eurozóny. Ústav mezinárodních vztahů, 2011. 376 s. ISBN 978-80-87558-03-04, s. 122-123.

³⁹ KOSTADINOVA, Petia. Europeanization of Economic Policy in the New Member States. [online] University of Florida, Center for European Studies © 2007 [cit. 2007-05-17]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/7942/1/kostadinova-p-05d.pdf>.

⁴⁰ ZENKNER, Petr. Hloušek: Evropeizace nemá na politické strany velký vliv. [online] Vláda České republiky © 2005-2019 [cit. 2008-09-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8801/2496/clanek/hlousek-evropeizace-nema-na-politicke-strany-velky-vliv/>.

⁴¹ DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9, s. 14.

3. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ PŘED ROKEM 2004

Ekonomické prostředí zemí V4 před jejich vstupem do EU se neslo v duchu přípravy na tento vstup, ale také v určité zaostalosti a vyšší míře chudoby oproti západním zemím Evropy. Po pádu totalitního režimu se země přeorientovaly na trhy západních zemí, a to zejména na Německo, kam také byla cílena značná část exportu všech států V4. Rostoucí německá poptávka po levném zboží z Visegrádu pak stála za ekonomickým růstem těchto zemí. ČR byla tahounem a lídrem z hlediska ekonomické produktivity, ale postupně se rozdíly snižovaly. Dynamika ekonomického růstu zbylých zemí V4 tedy rostla rychleji. Všechny země také procházely transformací ekonomik se schodkem běžného účtu platební bilance. Příliv přímých zahraničních investic před vstupem do EU do podkapitalizovaných ekonomik způsobil dovoz nových výrobních zařízení a deficit zahraničního obchodu.⁴²

Předpokladem pro vstup do EU bylo fungující tržní hospodářství, které lze u daných zemí zejména v 90. letech značně postrádat. V průběhu 90. let tedy probíhala transformace, na kterou navazovala příprava na vstup, tedy procesy harmonizace legislativy a plnění Kodaňských kritérií. Do roku 2004 se ovšem podařilo zemím liberalizovat ceny a obchod, zajistit volný vstup na trh a vybudovat stabilní legislativní rámec. To vše podporovalo také funkční ekonomické prostředí zemí.

Při vstupu do EU byly země V4 považovány za ekonomicky slabší, ale se značným růstovým potenciálem, což také následně potvrdily. Ve svých rozvojových snahách byly značně homogenní, což se ovšem po vstupu do EU spíše změnilo. „*S počtem obyvatel přes 64 miliónů, což představuje zhruba 13 % z pětisetmiliónové Unie, činil jejich ekonomický výstup v roce 2003 pouhých 3,7 procent průměru EU. Ekonomická síla zemí vzhledem k EU měřená ukazatelem HDP se za deset let členství zvýšila téměř o polovinu – tedy na 5,4 % a jejich význam pro Unii značně vzrostl.*“⁴³

⁴² MAREK, David. Vývoj ekonomik Visegrádské skupiny: Ekonomiky Střední Evropy-Minulost, současnost a vybrané aspekty. [online] Praha, TOPAZ, a.s. © 2015 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.top-az.eu/files/downloads/vyvoj-ekonomik-visegradske-skupiny.pdf>.

⁴³ PLESNÍKOVÁ, Lucie. Visegrádská skupina. [online] Praha, Borgis, a.s. © 2003-2019 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/visegradska-skupina>.

4. ANALÝZA MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ A JEJICH VÝVOJ OD ROKU 2004 DO SOUČASNOSTI S OHLEDEM NA EU – JEDNOTLIVÉ ZEMĚ V4

4.1. Česká republika

První analyzovanou zemí v následujících kapitolách je Česká republika, která aktuálně eviduje značně příznivý ekonomický vývoj. Dílčí kapitoly představí primární makroekonomické ukazatele z hlediska jejich vývoje od roku 2004 až po současnost. Struktura podkapitol je vždy totožná u všech dílčích zemí V4.

4.1.1. Charakteristika makroekonomického prostředí

ČR představuje vyspělou zemi s malou otevřenou tržní ekonomikou. Aktuálně lze uvést, že se z hlediska makroekonomického prostředí nepotýká s žádnými výraznými problémy (např. vysokou mírou inflace či nezaměstnanosti, nízkou produktivitou atd.). Tempo produktivity je rostoucí, i když se dynamika v posledním roce začala zpomalovat. Co se týče zahraničního obchodu, má ČR proexportně orientovanou ekonomiku. Přetrvává tedy relativně příznivé makroekonomické prostředí, vycházející z mírného zpomalování růstu HDP, kdy dochází k ochlazení ekonomické výkonnosti.⁴⁴ Nejedná se ovšem o skokovou či šokovou událost. Prostředí je také v tendenci podpory a růstu domácích aspektů, jako jsou investice a spotřeby domácností i vlády. Obavy vycházejí z možných negativních dopadů napětí v mezinárodním obchodě vlivem protekcionistických opatření USA. Vážnější obavy dále vyplývají také z aktuálně uskutečňovaného Brexitu (otázka bezcelního obchodního režimu se zeměmi EU). Dle odborníků bude ale dopad Brexitu na ekonomiku ČR minimální. České makroekonomické prostředí se dále vyznačuje historicky nejnížší mírou nezaměstnanosti, kdy se očekává, že nastane zpomalení růstu mzdových sazeb, ale dynamika bude neměnná. Se stále rostoucími příjmy domácností podpořené nízkou mírou nezaměstnanosti a optimální úrovní cen (ČR je nízko inflační) bude podpořena také dynamika soukromé spotřeby, která je předpokladem ekonomického růstu. Nicméně dobrá kondice českého tržního prostředí spolu se slabým kurzem koruny může vytvářet prostor pro růst úrokových sazeb. Díky tomu mohou klesat podnikové investice a spotřeba, což může dále mírně zpomalovat tempo růstu HDP. Předpokládaný růst HDP pro rok 2019 je 2,9 %.⁴⁵

⁴⁴ ČASOPIS CZECHINDUSTRY. Makroekonomická prognóza ČBA: ekonomický výhled je příznivý, hlásí bankéři. Obzor však potemněl brexitovými mračky. [online] Zbyněk Čep © 2013-2019 [cit. 2018-07-26].

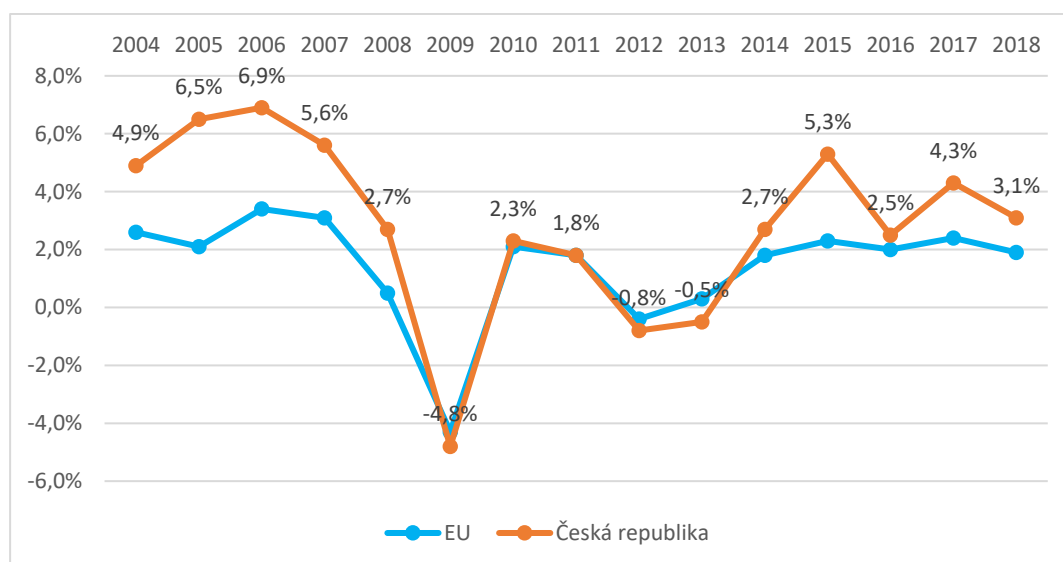
⁴⁵ EUROPEAN COMMISSION. Winter 2019 Economic Forecast – The Czech Republic. [online] © 2019 Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_winter_07_02_19_cz_en.pdf

4.1.2. Hrubý domácí produkt

Jako první ukazatel analýzy ekonomického vývoje ČR je níže zobrazen vývoj změny růstu HDP. Monitoring tohoto indikátoru slouží k mapování ekonomického růstu.

Konkrétně HDP představuje klíčový ukazatel v systému národních účtů, na jehož základě se posuzuje ekonomická výkonnost státu, průběh hospodářského cyklu a komplexní hospodářský pokrok.⁴⁶ Pro následující určení míry růstu HDP v jednotlivých zemích je používán HDP v běžných cenách, který je oceněný v cenách předchozího roku dané země v domácí měně. Je to tedy procentní změna oproti předešlému roku.⁴⁷ Vývoj v Grafu 1 této práce tedy zobrazuje průměrné roční změny HDP ČR a EU v %, za referenční období let 2004-2018.

Graf 1: Vývoj změny HDP České republiky a EU za období 2004-2018, v %, v běžných cenách a v domácí měně

Zdroj: KNOEMA. Czech Republic - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Czech-Republic/Real-GDP-growth>; THE WORLD BANK. European Union – GDP growth (annual %). [online] The World Bank Group © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>; EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume (tec00115). [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>.

Z Grafu 1 je primárně odlišná výše dynamiky změn dosahovaného HDP na dílčí roky. Nicméně lze pozorovat určitý shodný trend ve vývoji (zejména do dluhové krize v roce 2012⁴⁸),

⁴⁶ ROJÍČEK, M. a kol. Makroekonomická analýza-teorie a praxe. Expert, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9, s. 52.

⁴⁷ CZSO. Míra reálného HDP. [online] © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00115>

⁴⁸ V roce 2008-2009 zasáhla EU, ale i téměř všechny země světa, hospodářská krize vzniklá v USA v roce 2007 zpomalující růst HDP (zvyšující nezaměstnanost a míru inflace, snižující spotřebu atd.). Následná krize nastala v roce 2012 a jednalo se o krizi dluhovou.

následně se již dynamika značně rozchází. Po vstupu ČR do EU lze také evidovat nárůst produktivity.

Odborná studie vlády ČR dokonce uvádí, že ČR díky jejímu vstupu do EU získala za roky 2004-2014 kumulativní přínos v celkové výši téměř 3 biliony Kč.⁴⁹ V tomto kontextu je udávána prognóza opačného přístupu. Tedy pokud by ČR nebyla členskou zemí EU, pak by došlo k výraznému snížení relativního postavení ČR oproti ostatním zemím Evropy a dále by nedošlo k růstu příjmů na osobu v ČR. Ekonomika by tedy značně stagnovala a zaostávala by za západními zeměmi. Díky členství dále ČR čerpá z EU dvakrát více příjmů (např. ze strukturálních fondů) než kolik do ní vkládá (při realizaci kohezní politiky) a dále dochází k vyšším investicím do infrastruktury, což vše podporuje výkonnost české ekonomiky.⁵⁰

4.1.3. Míra inflace

Jako další klíčový indikátor vývoje a stavu české ekonomiky je míra inflace neboli také cenová hladina.

Míra inflace je základním ukazatelem cenového vývoje v dané ekonomice, která se vymezuje jako nepřetržitý a dlouhodobý růst agregátní cenové hladiny sledované pomocí cenových indexů.⁵¹ Je měřena indexem spotřebitelských cen (CPI) a definujeme ji jako změnu cen koše zboží a služeb, které typicky nakupují určité skupiny domácností. Je měřena v meziročním tempu růstu, v určeném základním roce.⁵² Vývoj ukazatele v ČR za stanovené referenční období je zobrazen v následujícím Grafu 2.

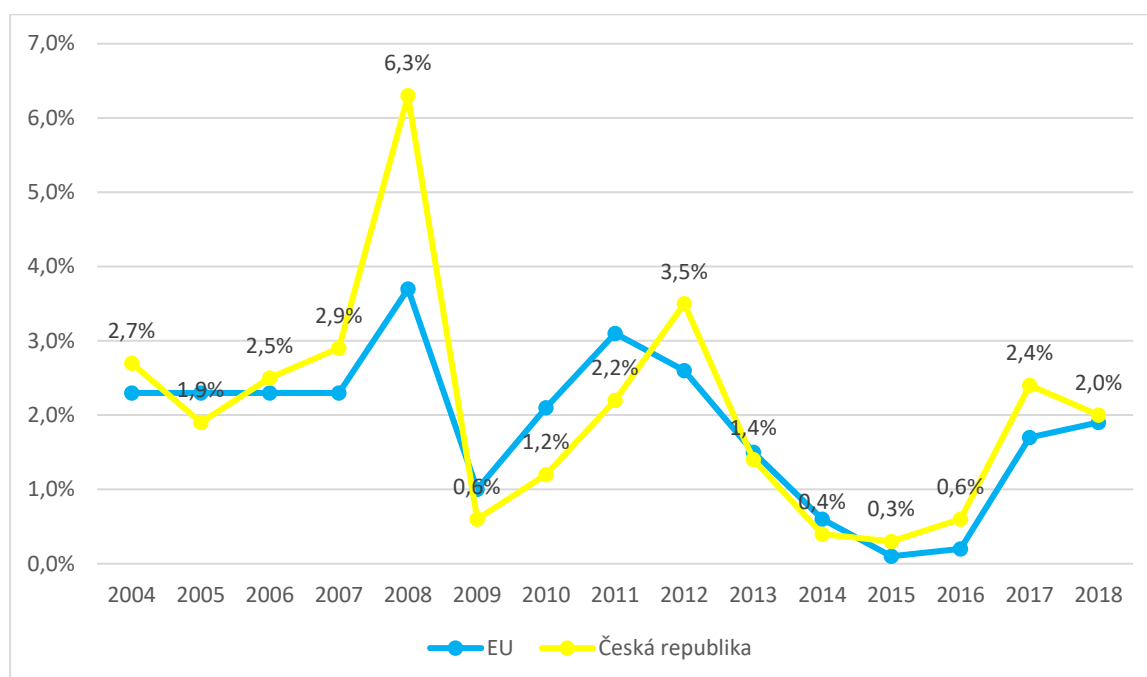
⁴⁹ Úřad vlády České republiky. Co nám přinesla Evropská unie? Ekonomické vyhodnocení členství ČR v EU po deseti letech. [online] © 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/10letEU.pdf>

⁵⁰ CHMELAR, A. a kol. Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. [online] Vláda České republiky © 2014 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/finalni-vytistena-verze.pdf>.

⁵¹ ROJÍČEK, M. a kol. Makroekonomická analýza-teorie a praxe. Expert, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9, s. 365.

⁵² OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, CZE. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>. EUROSTAT. HICP-inflation rate

Graf 2: Vývoj míry meziroční inflace České republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, CZE. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>. EUROSTAT. HICP-inflation rate. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>.

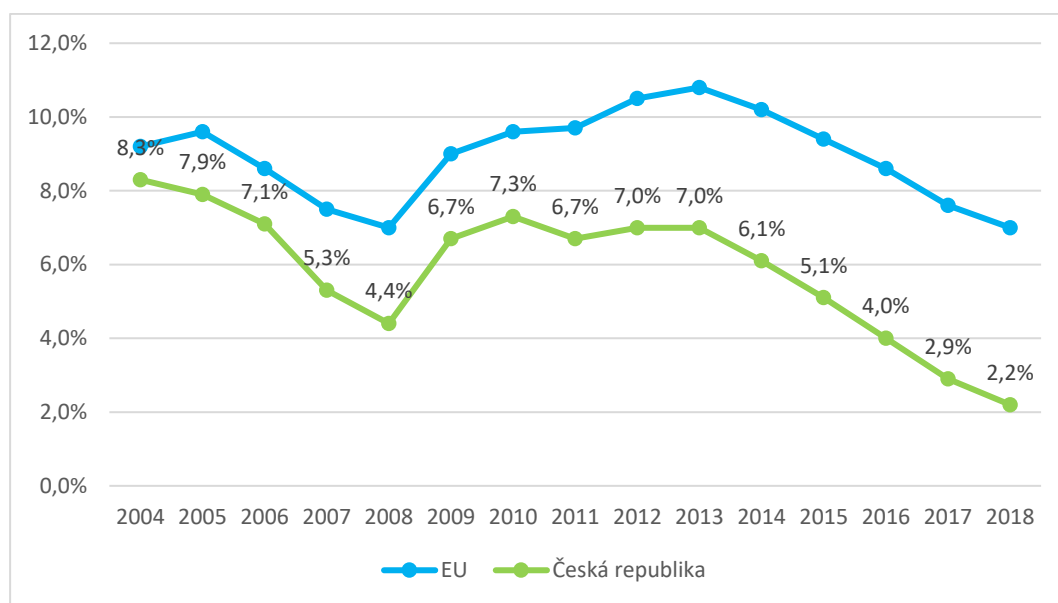
Křivka vývoje míry inflace ČR poměrně kopíruje tendence vývoje křivky inflace EU. Primárně je nutné uvést, že EU aspiruje na své země, aby dodržovaly inflační cílení v rozmezí 2-3 %, což má samozřejmě také dopad na výslednou hodnotu. Se vstupem ČR do EU panovaly obavy z nárůstu reálné míry, konkrétně vlivem přijetí jednotného celního sazebníku a jednotné zemědělské politiky. ČR byla v tomto kontextu evropeizována prostřednictvím tzv. top-down. Vlivem unifikace nepřímých daní došlo ke zvýšení spotřebních daní (např. u pohonných hmot, lihovin, tabáku atd.) a zvýšení míry o 1 %. Dále došlo ke snížení sazby DPH z 22 % na 19 %, což zvýšilo míru inflace o 0,2 %. Evidovaný pokles v roce 2005 byl způsoben zejména levnějším dováženým zbožím z EU. Výrazný nárůst analyzované míry v roce 2008 způsobila světová hospodářská krize. Jednalo se o jednorázové protiinflační nákladové aspekty, které měly eliminovat dopady zmíněné krize.⁵³ Lze konstatovat, že po vstupu do EU nebyla změna míry inflace ČR nijak výrazná. Nedošlo k očekávanému nárůstu, což můžeme zdůvodnit faktem, že díky správné strategii EU dochází k dodržování či cílení na stabilní cenovou hladinu.

⁵³ CHMELAR, A. a kol. Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. [online] Vláda České republiky © 2014 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/finalni-vytistena-verze.pdf>.

4.1.4. Míra nezaměstnanosti

Dalším klíčovým ukazatelem je míra nezaměstnanosti v zemi, kdy je opět vývoj zobrazen prostřednictvím následujícího grafického zobrazení. Je to podíl nezaměstnaných osob s trvalým pobytem na území dané země, na celkovém počtu osob v produktivním věku, vyjádřený v procentech. V případě následujících zemí uvádí Eurostat, že nezaměstnanost je počítána ve věku 15–74 let.⁵⁴

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti České republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: EUROSTAT. Unemployment by sex and age - monthly average. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

¹ MPSV. MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU. [online] MPSV © 2004 [cit. 2004-08-09]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>. EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>;

Jak již bylo v práci uvedeno, ČR má aktuálně historicky nejnižší míru nezaměstnanosti (a to i v rámci komparace všech zemí EU). I zde výsledná křivka ČR kopíruje trend křivky EU. Až do dopadů hospodářské krize v roce 2008 lze sledovat pokles míry, kdy pokles v prvním roce o 0,4 % po vstupu do EU můžeme přisuzovat přijetím nové evropské metodiky. Celkově míra nezaměstnanosti vyjma let období krize spíše klesá. Snížení nezaměstnanosti v ČR před krizí se přisuzuje růstu přílivu přímých zahraničních investic, který byl vyvolán právě vstupem země do unie. Agentura CzechInvest zprostředkovala v letech 2004-2014 zahraničních přímých investic v hodnotě 415 mld. Kč, díky čemuž v zemi vzniklo více než 145 000 pracovních míst.⁵⁵

⁵⁴ EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>;

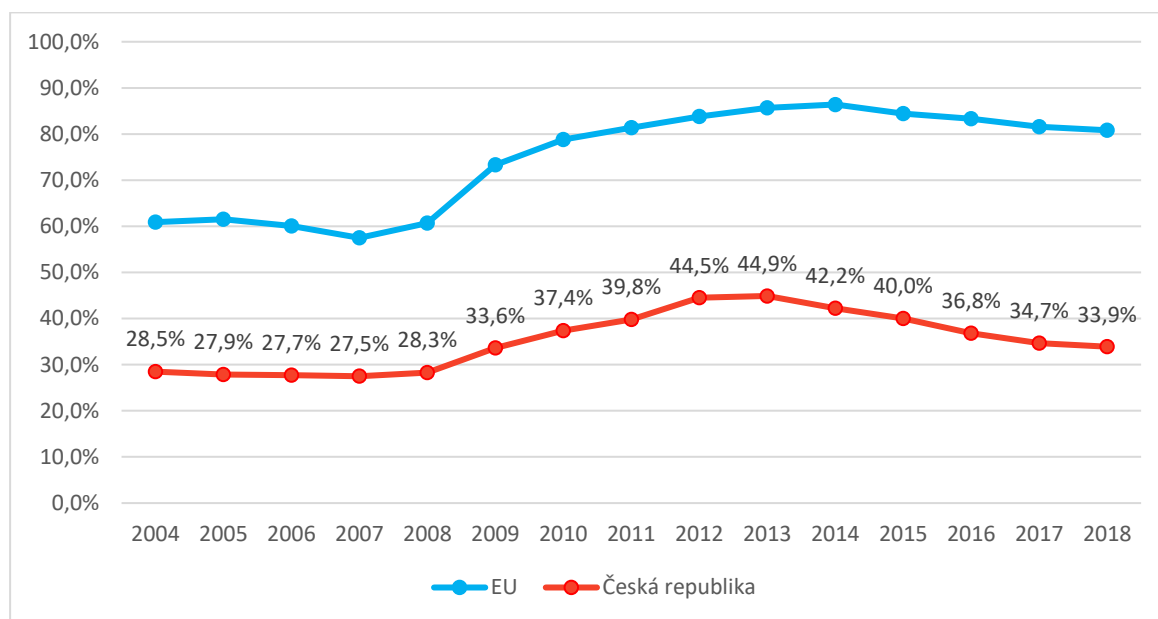
⁵⁵ CZECH INVEST. CzechInvest: Přímé investice od vstupu do EU jsou 415 miliard a přinesly 145 tisíc míst. [online] Economia, a.s. © 1996-2019 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-62019160-czechinvest-prime-investice-od-vstupu-do-eu-jsou-415-miliard-a-prinesly-145-tisic-mist>.

I zde tak lze spatřovat členství v EU jako jeden z pozitivních vlivů na míru nezaměstnanosti v ČR za sledované období.

4.1.5. Veřejný dluh

Dalším ukazatelem je veřejné zadlužení země, které se např. vlivem dluhové krize v Řecku, Itálii atd. stalo hojně skloňovaným termínem. Veřejný dluh představuje součet dluhu a deficitu vládních institucí a veřejných korporací.⁵⁶ Graf 4 této práce zobrazuje vývoj zadlužení ČR v poměru k dosahovanému HDP.

Graf 4: Vývoj veřejného dluhu České republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Czech Republic National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/czech-republic>; PUBLIC DATA. Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP: Evropská unie, 2004-2017. [online] Google © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu&ifdim=country_group&tstart=1080684000000&tend=1490911200000&hl=cs&dl=cs&ind=false; EUROSTAT. Third quarter of 2018 compared with second quarter of 2018 Government debt down to 86.1% of GDP in euro area. [online] EUROSTAT © 2019 [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9510404/2-21012019-AP-EN.pdf/97de2ad5-5b7e-4de9-ab36-7bbf8773aad0>.

Otázka vlivu členství v EU a výše zadlužení ČR je poměrně diskutabilní. Za primární podněty k podpoře zadlužování se uvádějí zvýšené investice české vlády. Nicméně vládní investice jsou dlouhodobě pod úrovní amortizace fixního kapitálu, vládní dluh ČR nelze tedy spojovat s růstem vládních investic. Za domácím vládním dluhem pak primárně stojí minulá spotřeba. Z uvedeného vývoje v grafickém zobrazení je zřejmý nárůst zadlužení v období hospodářské krize a po krizi, kdy ČR vyrovnávala vznikající deficit i nadměrným čerpáním

⁵⁶ ROJÍČEK, M. a kol. Makroekonomická analýza-teorie a praxe. Expert, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9, s. 87.

peněžních prostředků z EU. Dále je patrná aktuálně klesající tendence růstu dluhu. Vláda ČR těží zejména z rostoucí ekonomiky, která ovšem roste nejen zvýšenou domácí spotřebou, ale také sjednocením českého trhu s evropským. EU požaduje maximální zadlužení země ve výši 60 % HDP. Po překročení této hranice probíhají nepříjemné konzultace orgánů EU s představiteli dané země, dále může na zemi uvalit sankce nebo zastavit možnost čerpat prostředky z fondů EU. Těmto opatřením se chce každá země vyhnout. Vláda ČR se zohledněním uvedených aspektů integrace, požadavků EU a případných postihů, stanovila maximální hranici 55 % českého zadlužení vůči HDP. Pokud bude tato hranice překročena, bude vláda ČR hospodařit s vyrovnaným či přebytkovým rozpočtem a budou sníženy platy ústavních činitelů. Zadlužení ČR jako jedné z mála zemí EU klesá (ještě např. s Německem), což je způsobeno nejen přílivem kapitálu, ale zejména vysokou výkonností ekonomiky těžící i z narůstajícího exportního objemu. Veřejný dluh se dále daří držet pod kontrolou právě díky příslušným nařízením. ČR má vlivem daných procesů značnou snahu dluh snižovat a více se nezadlužovat. Vliv EU lze spatřovat zejména ve vyvíjeném tlaku na snižování zadlužování a stanovení maximální hranice v rámci Unie. Dále také dodržování jednotných ekonomických pravidel a podmínek EU členskými zeměmi.⁵⁷

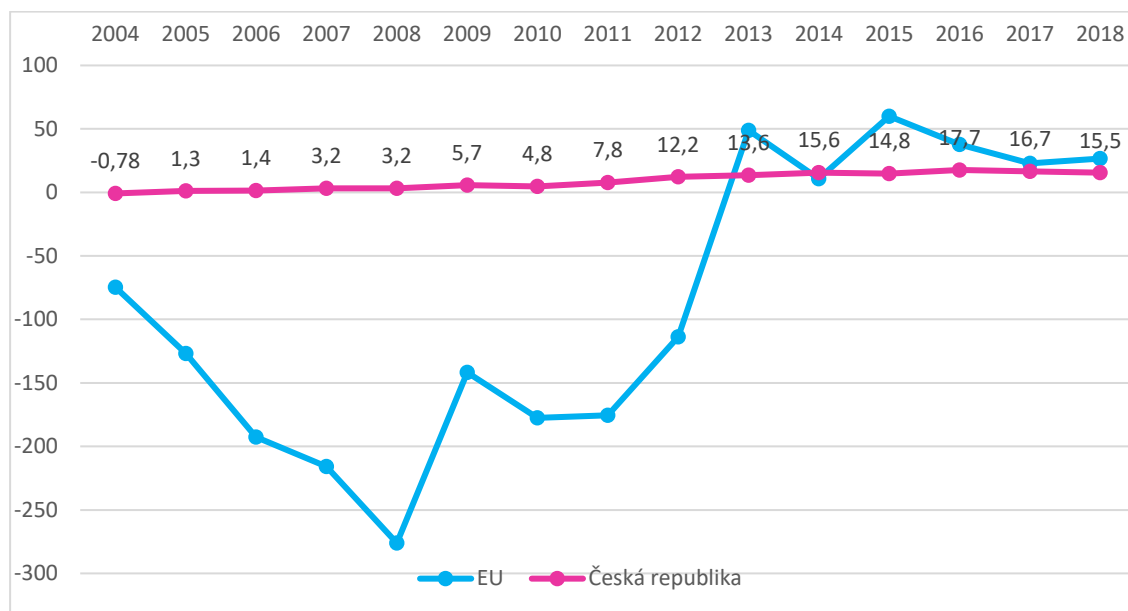
4.1.6. Zahraniční obchod

Posledním souhrnným makroekonomickým ukazatelem, který je analyzován u zemí V4, je zahraniční obchod ve formě výsledného stavu účtu platební bilance běžného účtu v rámci platební bilance. Účet může být záporný, kdy import převyšuje objem exportu, nebo kladný v opačném poměru. Všechny země V4 sledují proexportní politiku, tedy přebytek exportu nad importem (vyšší export např. podporuje tamní podnikatele, jejich produkci a konkurenceschopnost). Zahraniční obchod konkrétně představuje, že *„část produkce zboží a služeb vytvořené v domácí ekonomice se vyváží, zatímco část produkce, která je doma spotřebována nebo investována, je naopak vyráběna v zahraničí a do domácí ekonomiky je dovážena.“*⁵⁸ Graf 5 zobrazuje výsledný rozdíl importu a exportu ČR za referenční období, kdy tedy mínusové hodnoty představují vyšší import a plusové pak požadovaný vyšší export.

⁵⁷ HOLANOVÁ, Tereza. Státní dluh má mít limit. Politici se zaručí vlastními platy. [online] Aktuálně.cz © 1999-2019 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesky-dluh-muze-dal-rust-vlada-odmitla-ustavni-brzdu/r~1098e960b05311e49bec0025900fea04/>.

⁵⁸ ROJÍČEK, M. a kol. Makroekonomická analýza-teorie a praxe. Expert, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9, s. 460.

Graf 5: Vývoj salda účtu platební bilance České republiky a EU za období 2004-2018, v mil. eur.

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Czech Republic-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/czech-republic>; EUROSTAT. External and intra-European Union trade: Data 2004-09. [online] Eurostat © 2010 [cit. 2010-09-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3930297/5966458/KS-CV-10-001-EN.PDF/c43ee937-2072-4d35-b46f-c73ae20c41bf>; STATISTA. European Union: trade balance from 2007 to 2017 (in billion euros). [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/253593/import-of-goods-from-the-eu/>; GURTAS, Muhammed Ali. EU trade balance posts \$26.7B deficit in 2018. [online] Anadolu Agency © 2019 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/economy/eu-trade-balance-posts-267b-deficit-in-2018/1393824>.

Zahraniční obchod ČR se po vstupu do EU změnil nejzřetelněji. Z grafického zobrazení je ovšem patrná difference trendu salda účtu EU a ČR. Před vstupem se ČR potýkala s převahou importu, což se po vstupu do EU v roce 2004 změnilo a ČR se trvale daří naplňovat stanovenou proexportní politiku. Změny zahraničního obchodu lze spatřovat ve více aspektech a korespondují se zapojením ČR do rozšířeného trhu EU. Českým podnikatelům se zvětšil vnitřní trh a měnily se podmínky pro obchodování. Byly zrušeny celní bariéry, byly odstraněny vývozní překážky při překročení hranic ČR v rámci EU a snížily se transakční náklady. Toto vše se téměř okamžitě pozitivně projevilo na výstupech českého zahraničního obchodu. Český zahraniční obchod je díky členství v EU charakteristický vyšší dynamikou tempa růstu exportu i importu, zlepšováním obchodní bilance a posuny v teritoriální i produktové struktuře zahraničního obchodu. Tedy integrací se českým podnikům otevřely nové příhraniční i vzdálenější trhy, které znamenaly zvýšení obrátu zahraničního vývozu. Obchodní bilance se zlepšila (snížením pasiva, resp. zvýšením aktiva) teritoriálně se všemi ostatními teritoriálními uskupeními. Díky požadované integraci přijímaly země EU levnější české výrobky. Změny v zahraničním obchodě ČR dále nastaly u způsobu sběru dat, kdy jsou přímo od firem (příjemců a odesílatelů zboží) ve vazbě na údaje o DPH získávána data o obchodu se státy EU

(Intrastatem). Zbývající část zahraničního obchodu především s třetími státy, podléhá klasickému celnímu řízení, které je zdrojem statistických dat (Extrastat). Spojením obou systémů vznikají přesné údaje statistiky zahraničního obchodu. Dále společně implementovaná zahraničně obchodní politika zemí EU vůči nečlenským státům otevřela nové možnosti pro zahraniční obchod ČR.⁵⁹ „Nad rámec všeobecných obchodních pravidel v rámci WTO měla EU sjednány preferenční dohody (o celní unii nebo o volném obchodu) s větším počtem států, resp. s některými uskupeními, čímž si zajistila výhodnější podmínky pro obchodování. Ty samozřejmě využívá po vstupu do EU i Česká republika. Současně však pozbyla platnost řada dohod, které měla Česká republika uzavřeny s některými státy v uplynulém období.“⁶⁰ Díky vstupu ČR do EU došlo tedy k nárůstu vývozu i dovozu, zejména vlivem přijetí ČR do evropského teritoriálního uskupení (přijetí evropských norem). Dále se také rozšířila zbožová struktura zahraničního obchodu ČR, což podpořilo růst bilance. Pozitivním rysem bylo další posílení úlohy strojů a dopravních prostředků v celkovém vývozu vlivem nadprůměrného růstu jejich vývozu, ale i dalších českých produktů (např. chemikálie, polotovary, zemědělské a potravinářské suroviny atd.)⁶¹ Z pohledu českého zahraničního obchodu je členství v EU v jednoznačně kladných tendencích a jedná se také o jeden z klíčových faktů ohledně dalšího setrvání ČR v EU.

V závěru lze shrnout, že nejvýraznější změny makroekonomických ukazatelů evidujeme u zahraničního obchodu a HDP. V nižší míře pak u míry nezaměstnanosti a veřejného zadlužení. Minimální kladné změny byly pozorovány u míry inflace.

4.2. Slovenská republika

Druhou zemí V4 je Slovenská republika. Díky rozpadu ČSFR v roce 1993 ji lze označit za často srovnávacího partnera ČR. Bude u ní tedy zajímavé sledovat nejen nastalé změny po vstupu do EU, ale také její současný ekonomický stav.

4.2.1. Charakteristika makroekonomického prostředí

Oproti ČR je Slovensko již od roku 2009 členem eurozóny s jednotnou evropskou měnou. Shodně jako ČR, je i předmětná země malou a extrémně otevřenou ekonomikou. Tamní

⁵⁹ ČSÚ. Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii. [online] Český statistický úřad © 2019 [cit. 2005-06-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-571b2k9u97>.

⁶⁰ ČSÚ. Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii. [online] Český statistický úřad © 2019 [cit. 2005-06-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-571b2k9u97>.

⁶¹ ČSÚ. Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii. [online] Český statistický úřad © 2019 [cit. 2005-06-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-571b2k9u97>.

ekonomika je závislá na ekonomickém vývoji okolních států, a to zejména v Německu. Dále je závislá na dovozu energetických surovin a je významnou průmyslovou zemí. Je největším producentem osobních aut na jednoho obyvatele. Až 85 % exportu je směřováno do zemí EU.⁶² Díky rozsáhlému exportu v automobilovém průmyslu je Slovensko na rozdíl od ČR řazeno mezi země, které budou Brexitem značně ovlivněny. Velká část tohoto exportu totiž směřuje do Velké Británie. Slovensko řadu let zaostávalo z hlediska vývoje makroekonomických ukazatelů za ČR, kdy v posledních dvou letech ČR např. v růstu HDP dohání. Ovšem tamní prostředí je více zranitelnější a má značně nevyrovnanou strukturu, kdy dílčí regiony mají výraznější problémy. Je zde tedy vysoká míra různorodosti jednotlivých regionů, což např. v českém prostředí zatím nelze výrazně pozorovat. Makroekonomické prostředí Slovenska je aktuálně v pozitivních tendencích. HDP roste a dynamika se má zvyšovat díky narůstající spotřebě (spolu s klesající nezaměstnaností a růstem mzdových sazeb), oživeném exportu a vyššími investicemi.

Zajímavý je dále fakt, že Slovensko se v roce 2018 v žebříčku konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra umístilo na 41. místě, kdy si oproti roku 2017 pohoršilo o 2 příčky. Ze zemí V4 se nejlépe umístila ČR (29. místo), následovalo Polsko (37. příčka) a poslední bylo Maďarsko (48. pozice). Slovensko tedy jako jediné ze zemí V4 dle uvedeného žebříčku oproti roku 2017 kleslo. Důvodem je pomalejší ekonomický růst. Naopak velmi kladně byla hodnocena slovenská makroekonomická stabilita a celková úroveň infrastruktury podporující zahraniční obchod a investice. Lepšímu hodnocení země dále brání chronické problémy tamního podnikatelského prostředí, zejména kvalita veřejných institucí (např. nízká nezávislost soudů, nízká vymahatelnost práva, vyšší míra korupce atd.), ale také nízká míra inovací.⁶³

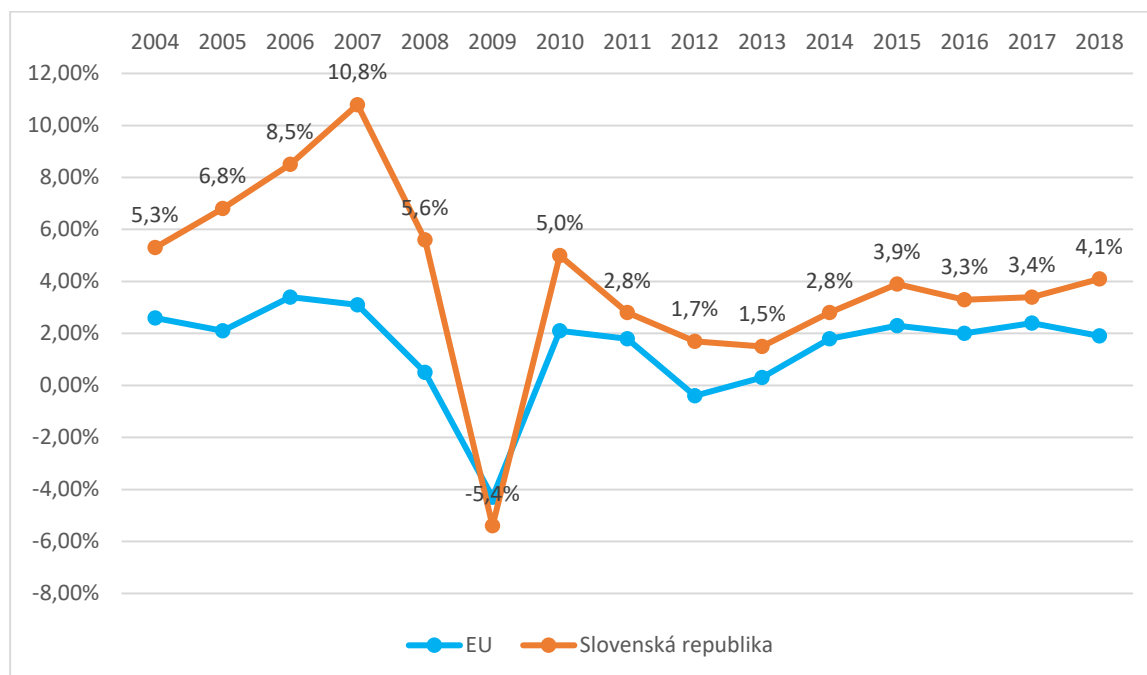
4.2.2. Hrubý domácí produkt

Graf 6 této práce představuje opět vývoj HDP v EU za roky 2004-2018, ale zejména Slovenské republiky od jejího vstupu do EU.

⁶² MZV. Slovensko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. [online] Businessinfo © 2019 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovensko-zakladni-charakteristika-teritoria-17583.html>.

⁶³ PAS. SR na 41. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti. [online] Podnikateľská aliancia Slovenska, o.z. © 2019 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.alianciapas.sk/2018/10/17/sr-na-41-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>.

Graf 6: Vývoj změny HDP Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v %, v běžných cenách a v domácí měně

Zdroj: KNOEMA. Slovakia - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Slovakia/topics/Economy/National-Accounts-Gross-Domestic-Product/GDP-growth>; THE WORLD BANK. European Union – GDP growth (annual %). [online] The World Bank Group © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>; EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume (tec00115). [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>.

Ve vývoji HDP Slovenska lze evidovat pouze dva výraznější propady růstu tamního HDP, a to u dvou již zmíněných krizí v této práci. Křivka slovenského ukazatele poměrně kopíruje trend evropského, ale samozřejmě není identická.

Poměrně skokový nárůst změny HDP po vstupu Slovenska do EU se přisuzuje více faktorům. Z hlediska členství v EU studie uvádí, že v letech 1998-2006 došlo k růstu HDP země o 69 %, kdy 10 % se přisuzuje vlivu evropské integrace v roce 2004 a 17 % korespondující daňové reformě v rámci členství. Růst byl naopak zpomalen vlivem nutnosti řídit vstup SR do eurozóny (ve výši 2 %), dále následná úprava daňové reformy (2 %) a novela zákoníku práce v návaznosti na EU (5 %).⁶⁴

Dalším vlivem je čerpání finančních prostředků z EU, kdy Slovensko od vstupu do konce roku 2015 získalo více než 18,6 mld. eur. Naopak příspěvky Slovenska do EU do roku 2015 byly ve výši 6,5 mld. eur. Čistá finanční pozice Slovenska vůči EU byla více než 12,1 mld. eur. V aktuálním programovém období (2014-2020) může využít dalších 15,3 mld. eur.

⁶⁴ EURACTIV. Kto má zásluhu na ekonomickom raste Slovenska? [online] Euractiv Slovensko © 2019 [cit. 2008-02-25]. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/kto-ma-zasluhu-na-ekonomickom-raste-slovenska/>.

Jednotná politika soudržnosti se naplno projevila ve zmírnění dopadů finanční krize v roce 2008, kdy Slovensko dokázalo díky uvedené politice svou ekonomiku poměrně dynamicky oživit (např. vyšším využitím fondů EU). Konkrétně se uvádí, že politika soudržnosti se na slovenském HDP projevila v jeho růstu. V roce 2003 dosáhl HDP na obyvatele výše 55 %, v roce 2018 se jedná již o 77 % průměru EU. Studie dále ukazují, že investice realizované pomocí této politiky EU představovali cca 25 % skutečné konvergence HDP. HDP se tak zvýšil o 3,5 %. Investice z fondů EU přispěly ke snížení regionálních rozdílů v zemi, což stabilizuje výkonnost země.⁶⁵ Studie uvádějí, že z evropské integrace nejvíce profitují zejména malé otevřené ekonomiky (např. jako je ekonomika SR a ČR).⁶⁶ Největší přínos z hlediska slovenského HDP lze přisuzovat jednotnému trhu v oblasti volného pohybu zboží.

Jak již bylo také výše uvedeno, SR je členem eurozóny, což je taktéž nedílnou součástí evropské integrace. I euro podporuje růst HDP v zemi, příliv zahraničních investic a nová pracovní místa. Konkrétně se tedy uvádí, že *„euro přispělo k ekonomickému růstu v průměru o cca 0,2-0,5 procenta ročně, přitáhlo k nám významné zahraniční investice, zjednodušilo firmám zahraniční platby, ulehčilo lidem cestování a studium v zahraničí.“*⁶⁷ Komplexně lze vývoj po roce 2004 hodnotit spíše za pozitivní (např. v růstu HDP o 22 % do roku 2018).

4.2.3. Míra inflace

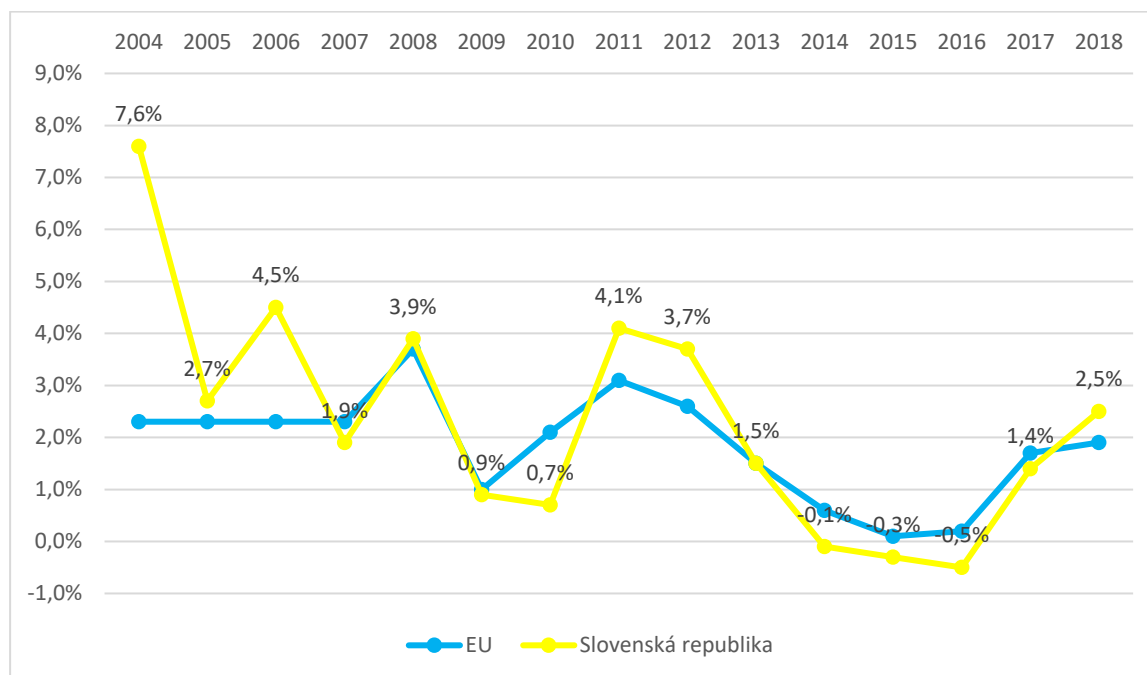
Dalším navazujícím makroekonomickým ukazatelem je již charakterizovaná míra inflace. Tato míra činila zemi značné problémy a je poměrně volatilní, kdy ve vývoji od roku 2004 lze zaznamenat vyšší hodnoty přesahující či atakující hranici 5 %, ale také hodnoty směřující k záporným hodnotám, a tudíž nechtěné deflaci. Blíže zobrazuje dílčí hodnoty SR za referenční období následující graf 7 této práce.

⁶⁵ PARTNERSKÁ DOHODA. Prínosy členstva v EÚ v číslech. [online] Úrad vlády Slovenskej republiky © 2015 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/8738-sk/prinosy-clenstva-v-eu-v-cislach/>.

⁶⁶ KORŠŇÁK, Lubomír. Slovensko z členstva v EÚ jednoznačne profituje. [online] Fincentrum a.s., IBC © 2008-2019 [cit. 2018-05-31]. Dostupné z: <https://www.investujeme.sk/clanky/slovensko-z-clenstva-v-eu-jednoznacne-profituje/>.

⁶⁷ ŠTĚPÁN, Petr. Vzdali jsme se vlastní měny ve prospěch silnějšího růstu a příchodu investic, říká muž, který řídil přijetí eura na Slovensku. [online] Economia, a.s. © 1996-2019 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65787750-je-spravny-cas-na-prijeti-eura-jak-zmenilo-zivot-slovaku-ptejte-se-muze-ktery-ridil-prijeti-eura-na-slovensku>.

Graf 7: Vývoj míry meziroční inflace Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, SVK. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>; EUROSTAT. HICP-inflation rate. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>.

Jak již bylo naznačeno výše, slovenská míra inflace je značně kolísavá a poměrně výrazně se rozchází od inflace v celé EU. Míra inflace se vyvíjela v zemi v cyklech, kdy ji nejvýrazněji ovlivňovala deregulace cen a změny sazeb nepřímých daní. Do propuknutí krize v roce 2008 proti růstu inflace působila zejména apreciace slovenské koruny a následně nízké ceny energií. Růst v roce 2010 byl způsoben zejména zdražením potravin v zemi, které meziročně zvýšily své ceny o 6,5 %. Zvýšení inflace v roce 2010 je přisuzováno také přijetí eura. Navzdory aktuálnímu nárůstu stále platí, že tamní míra inflace plní inflační cíle ECB, který stanovuje 2-3 % výši. Tento cíl zřejmě v příštích letech Slovensko i nadále dosáhne, i když by se mělo tempo růstu spotřebitelských cen i nadále zrychlovat.⁶⁸ Aktuálně se na růstu míry inflace podepisují zejména narůstající mzdové sazby a růst cen služeb, včetně cen potravin a dalších výrobků.⁶⁹ Potenciální vliv EU tkví v požadovaném snížení sazby nepřímých daní a cílování inflace, na které se Slovensko musí členstvím v EU (eurozóně) zaměřovat.

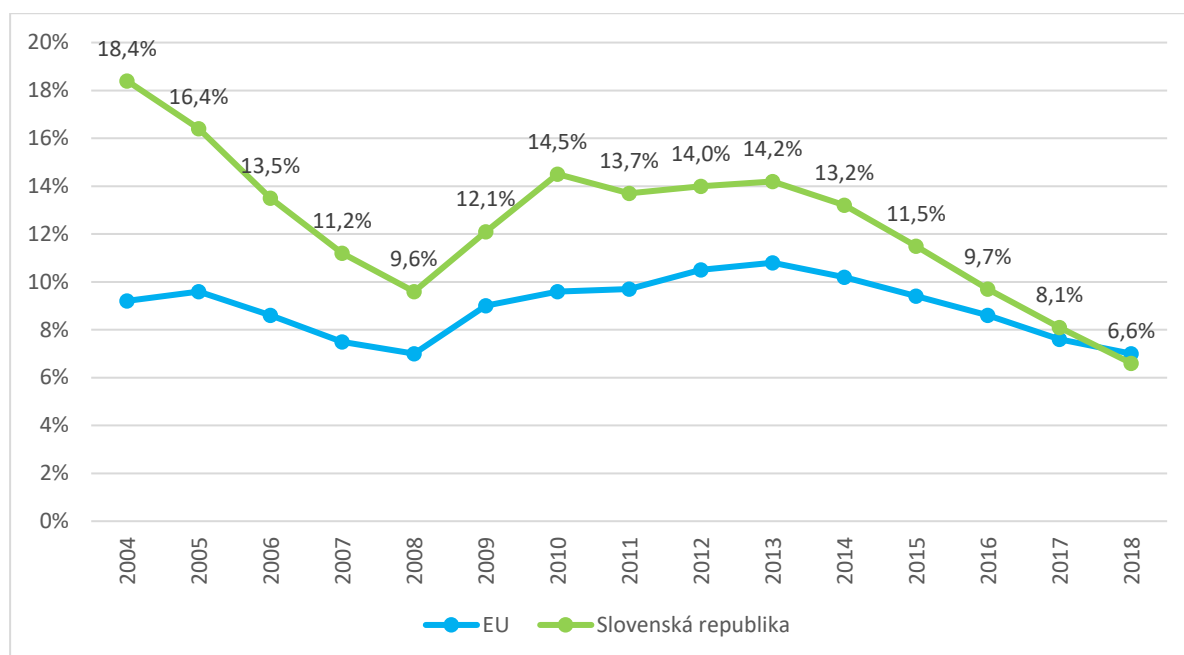
⁶⁸ PCG. Inflation roste, na Slovensku je na nejvyšší úrovni od roku 2013. Černý pátek to, zdá se, nijak neohroží. [online] Private Consulting Group © 2019 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://privateconsultinggroup.cz/inflace-roste-slovensku-nejvyssi-urovni-roku-2013-cerny-patek-zda-se-nijak-neohrozi/>.

⁶⁹ PRAVDA. Inflacia. [online] Prerex, a.s. © 2019 [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.pravda.sk/trendove-temy/inflacia/>.

4.2.4. Míra nezaměstnanosti

Dlouhodobým problémem Slovenska byla vyjma míry inflace také míra nezaměstnanosti zkoumaná v této kapitole. Země bojovala před vstupem i po vstupu s neúměrně nízkou zaměstnaností, kdy členstvím se daří míru zvyšovat a budovat nové pracovní pozice. Níže uvedený grafický vývoj zobrazuje dílčí míry nezaměstnanosti v zemi.

Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>; EUROSTAT. Unemployment by sex and age - monthly average. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>; STATISTA. Unemployment rate in the European Union and the Euro area from 2008 to 2018. [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/267906/unemployment-rate-in-eu-and-euro-area/>.

Shodně jako u ČR, také u SR panovala v zemi obava před vstupem do EU ze zvyšování již tak vysoké míry nezaměstnanosti atakující hranici 20 %. I zde se ovšem tato obava nevyplnila a SR se podařilo míru snižovat až na aktuální přijatelnou a průměrnou míru v EU. Vlivem vstupu do EU došlo k tvorbě nových pracovních příležitostí, což pracovní trh výrazně podpořilo. Nicméně nutné také dodat, že požadovaný pokles míry negují nepružné mzdy a přetrvávající nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou práce na slovenském trhu. Vlivem otevřenějšího evropského pracovního trhu a zjednodušení možnosti vycestovat za prací se ovšem zvýšila konkurence lokálním zaměstnavatelům, kteří zvýšili mzdové sazby.

Tyto aspekty tedy poukazují na pozitivní dopady vstupu země do EU. Země také musela revidovat Zákoník práce, kdy se jednalo zejména o změny odvodů brigádníků, vyšší bezpečnost

při práci, vyšší ochranu osobních údajů a nižší administrativní zátěž u absolventských praxí, což vše zaměstnanost v zemi podporovalo. Od vstupu do EU až do krize v roce 2008 v zemi začala převládat poptávka po pracovních místech nad nabídkou, kdy současně s tím došlo k růstu platového ohodnocení. Ovšem vlivem krizí se začalo propouštět a mzdy opět klesaly. Oživit pracovní trh se podařilo až po skončení dopadů dluhové krize, kdy se dařilo nezaměstnanost snižovat, a to i vlivem dalších požadovaných legislativních regulací ze strany SR, ale i EU a dále tvorbou nových pracovních pozic hrazených z fondů EU. Slovenský pracovní trh se nyní výrazně přiblížil k vyspělejším západním sousedům, kdy růst platů a fluktuace se ustálily na přijatelnější úrovni.⁷⁰

V letech 2012-2016 bylo v zemi vytvořeno celkem 130 000 nových pracovních pozic. V dalších letech se pak jednalo o 100 000 nových pozic. Statistiku nezaměstnanosti země také vylepšila nová metodika dle EU, do které přibyli i lidé na aktivačních pracích, ale také samotná změna definice zaměstnané osoby.⁷¹

Vstupem do EU SR získala doposud bezkonkurenční příležitost na zlepšení životní úrovně tamních obyvatel, které do vstupu nevyužilo. Otevření hranic, jednotná hospodářská politika a snížení daní na popud evropských norem přilákali do země podnikatele, kteří vytvořili nová pracovní místa. Zhodnocení možného přínosu vstupu EU na míru nezaměstnanosti v zemi je tedy evidentní a nese se v kladném duchu. Je zřejmé, že bez přijetí evropských norem a výhod plynoucích ze členství v EU by země nedokázala sama rapidně snížit nezaměstnanost o 11,8 %. Nutné ovšem také dodat, že SR čelí aktuálně nedostatku kvalifikované pracovní síly a její tendence budou pokračovat v opačné snaze, než je v EU, tedy v regulované a kontrolované integraci cizinců na tamním pracovním trhu. V případě donucení země na přijetí migračních norem EU by mohl být dopad v budoucím období spíše záporný, což je ovšem nyní otázkou polemiky.

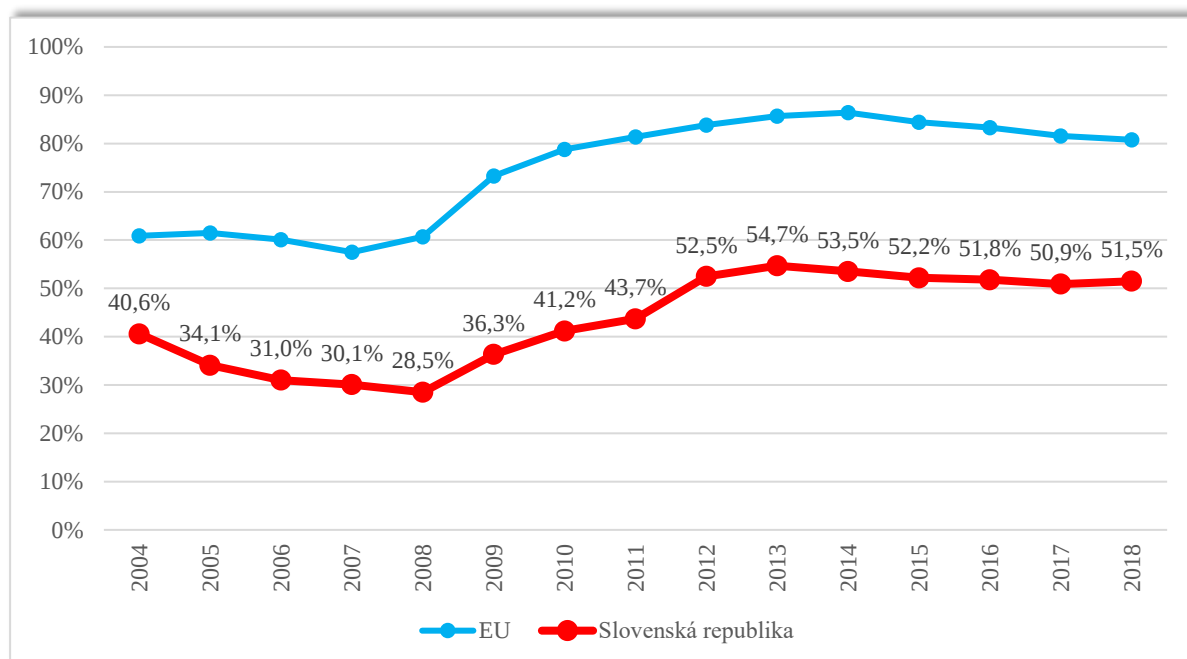
4.2.5. Veřejný dluh

Předposledním makroekonomickým ukazatelem slovenské ekonomiky je míra veřejného zadlužení vyjádřená k produkci v HDP. Tedy, v grafu 9 této práce je představen vývoj tohoto makroekonomického indikátoru v letech 2004-2018.

⁷⁰ GRAFTON SK. Pracovní trh 10 rokov po vstupe do Európskej únie. [online] Grafton Recruitment © 2017 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <https://www.grafton.sk/o-nas/medialna-zona/viac/archiv-2014/pracovny-trh-10-rokov-po-vstupe-do-europskej-unie>.

⁷¹ KOLLÁROVÁ, Zuzana. 100-tisíc nových pracovných miest? Na papieri sa dá vyčarovať všetko. [online] [News and Media Holding](https://www.etrend.sk/ekonomika/100-tisic-novych-pracovnych-miest-na-papieri-sa-da-vycharovat-vsetko.html) © 2016 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/100-tisic-novych-pracovnych-miest-na-papieri-sa-da-vycharovat-vsetko.html>.

Graf 9: Vývoj veřejného dluhu Slovenské republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Slovakia National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/slovakia>; PUBLIC DATA. Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP: Evropská unie, 2004-2017. [online] Google © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu&ifdim=country_group&tstart=1080684000000&tend=1490911200000&hl=cs&dl=cs&ind=false; EUROSTAT. Third quarter of 2018 compared with second quarter of 2018 Government debt down to 86.1% of GDP in euro area. [online] EUROSTAT © 2019 [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9510404/2-21012019-AP-EN.pdf/97de2ad5-5b7e-4de9-ab36-7bbf8773aad0>.

V prvopočátcích po vstupu země do EU došlo k poklesu veřejného dluhu, což bylo dáno zejména využitím finančních zdrojů z refinančního systému Státní pokladny SR na pokrytí schodku veřejného rozpočtu, dále pozitivním vývojem kurzu slovenské koruny a v neposlední řadě také použitím volných vládních zdrojů na úhradu jistiny závazku u prohraného soudního sporu s ČSOB.

Od krize s dopady v roce 2008 zadluženost země až do roku 2012 spíše narůstá, kdy následující pokles je „zásluhou“ zejména narůstající ekonomickou výkonností země. Vyšší zadluženost je dána především minulou spotřebou a trvalým deficitem veřejného rozpočtu, který se do přebytku dostal až v roce 2017, díky čemuž po odečtení nákladových úroků nevytvářela vláda nové dluhy. Vláda se tedy zatím poměrně neúspěšně dostává z dluhové brzdy, která má pod hrozbou sankcí z EU zabráňovat dalšímu zadlužování.

Slovenský dluh je veden zejména u zahraničních bank Japonska, Německa a USA. Míra zadlužení i přes nynější pokles je nejrychlejší v rámci EU a tento aspekt nelze přisuzovat vlivu EU, ale konkurenci bank, které ochotně zadluženému Slovensku i nadále půjčují. Aktuálně SR

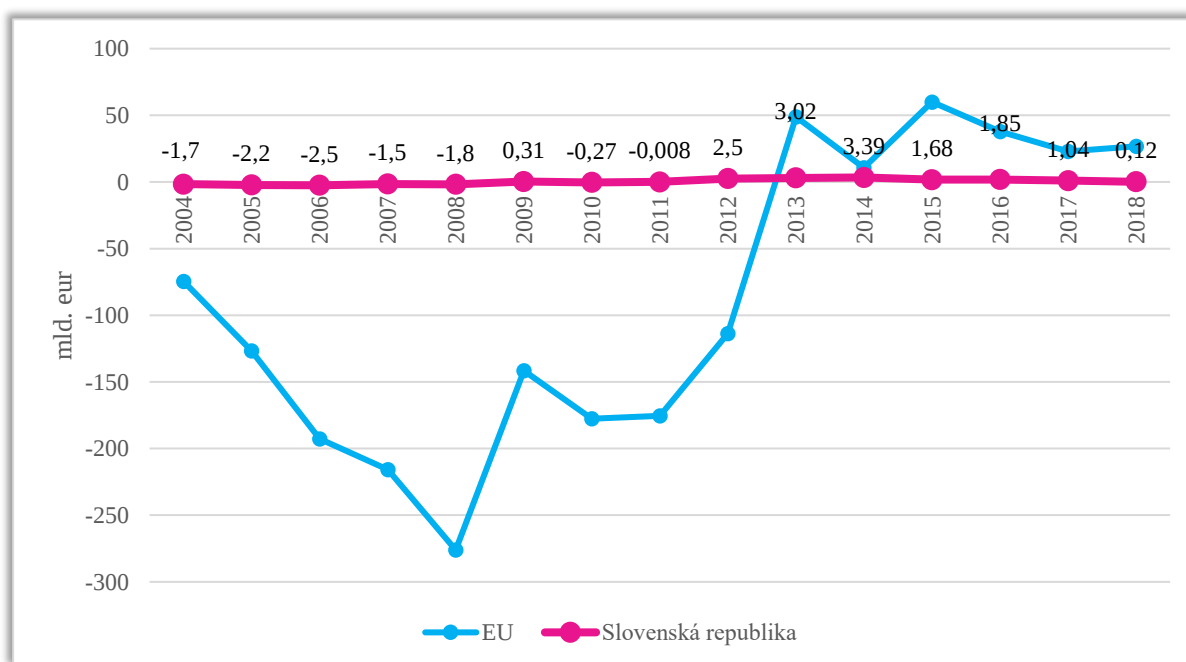
bojuje proti růstu zadlužení zejména prostřednictvím využití rostoucí slovenské ekonomiky, ale také vyššími daněmi a odvody.⁷²

Komplexně lze shrnout, že země se po celou dobu členství v EU, ale i před tímto procesem potýká se schodkem veřejného rozpočtu, a to až do roku 2017. Vliv EU tkví pouze v povinném monitoringu a cílení na dodržení hranice dluhu 60 %. Nicméně konkrétní kroky (jako např. ČR) země proti možným sankcím nerealizuje.

4.2.6. Zahraniční obchod

Posledním ukazatelem Slovenska, který je obsahem následujícího textu je zahraniční obchod země za stanovené referenční období, kdy pro připomenutí lze uvést, že SR usiluje o proexportní politiku.

Graf 10: Vývoj salda účtu platební bilance Slovenské republiky a EU za období 2004–2018, v mil. eur

Vývoj stavu účtu platební bilance v komparaci s vývojem s EU je značně rozdílný. Nicméně klíčová je skutečnost, že SR se nedařilo až do roku 2012 naplňovat stanovenou proexportní politiku a v zemi převládal objem dovozů nad vývozy.

Ovlivňování EU zahraničního obchodu SR lze považovat shodně jako u ČR za výrazné, a to zejména díky jednotné politice, jednotnému celnímu sazebníku a otevření trhu pro

⁷² LEHUTA, Michal. Verejnému rozpočtu sa darí, dlh Slovenska klesá aj pod prvú hranicu dlhovej brzdy. [online] News and Media Holding © 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/verejnemu-rozpocetu-sa-dari-dlh-slovenska-klesa-pod-prvu-hranicu-dlhovej-brzdy.html>.

slovenské exportéry. Ovšem SR maximálně využilo evropský trh z pohledu tamního vývozu, a to zejména v posledních šesti letech. Aktuálně má Slovensko největší podíl exportu do EU, a to ve výši 85 % veškerého vývozu ze země (následuje ČR s 81 %). Exporty SR do EU jsou také nadprůměrné z pohledu podílu vývozu na produkovaném HDP, kdy u Slovenska se jedná až o 80 % (u Maďarska pak o 74 %, u ČR o 64 %). Ze členství v EU z hlediska získaného bohatství tedy nejvíce profituje Maďarsko (až o 14 %), následuje SR (12 %) a dále ČR (10,8 %).⁷³ Je zřejmé, že slovenský vývoz je zásadně závislý na členství v EU, což ovšem zvyšuje celkovou citlivost ekonomiky. Za zvýšení exportu nad importem stojí zejména zvýšení vývozu slovenských produktů do zemí EU.

Celkově lze nyní shrnout, že největší vliv po vstupu do EU lze evidovat u slovenského zahraničního obchodu a HDP, v nižší formě u míry nezaměstnanosti, minimální vliv byl na inflaci a v téměř nulový dopad u výše veřejného dluhu.

4.3. Polská republika

4.3.1 Charakteristika makroekonomického prostředí

Makroekonomické prostředí Polska je do značné míry spojené s hospodářskou situací v EU a na globálních trzích, kdy nyní je tamní prostředí poměrně uspokojivé. Pozitivní faktory charakterizující ekonomickou situaci zahrnují narůstající HDP, klesající míru nezaměstnanosti a zvýšení průměrné mzdové sazby. Růst HDP může být ovšem brzděn přetrvávajícími nízkými soukromými investicemi, nedostatkem pracovních sil a nadměrnou likviditou finančního trhu.

Tahounem polské ekonomiky je růstová spotřeba a narůstající investice veřejného sektoru. Celkově je tamní makroekonomické prostředí příznivé.⁷⁴ Nicméně se očekává zpomalení polské produkce, kdy je potřeba zaměřit se na problémové sektory jako je stavebnictví, energetika, automobilový průmysl a celkově logistika. Makroekonomické prostředí země je významně podporováno vnějším prostředím, na kterém je značně závislé, což zvyšuje citlivost ekonomiky. Polské prostředí je poměrně charakteristické nízkou mírou inflace a aktuálně také nezaměstnaností. Dále je zde stabilní devizový trh, který je lákadlem pro zahraniční investory. Polská ekonomika je nyní mezi 25 nejvyspělejšími ekonomikami světa. Ohrožením je ale vznikající napětí mezi USA a Čínou, které může měnit mezinárodní prostředí, a tudíž i prostředí Polska a dále trvající nedostatek pracovní síly v zemi. Dosavadní dobré hospodářské výsledky jsou způsobeny soukromými společnostmi a hospodářským

⁷³ KORŠŇÁK, Lubomír. Slovensko z členstva v EÚ jednoznačne profituje. [online] Fincentrum a.s., IBC © 2008-2019 [cit. 2018-05-31]. Dostupné z: <https://www.investujeme.sk/clanky/slovensko-z-clenstva-v-eu-jednoznacne-profituje/>.

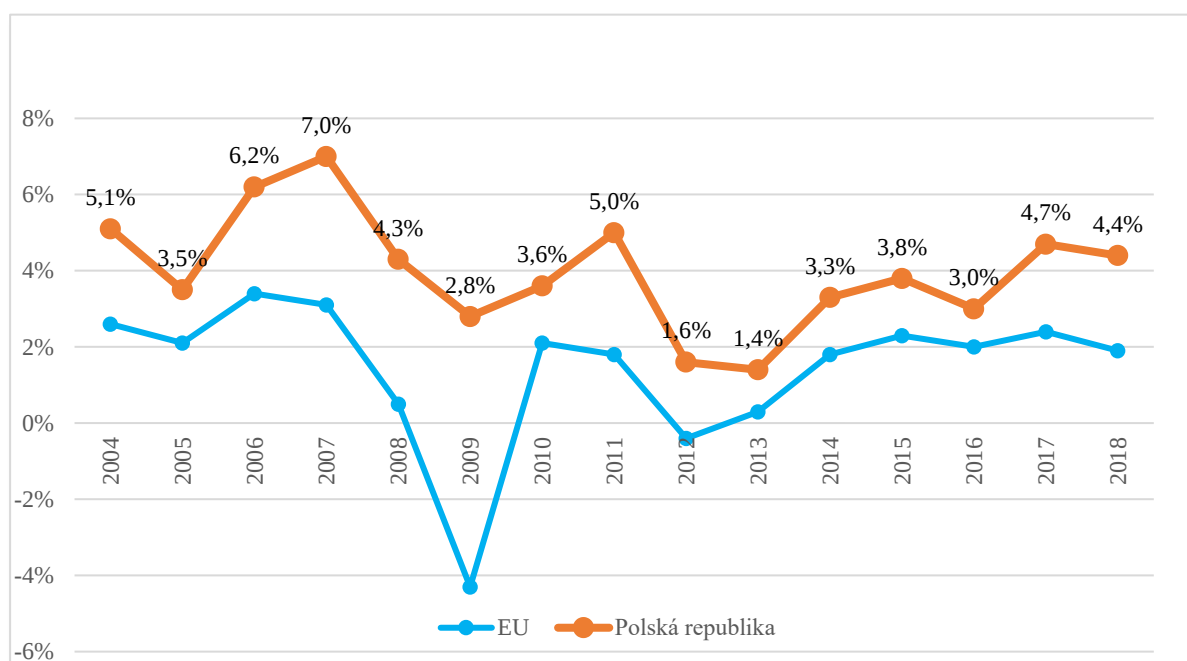
⁷⁴ CIELOCH, Leszek. DNB: Spowolnienie gospodarcze jest nieuniknione. [online] Business Journal © 2019 [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: <http://businessjournal.pl/dnb-spowolnienie-gospodarcze-jest-nieuniknione/>.

cyklem. Klíčová je ovšem zaměstnanost, kdy doposud nebyla zrealizována žádná reforma podporující ochranu před hospodářským poklesem. Tamní podnikatelé se obávají poklesu vývozu, kdy očekávají pokles tržeb. Vlivem této obavy nelze očekávat výrazné zvýšení mzdových sazeb.⁷⁵

4.3.2 Hrubý domácí produkt

Prvním ukazatelem hodnotícím detailněji výkonnost Polska je HDP, kdy vývoj tohoto ukazatele je zobrazen v níže uvedeném grafu 11.

Graf 11: Vývoj změny HDP Polské republiky a EU za období 2004-2018, v %, v běžných cenách a v domácí měně

Zdroj: KNOEMA. Poland - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Poland/Real-GDP-growth>; THE WORLD BANK. European Union – GDP growth (annual %). [online] The World Bank Group © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>; EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume (tec00115). [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>.

V uvedeném vývoji se potvrzuje kopírování hospodářské výkonnosti Polska výkonnosti EU, ovšem polské hodnoty jsou na vyšší pozitivnější úrovni. Dynamika růstu HDP je za celé období nadprůměrně vyšší než u EU, kdy po prvotním poklesu vždy nastane tříletý nárůst.

Vstup do EU byl významným stimulem růstu HDP. Mezi další podpory z hlediska výkonnosti se uvádí velký polský trh, podnikatelsky i politicky příznivé klima a výrazný

⁷⁵ BALAWENDER, Grzegorz. Zaczęło się hamowanie polskiej gospodarki. [online] Gremi Media SA © 2019 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.rp.pl/Gospodarka/301279943-Zaczelo-sie-hamowanie-polskiej-gospodarki.html>.

potenciál rozvoje, kdy Polsko dohání evropské země. Jediné Polsko nebylo výrazně zasaženo hospodářskou krizí v roce 2008/2009, i když mírný pokles je také patrný. Tedy, celá Evropa čelila recesi, ale u Polska lze evidovat nárůst změny HDP v daném roce ve výši 2,8 %. Polsko tento stav docílilo efektivními stimulačními balíčky, dále díky evropským fondům a vyššími veřejnými investicemi, které významně podpořily ekonomický růst. V neposlední řadě je Polsko poměrně uzavřenou ekonomikou, což snížilo jeho citlivost na vnější krize. V období krize u jiných zemí byla tahounem polského růstu domácí spotřeba.⁷⁶ Výkonnost Polska lze zhodnotit jednoznačně pozitivně a z hlediska zemí V4 se jedná o nejlepší a stabilní výkonnost. Ohledně výsledného vlivu vstupu EU studie uvádějí, že Polsko se za období let 2004-2015 stalo lídrem EU z hlediska nejvyššího kumulativního růstu HDP. Od vstupu do EU polská ekonomika vzrostla o téměř 59 % (v EU se jednalo průměrně o 14,8 %), kdy čtvrtina polského vzrůstu je přisuzována implementaci politiky soudržnosti. Díky EU také vzrostly v zemi investice, kdy díky výdajům EU byla tvorba hrubého fixního kapitálu vyšší o 30 % v roce 2014 a průměrně pak ročně o 28,7 %.⁷⁷ Celkově je tedy vliv evropeizace na růst HDP Polska významný a pozitivní.

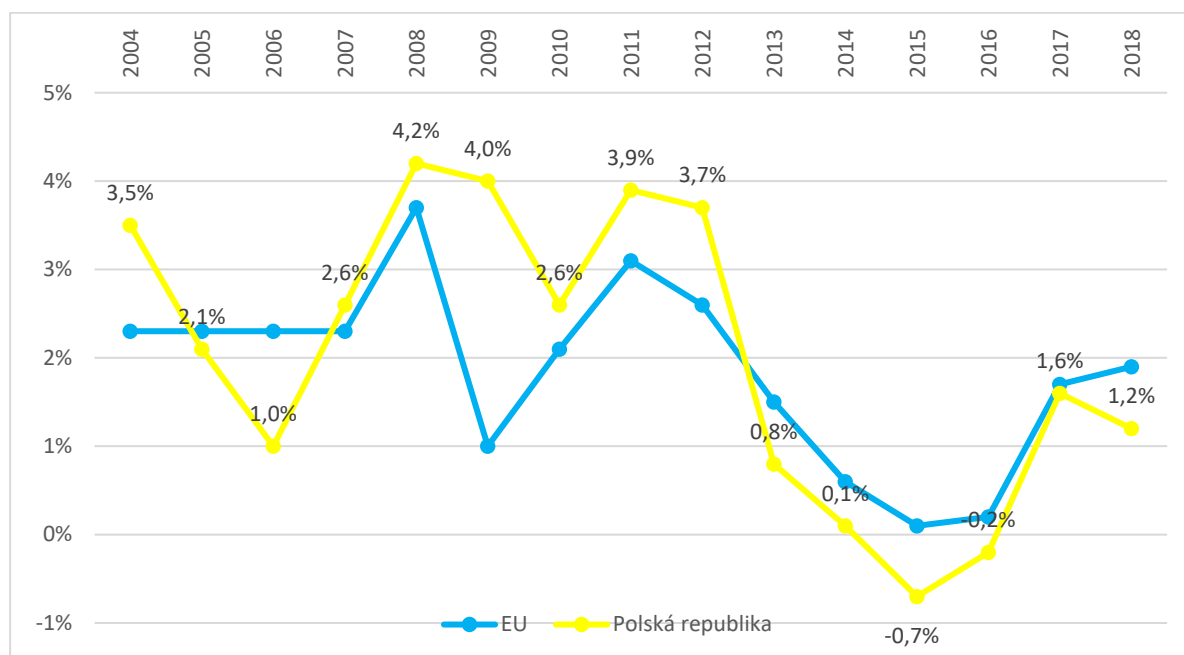
4.3.3 Míra inflace

Graf 12 této práce představuje vývoj polské míry inflace po vstupu země do EU až do současnosti.

⁷⁶ INVESTIČNÍ WEB. Jak se z Polska stal vzor dynamiky v Evropě. [online] Investičníweb.cz © 2019 [cit. 2013-12-06]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/2013-12-6-jak-se-z-polska-stal-vzor-dynamiky-v-evrope/>.

⁷⁷ BUSINESS INSIDER. Ta wiadomość powinna ucieszyć każdego z nas. Polska została liderem w UE. [online] Ringel Axel Springer Polska sp. z o.o. © 2019 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/polska-gospodarka-urosla-dzieki-ue-o-59-proc/3vv1x04>.

Graf 12: Vývoj míry meziroční inflace Polské republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, POL. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>; EUROSTAT. HICP-inflation rate. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>.

Inflace Polska je značně rozkolísaná, ale aktuálně pod hranicí inflačního cíle. Spíše vyšší počáteční míra inflace za rok 2004 byla částečně způsobena vstupem země do EU, ale zejména růstem cen potravin. Další výraznější vzrůst nastal během období dopadů krizí (v letech 2008-2009 a 2011-2012), a to díky růstu cen ropy, energií, dopravy atd. Komplexně ovšem výkyvy a snížení míry inflace během sledovaného období byly způsobeny různými aspekty, které zpravidla nejsou spojeny se vstupem do EU. Např. mírný nárůst míry inflace v roce 2007 byl způsoben skokovým nárůstem ceny ropy, který byl zemí částečně neutralizován posilováním kurzu polského zlotého vůči dolaru, tudíž míra inflace nevzrostla tak rapidně. V letech 2014-2015 se Polsko dokonce dostalo do deflace, což bylo způsobeno postupným zlevňováním cen potravin a oblečení. Dále došlo ke snížení cen u nealkoholických nápojů, což pak způsobilo zápornou hodnotu inflace. Následný vzrůst byl dán růstem cen v dopravě (o 4,3 %), u potravin (o 1,3 %), u nemovitostí (o 0,2 %), zdravotnictví, kultuře, pohostinství atd., což vše zemi vymanilo z deflace.⁷⁸ Přes značné problémy je dnes již situace poměrně stabilní a očekává se spíše pokračující mírný nárůst. Z hlediska EU a jejího vlivu na vývoj míry inflace

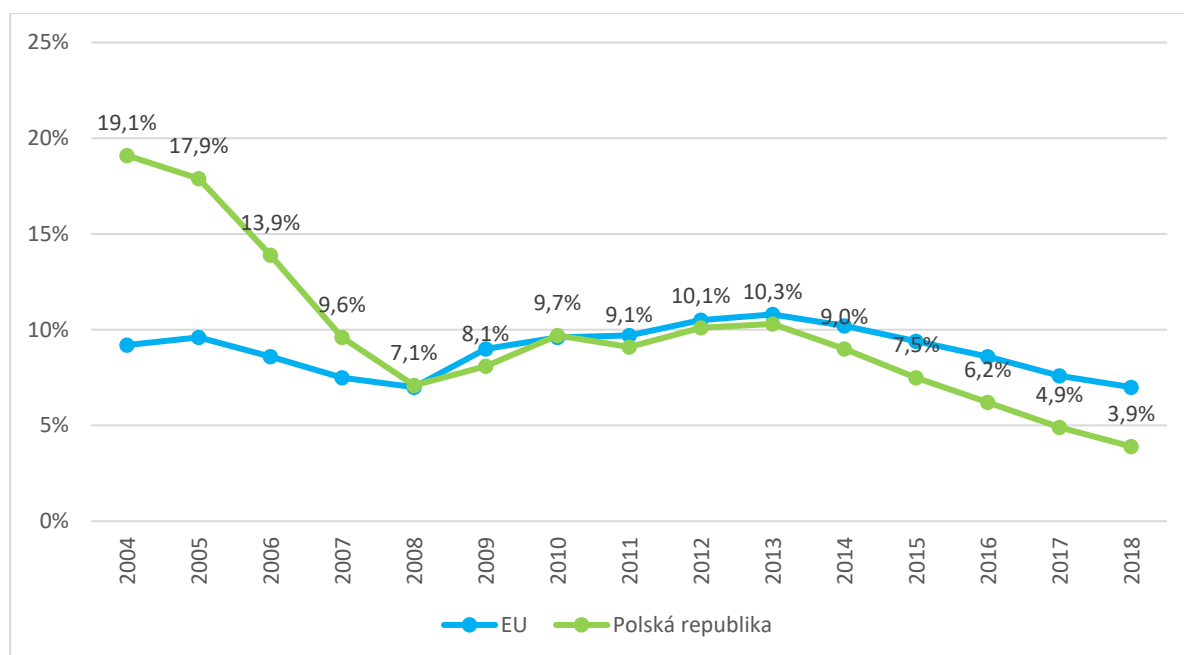
⁷⁸ Bloomberg: How Poland became europe's most dynamic economy. [online]. © 2015. Dostupné z: <http://www.bloomberg.com/bw/articles/2013-11-27/how-poland-became-europes-most-dynamic-economy#p1>

v Polsku je tento vliv téměř nulový a nelze mu přikládat nějaký význam u zkoumaného ukazatele.

4.3.4 Míra nezaměstnanosti

Čtvrtá podkapitola představuje vývoj míry nezaměstnanosti v Polsku, která byla původně zásadním problémem, ale dnes je již pod evropským průměrem. Vývoj je zachycen v následujícím grafu.

Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti Polské republiky a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>; EUROSTAT. Unemployment by sex and age - monthly average. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z:

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>; STATISTA. Unemployment rate in the European Union and the Euro area from 2008 to 2018. [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z:

<https://www.statista.com/statistics/267906/unemployment-rate-in-eu-and-euro-area/>.

Míra nezaměstnanosti byla pro zemi před vstupem zásadním problémem a ze zemí V4 dosahovala nejvyšších hodnot.

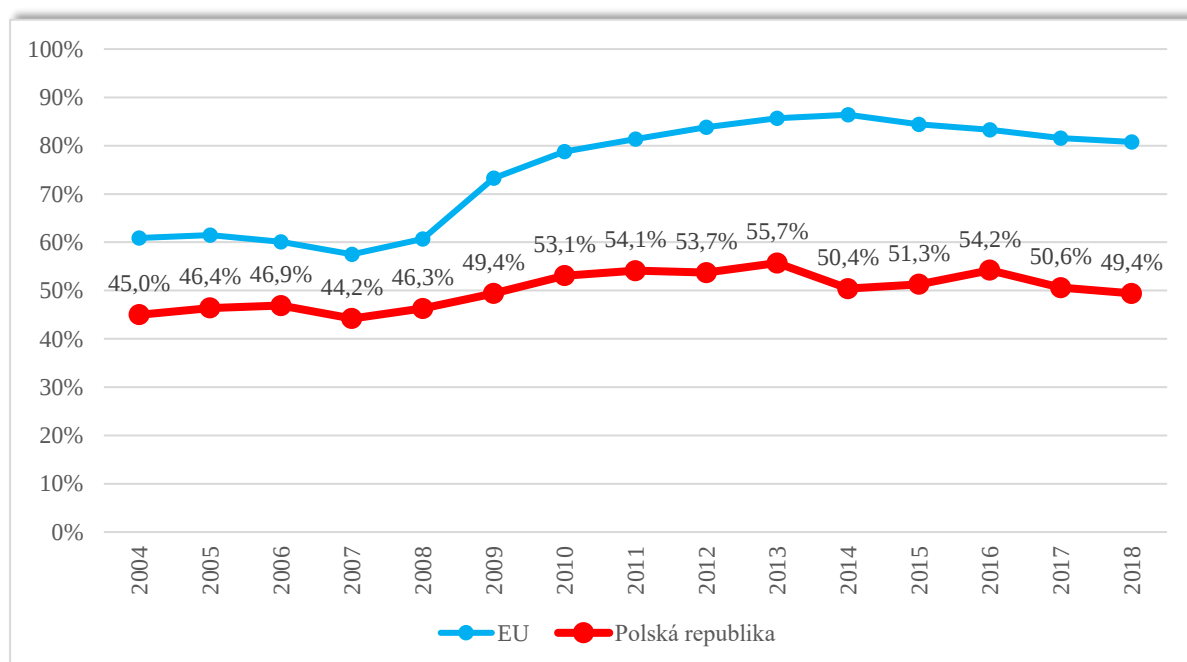
U ČR i SR byly uvedeny obavy z nárůstu této míry po jejich vstupu do EU. U Polska tyto obavy nelze evidovat. Po vstupu do EU polská nezaměstnanost začala jednoznačně klesat, kdy ovšem pokles byl mírně brzděn otevřením polského trhu, což byla příležitost zejména pro studenty, absolventy a mladé profesionály odcházející do zahraničí. Kvůli tomu se na chvíli polský trh oslabil, protože tisíce kvalifikovaných a vzdělaných zaměstnanců opustilo Polsko s vizí lepší budoucnosti. Zaměstnavatelé zjistili, že je stále těžší najít potřebné lidi pro obsazované pozice. O pár let později začala ekonomická krize, která vyústila do druhé etapy

odlivu lidí ze země. Avšak na druhé straně mnoho lidí, kteří před lety odešli, se dnes vrací, a to bohatší o pracovní zkušenosti i jazykové znalosti, což polský pracovní trh naopak posiluje. Vliv na snížení míry nezaměstnanosti měla zejména tvorba nových pracovních míst díky fondům EU. Pozitivní vliv EU lze dále spatřovat v politice a implementované legislativě EU při přijímání zaměstnanců, což přineslo do Polska nové standardy a podněcovalo zaměstnanost. Jednou z nejviditelnějších změn byla regulace ochrany osobních údajů, která měla chránit uchazeče o zaměstnání (omezení šedé ekonomiky). Pracovní trh ovlivnil i zahraniční kapitál a EU fondy, díky kterým se vytvořily nová pracovní místa a vznikly nové profese. Zaměstnavatelé mají také snahu zrovnoprávnovat postavení mužů a žen na pracovišti.⁷⁹ Díky zapojení rozpočtu do EU bylo v Polsku vytvořeno celkem 600 000 nových pracovních míst, což je neuvěřitelný nárůst, díky kterému byla míra zaměstnanosti postupně zvyšována.⁸⁰

4.3.5 Veřejný dluh

V grafu 14 je dále představena výše veřejného dluhu Polska za sledované období

Graf 14: Vývoj veřejného dluhu Polské republiky a EU za období 2004-2018, v % HDP

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Poland National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z:

<https://countryeconomy.com/national-debt/poland>; PUBLIC DATA. Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP: Evropská unie, 2004-2017. [online] Google © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z:

⁷⁹ GRAFTON SK. Pracovní trh 10 rokov po vstupe do Európskej únie. [online] Grafton Recruitment © 2017 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <https://www.grafton.sk/o-nas/medialna-zona/viac/archiv-2014/pracovny-trh-10-rokov-po-vstupe-do-europskej-unie>.

⁸⁰ BUSINESS INSIDER. Ta wiadomość powinna ucieszyć każdego z nas. Polska została liderem w UE. [online] Ringel Axel Springer Polska sp. z o.o. © 2019 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/polska-gospodarka-urosla-dzieki-ue-o-59-proc/3vv1x04>.

https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu&ifdim=country_group&tstart=1080684000000&tend=1490911200000&hl=cs&dl=cs&ind=false; EUROSTAT. Third quarter of 2018 compared with second quarter of 2018
Government debt down to 86.1% of GDP in euro area. [online] EUROSTAT © 2019 [cit. 2019-01-21]. Dostupné z:
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9510404/2-21012019-AP-EN.pdf/97de2ad5-5b7e-4de9-ab36-7bbf8773aad0>.

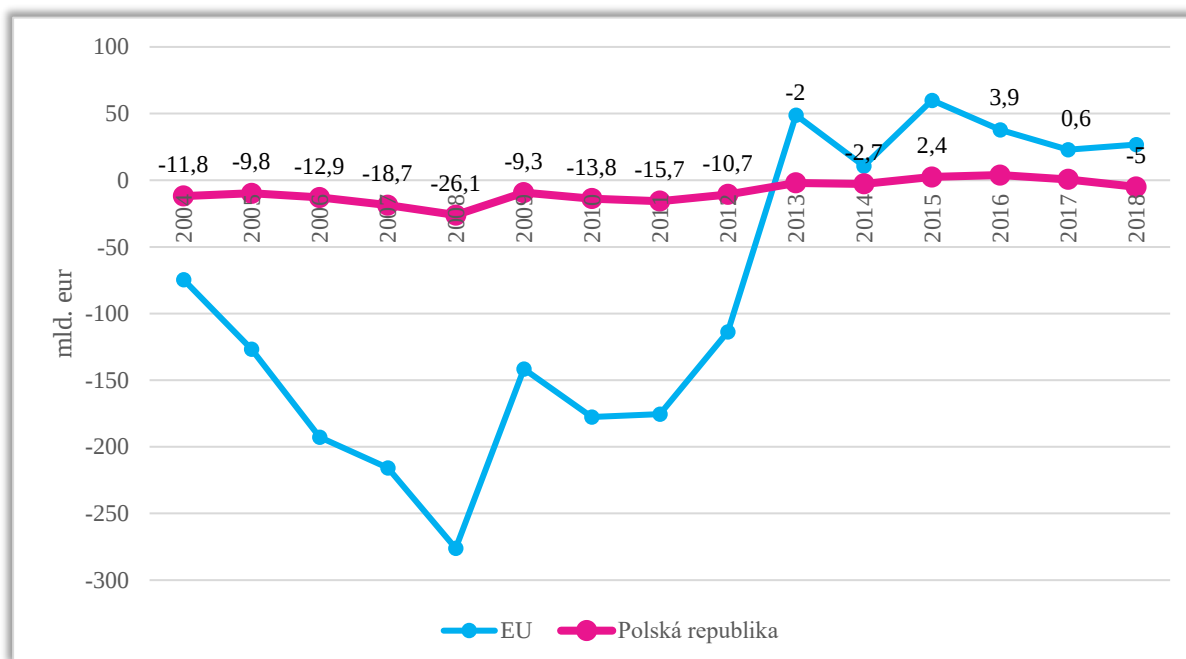
Po vstupu do EU lze u zadlužení země evidovat mírný růst, ale i mírné stabilizace, kdy zlom a nárůst dluhu země nastal s příchody dopadů hospodářské krize, které Polsko poměrně výrazně zasáhly. Nicméně, shodně jako ČR a SR, ani polský veřejný dluh nepřesáhl stanovenou evropskou hranici 60 % HDP. Důvodem růstu dluhu je zejména vývoj rozpočtových deficitů, které se pohybovaly i nad 7 % HDP. Za klíčový důvod problematického dluhu země se tedy považuje přetrvávající rozpočtový deficit, který se daří snižovat až v posledních letech. Deficit vládního rozpočtu vzniká zejména díky rostoucím výdajům země a sníženým příjmům. Vliv členství země v EU je u dluhu Polska zanedbatelný a tkví pouze v kontrole dodržování dluhové hranice. Polsko ovšem z obavy z možných sankcí odsouhlasilo, že poměr schodku státního rozpočtu k jeho příjmům nemůže být vyšší než odpovídající poměr z minulého období.⁸¹

4.3.6 Zahraniční obchod

Poslední ukazatel Polska, který je níže představen je vývoj účtu zahraničního obchodu za stanovené období od vstupu země do EU.

⁸¹ DARMOVZAL, Petr. Polské ekonomice se dař. Velvyslanectví České republiky ve Varšavě. [online]. © 2018 . [cit. 23.01.2018] Dostupné z: https://www.mzv.cz/warsaw/cz/obchod_a_ekonomika/novinky_aktivity/polske_ekonomice_se_dari_velmi_dobre.html

Graf 15: Vývoj salda účtu platební bilance Polské republiky a EU za období 2004-2018, v mil. eur

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Poland-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/poland>; EUROSTAT. External and intra-European Union trade: Data 2004–09. [online] Eurostat © 2010 [cit. 2010-09-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3930297/5966458/KS-CV-10-001-EN.PDF/c43ee937-2072-4d35-b46f-c73ae20c41bf>; STATISTA. European Union: trade balance from 2007 to 2017 (in billion euros). [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/253593/import-of-goods-from-the-eu/>; GURTAS, Muhammed Ali. EU trade balance posts \$26.7B deficit in 2018. [online] Anadolu Agency © 2019 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/economy/eu-trade-balance-posts-267b-deficit-in-2018/1393824>.

Přítomnost země v EU byla velkou příležitostí ke zvrácení záporného salda obchodní bilance, což se ovšem podařilo až v roce 2013, ale nyní již lze opět evidovat deficit. Polsko, shodně jako např. SR., muselo změnit metodiku dle evropských norem a více cílit zahraniční transakce do zemí EU, nicméně toto cílení lze zaznamenat, již před vstupem země do EU.

Při vstupu přijalo Polsko podmínky jednotného trhu, což v prvním roce objem zahraničních transakcí mírně podpořilo. Jako člen EU dále eviduje nárůst vývozu o celkem 30 %, nicméně vzrostl i dovoz, protože Polsko je poměrně velkým trhem EU, který je lákadlem pro zahraniční země. Za poměrně nepříznivým vývojem zahraničního obchodu stojí zejména nižší objem transferů v rámci fondů EU (např. v roce 2013⁸²).

Celkově lze v závěru shrnout, že vliv EU na makroekonomické prostředí Polska je výrazně nižší než u předchozích zemí. Nicméně vliv lze evidovat zejména u HDP a mírně také u zahraničního obchodu. U zbylých ukazatelů nebyly dopady zaznamenány.

⁸² HOVORKA, Petr. KÚS, Jan. Čerpání prostředků z fondů EU za programové období 2007-2013. Ministerstvo financí České republiky [online]. © 2014 Dostupné z: file:///C:/Users/belin/Downloads/Odborne-vyzkumy_2014-06_Cerpani-prostredku-z-fondu-EU-za-programove-obdobi-2007-2013.pdf

4.4 Maďarsko

4.4.1 Charakteristika makroekonomického prostředí

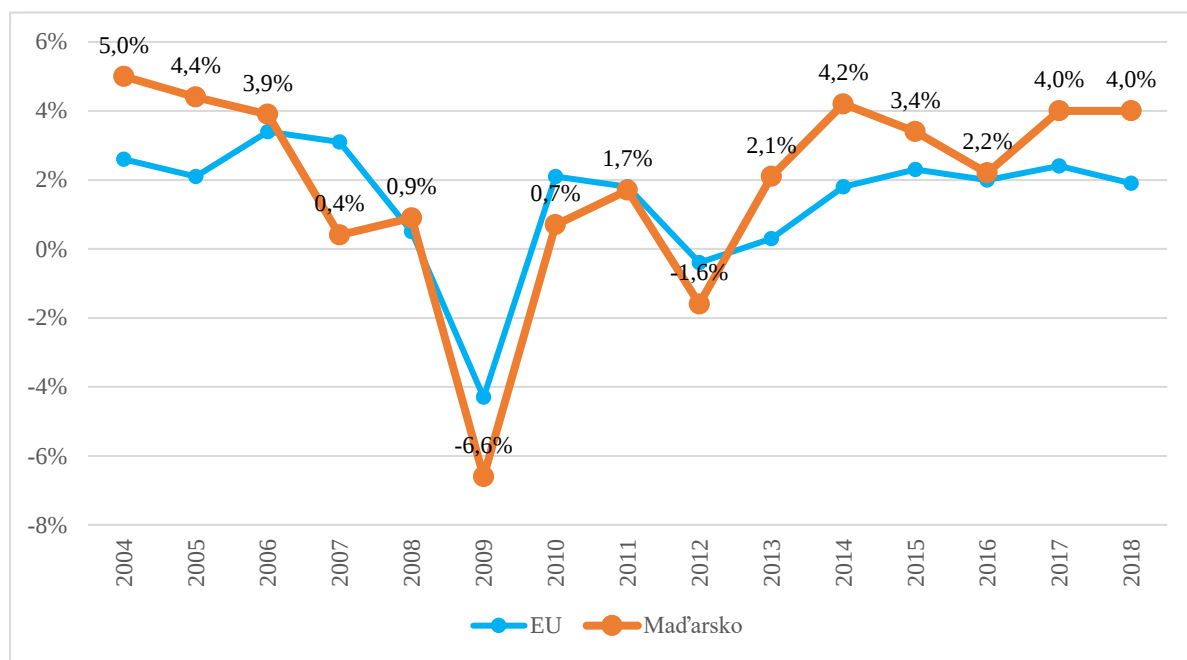
Maďarsko lze zařadit mezi menší ekonomiky Evropy, kdy tamní ekonomika je dobře diverzifikovaná. Na tvorbě rostoucího HDP (od roku 2013) má podíl zejména průmyslová výroba, a to ve výši 25 % (především automobilový průmysl a strojírenství). Maďarská ekonomika je, obdobně jako u ostatních zemí V4, velmi otevřená a objem exportu překračuje 90 % HDP. Zahraniční obchod je silně navázán na EU, do které směřuje až 81 % maďarského vývozu. Tamní ekonomika ovšem zaostává za zbylými zeměmi V4 v oblasti inovací, vzdělanosti a úrovně podnikatelského prostředí. Také podíl přímých zahraničních investic je v komparaci se zeměmi V4 nízký. Problémem Maďarska je poměrně vysoká zadluženost země (více než 72 % HDP), a to vlivem deficitní rozpočtové politiky (72 % HDP). Maďarsko bylo po roce 2009 do nedávna ve stabilizačním programu MMF. Dluh Maďarska pochází už ze 70. let a ačkoli vylo první zemí, která začala s otevíráním ekonomiky pro PZI a s transformací, do roku 2009 se tento dluh nepodařilo vyřešit. Maďarsko je také poměrně dlouhodobě kritizováno ze strany EU ohledně prezentovaných antiimigračním a euroskeptickým názorům a řadě implementovaných opatření, které směřovaly proti zahraničním společnostem (např. nastolení sektorové daně v bankovníctví, energetice a telekomunikacích). Maďarský legislativní rámec byl zcela unifikován s evropským právem. Země tedy disponuje stabilním politickým prostředím a nízkou mírou nezaměstnanosti, ovšem jsou zde patrné intervence vlády do podnikatelského prostředí a vyšší míra korupce.⁸³ Prvotní poměrně pozitivní obraz makroekonomického prostředí může být ovšem negativně ovlivněn aspektem, že ekonomický růst je významně podporován z fondů EU, inflace je nízká vlivem aktuálního příznivého prostředí (což nemusí trvat dlouhodobě). Dále zaměstnanost je vyšší, ale také vlivem faktu, že státní zaměstnanci nejsou zahrnuti do „běžné“ aktivní populace.

4.4.2 Hrubý domácí produkt

I u této poslední země následující podkapitoly představí a zhodnotí vývoj primárních makroekonomických ukazatelů, kdy jako první je tedy níže představen vývoj HDP a možný vliv na tento vývoj ve formě evropeizace.

⁸³ EGAP. Maďarsko: Stručný politický a ekonomický přehled. [online] EGAP © 2019 [cit. 2018-06-03]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/cs/zeme/hu>.

Graf 16: Vývoj změny HDP Maďarska a EU za období 2004-2018, v %, v běžných cenách a v domácí měně

Zdroj: KNOEMA. Hungary - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Hungary/Real-GDP-growth>; THE WORLD BANK. European Union – GDP growth (annual %). [online] The World Bank Group © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>; EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume (tec00115). [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>.

Výkonnost maďarské ekonomiky je silně závislá na vývozech, a tedy i na ekonomické situaci ostatních zemí, především Německa (shodně jako např. ČR). Původní poměrně silnou, i když klesající, výkonnost obdobně jako u předešlých zemí V4 zamezila hospodářská krize, kdy dopad na maďarskou ekonomiku je výraznější. Nicméně tamní ekonomika se až do druhé krize v roce 2012 dokázala poměrně rychle zotavit a růst.

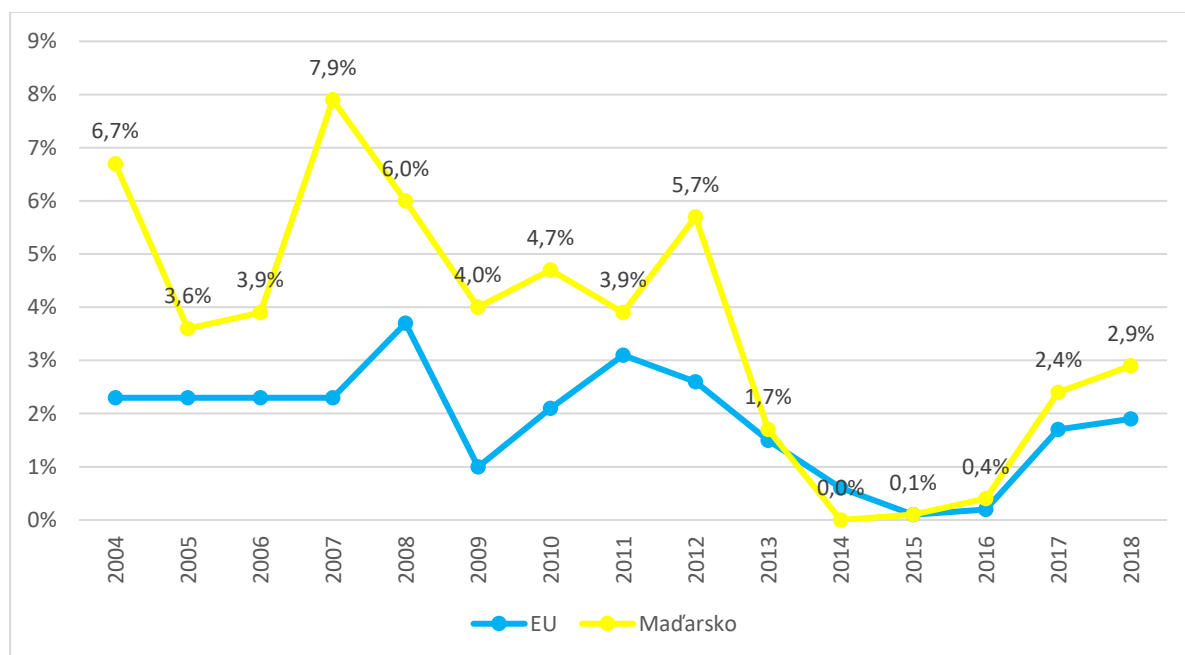
Graf 16 z pohledu ostatních zemí V4 zobrazuje poměrně paradoxní situaci, kdy změna růstu HDP po vstupu do EU je jednoznačně klesající. Maďarská ekonomika nebyla schopna využít dopady remitovaného rozpočtu v podobě vyšší produktivity. Země tedy v tomto jinak progresivním období u zbylých zemí eviduje pokles hospodářské výkonnosti a nemožnost udržet optimální rozpočtovou situaci. Příčinou poklesu není EU, ale spíše neschopnost tamní vlády dostatečně zužitkovat přínosy ze členství EU. Po roce 2012 se ovšem situace v zemi začala zlepšovat a došlo k obnovení důvěry v maďarské trhy prostřednictvím tlaků na finanční a kapitálové trhy. Obnovení růstu HDP v zemi se dále přisuzuje rostoucímu exportu do zemí

EU, ale také změnou vlády v roce 2010 a modifikací tamních strategií a politik.⁸⁴ Negativní i pozitivní dopady leží spíše na bedrech tamní vlády než na vstupu do EU.

4.4.3 Míra inflace

Graf 17 představuje další makroekonomický ukazatel země, a to ve formě vývoje maďarské míry inflace za referenční období.

Graf 17: Vývoj míry meziroční inflace Maďarska a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, HUN. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>; EUROSTAT. HICP-inflation rate. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>.

Maďarská inflační míra nebyla zásadně zasažena strukturálními reformami, ale komplexně nárůsty nad inflační cílení EU byly způsobeny hospodářskou krizí (nárůstem cen) či nárůstem mzdových sazeb. Země si po vstupu stanovila inflační cíl, a to pro rok 2005 ve výši 4 % a do konce roku 2006 pak ve výši 3 %. Výsledná tendence byla spíše úspěšná, ale zamezená uvedenou krizí. Vyjma těchto let se vlivem růstu reálných mezd a začínajících problémů ohledně vnitřní a vnější ekonomické nerovnováhy pohybovala inflace až do roku 2014 v poměrně vyšších hodnotách. Následný propad byl způsoben zejména vyššími úsporami tamních domácností, což vedlo k nízkému inflačnímu prostředí v zemi. Růst míry inflace od

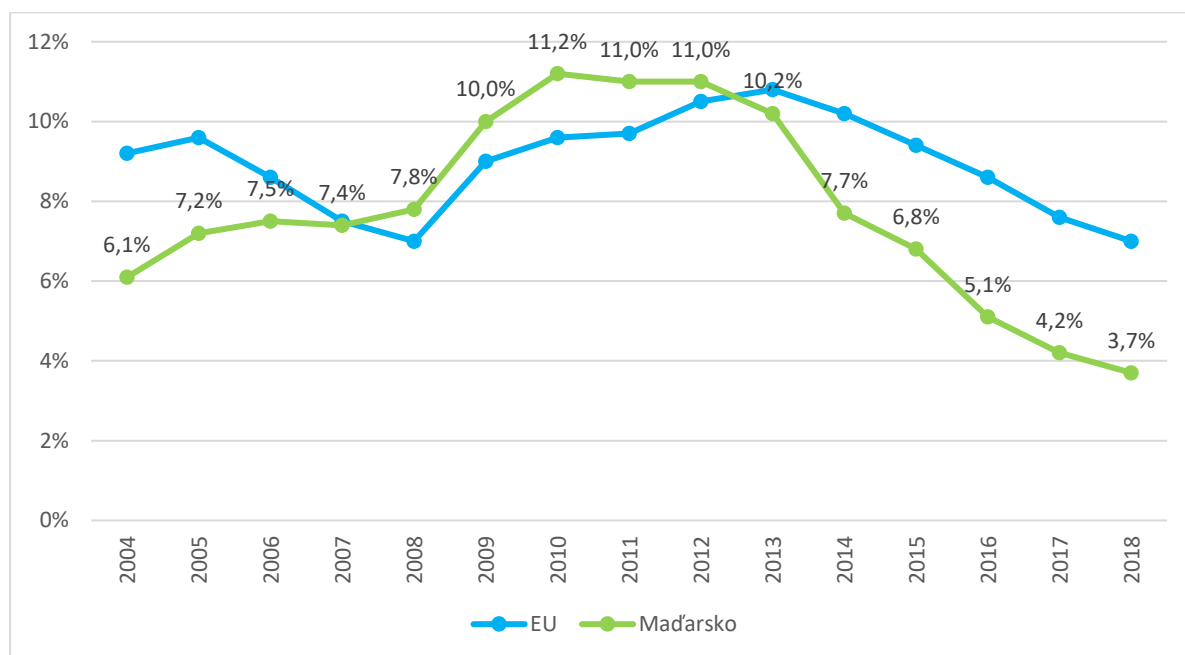
⁸⁴ PINTÉR, Tibor. The Integration of Hungary into the European Union – Economic Aspects. [online] Polgári Szemle Foundatio © 2005-2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://eng.polgariszemle.hu/current-publication/146-hungary-s-regions-competitiveness-and-country-image/915-the-integration-of-hungary-into-the-european-union-economic-aspects>.

roku 2016 byl primárně způsoben růstem ceny pohonných hmot a navazujícím růstem cen potravin, ale i nealkoholických nápojů a tabáku.⁸⁵ Z uvedené deskripce je patrné, že za dosahovanou mírou inflace v Maďarsku nestojí členství v EU, ale jiné vnitřní aspekty, které byly výše uvedeny.

4.4.4 Míra nezaměstnanosti

Shodně jako u předchozích zemí V4, i nyní je níže představen vývoj míry nezaměstnanosti v Maďarsku od vstupu do EU.

Graf 18: Vývoj míry nezaměstnanosti Maďarska a EU za období 2004-2018, v %

Zdroj: EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>; EUROSTAT. Unemployment by sex and age - monthly average. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>; STATISTA. Unemployment rate in the European Union and the Euro area from 2008 to 2018. [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/267906/unemployment-rate-in-eu-and-euro-area/>.

První poměrně příznivá míra nezaměstnanosti byla dána původním hospodářským oživením země, ale také větším objemem částečných úvazků. Po vstupu do EU se ovšem míra nezaměstnanosti začala pomalu zvyšovat, což bylo dáno poklesem exportu, ale také poměrně vysokou ekonomickou neaktivitou tamní populace. Maďarský systém i po vstupu do EU zůstal značně benevolentní, co se týče možného odchodu do důchodu, čehož také obyvatelé využívají a negativně se to projevuje ve výsledné zaměstnanosti. Na míře nezaměstnanosti se negativně podepsala zejména hospodářská krize, kdy u poměrně malého tamního trhu s nízkým počtem

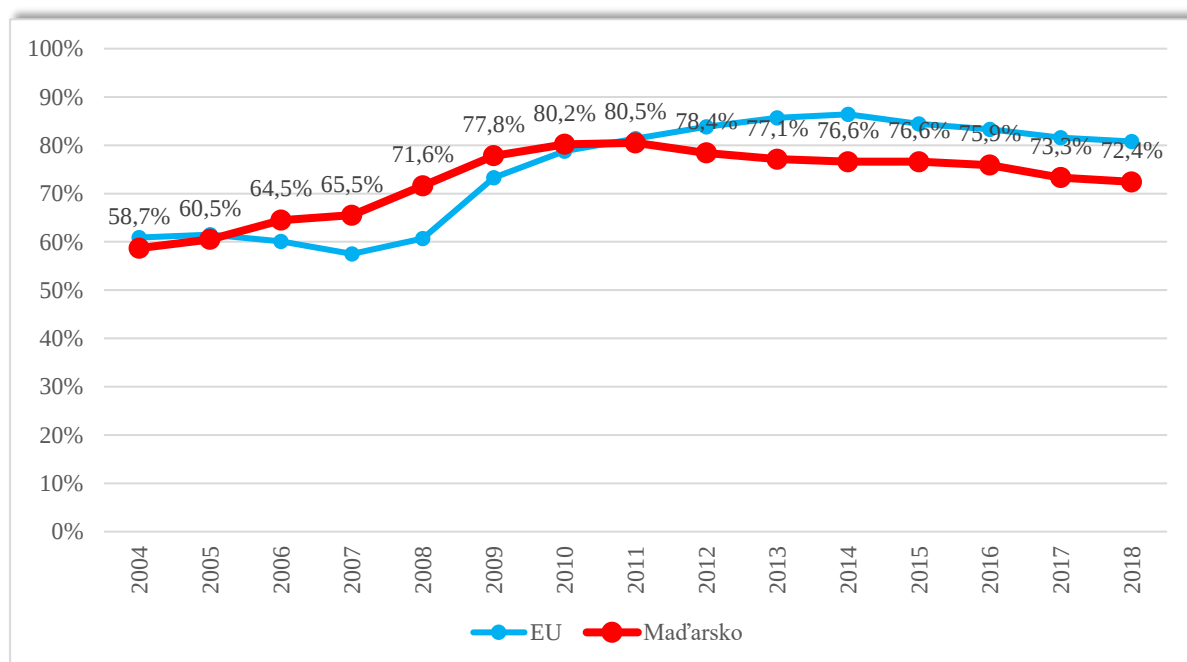
⁸⁵ Trading Economics. Hungary Trading Economics - 20 million Indicators from 196 countries [online]. Copyright ©2018 [cit. 18.03.2018]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/hungary/growth>

ekonomicky aktivních obyvatel nešlo ani očekávat nic jiného. Negativně míru nezaměstnanosti ovlivňují také značné rozdíly mezi jednotlivými regiony. Hospodářská krize zobrazila, že země profitovala zejména ze zadlužování domácností. Nyní již eviduje země podprůměrnou míru nezaměstnanosti, což bylo docíleno restriktivní politikou nové vlády od roku 2010, proti které se ovšem aktuálně pořádají v zemi demonstrace.⁸⁶ Vliv na vysokou zaměstnanost měl také hospodářský růst. I v tomto případě nelze tedy vliv EU na míru nezaměstnanosti nijak připisovat.

4.4.5 Veřejný dluh

Prostřednictvím předposledního ukazatele je níže zobrazen vývoj veřejného dluhu Maďarska od roku 2004, kdy země má v rámci komparace se zeměmi V4 nejvyšší zadlužení a přesahuje stanovenou dluhovou hranici 60 %.

Graf 19: Vývoj veřejného dluhu Maďarska a EU za období 2004-2018, v % HDP

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Hungary National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/hungary>; PUBLIC DATA. Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP: Evropská unie, 2004-2017. [online] Google © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu&ifdim=country_group&tstart=1080684000000&tend=1490911200000&hl=cs&dl=cs&ind=false; EUROSTAT. Third quarter of 2018 compared with second quarter of 2018

⁸⁶ PINTÉR, Tibor. The Integration of Hungary into the European Union – Economic Aspects. [online] Polgári Szemle Foundatio © 2005-2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://eng.polgariszemle.hu/current-publication/146-hungary-s-regions-competitiveness-and-country-image/915-the-integration-of-hungary-into-the-european-union-economic-aspects>.

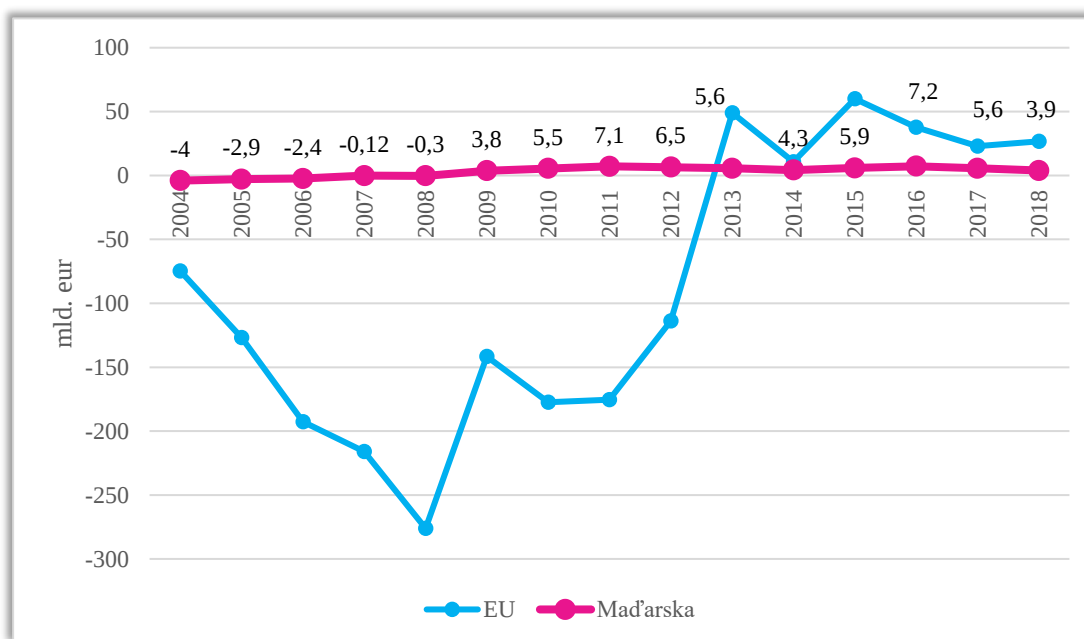
Maďarsko čelí od vstupu do EU narůstajícímu a neúměrnému zadlužení, které se sice daří mírně snižovat, ale stále na minimálně tolerovanou hranici ze strany EU ve výši 60 % HDP. V prvním roce po vstupu do EU byl dluh země ještě na hranici tolerance, kdy ovšem následně po roce 2006 došlo ke kontinuálnímu nárůstu gradující až v roce 2011 v hodnotě zadlužení ve výši 80,5 % HDP. Příčinu vysokého zadlužování shledávají studie i ekonomové zejména v nezodpovědné fiskální politice maďarské vlády, která nebyla schopna efektivně využít hospodářské progrese ke konsolidaci přetrvávající dluhové zátěže. Naopak ještě zintenzivnila nárůst již tak vysokých vládních výdajů a důsledkem byly výrazné deficity státních rozpočtů. V kombinaci s vysokými úrokovými sazbami a úvěry v zahraničních měnách stála země prakticky před státním bankrotem a žádala o finanční pomoc mezinárodních institucí. Díky této podpoře a snižování vládního deficitu dochází ke snižování veřejného dluhu země. „*Maďarský veřejný dluh má relativně krátkou dobu splatnosti, což vede k vyšším výpůjčním požadavkům, které patří v porovnání s ostatními státy regionu k nejvyšším a překračují úroveň 20 % HDP. Příznivá je měnová struktura dluhu. Díky přístupu vlády v minulých letech emitovat především dluhopisy denominované v domácí měně klesl podíl cizoměnového dluhu, který tvoří zhruba čtvrtinu celkového dluhu.*“⁸⁷ Ani u veřejného dluhu Maďarska nelze evidovat výrazný vliv EU na jeho výši, kdy nebyly tyto tendence napříč odbornou literaturou či jinými zdroji zaznamenány.

4.4.6 Zahraniční obchod

V posledním grafu 20 je pak zobrazena výše salda běžného účtu platební bilance země.

⁸⁷ EGAP. Maďarsko: Stručný politický a ekonomický přehled. [online] EGAP © 2019 [cit. 2018-06-03]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/cs/zeme/hu>.

Graf 20: Vývoj salda účtu platební bilance Maďarska a EU za období 2004-2018, v mil. eur.

Zdroj: COUNTRY ECONOMY. Hungary-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/hungary>; EUROSTAT. External and intra-European Union trade: Data 2004–09. [online] Eurostat © 2010 [cit. 2010-09-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3930297/5966458/KS-CV-10-001-EN.PDF/c43ee937-2072-4d35-b46f-c73ae20c41bf>; STATISTA. European Union: trade balance from 2007 to 2017 (in billion euros). [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/253593/import-of-goods-from-the-eu/>; GURTAS, Muhammed Ali. EU trade balance posts \$26.7B deficit in 2018. [online] Anadolu Agency © 2019 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/economy/eu-trade-balance-posts-267b-deficit-in-2018/1393824>.

Oproti veřejnému zadlužování lze u Maďarska evidovat příznivý vývoj zahraničního obchodu, kdy se zemi podařilo jejím začleněním do EU zvýšit export nad importem a celkově také zvýšit obrat zahraničního obchodu se zeměmi EU, které byly cílovými lokalitami i před vstupem (aktuálně tvoří export do EU 81 % celkového vývozu země). Nicméně otevřením a liberalizací trhu na základě evropeizace se obratovost země zvýšila, což se také pozitivně projevilo ve výsledném vývoji, kde je patrný rostoucí trend přebytku salda platební bilance.

Aktuální pozice je z historického hlediska nejvýhodnější, kdy v roce 2016 přebytek platební bilance překročil průměrnou hodnotu eurozóny o 2 % a u zemí V4 o 4 %. Díky členství v EU tedy země výrazně upevnila své postavení z hlediska evropského vývozního trhu. Po vstupu do EU ovšem země ztratila své regionální vedoucí postavení. Změna v integraci fiskální politiky a v bilanci běžného účtu situaci zlepšila, i když se stále očekává výrazné snížení zadlužení a nadměrná výkonnost v regionálním srovnání.⁸⁸

⁸⁸ PINTÉR, Tibor. The Integration of Hungary into the European Union – Economic Aspects. [online] Polgári Szemle Foundatio © 2005-2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://eng.polgariszemle.hu/current-publication/146-hungary-s-regions-competitiveness-and-country-image/915-the-integration-of-hungary-into-the-european-union-economic-aspects>.

Komplexně lze nyní shrnout, že vliv EU na ekonomický vývoj Maďarska lze evidovat u hospodářského růstu a zahraničního obchodu. U zbylých ukazatelů je předmětný dopad minimální.

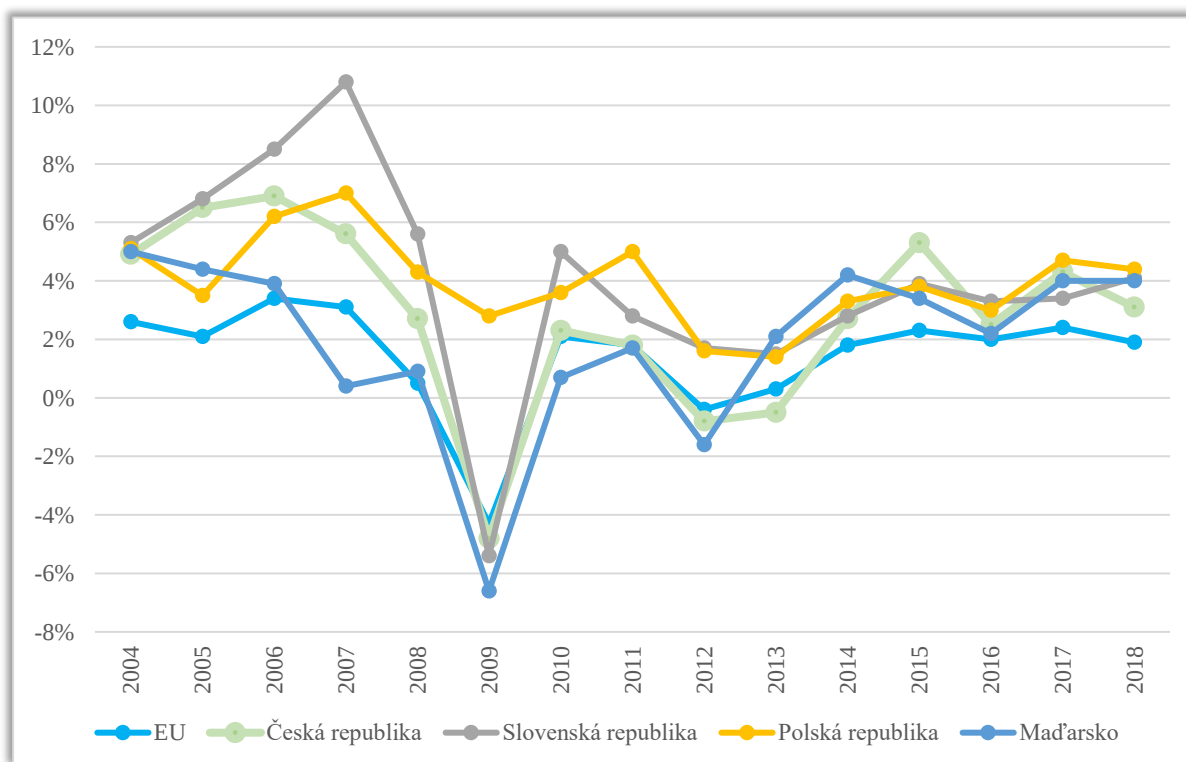
5. KOMPARACE ČLENŮ V4 Z HLEDISKA EKONOMICKÉHO VÝVOJE

5.1. Komparace hrubého domácího produktu

V následujících podkapitolách je provedena komparace vývoje dílčích makroekonomických ukazatelů zemí V4 ve stanoveném období let 2004-2018. Snahou je zde poukázat na shodný či rozdílný vývoj poměrně homogenních zemí Visegrádské skupiny.

Struktura komparace ukazatelů kopíruje strukturu ukazatelů v předchozí kapitole, tedy jako první je níže zobrazen vývoj HDP všech zemí V4.

Graf 21: Komparace vývoje HDP zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v%

Zdroj: Vlastní zpracování autorky, čerpáno z předchozích zdrojů příslušných grafů.

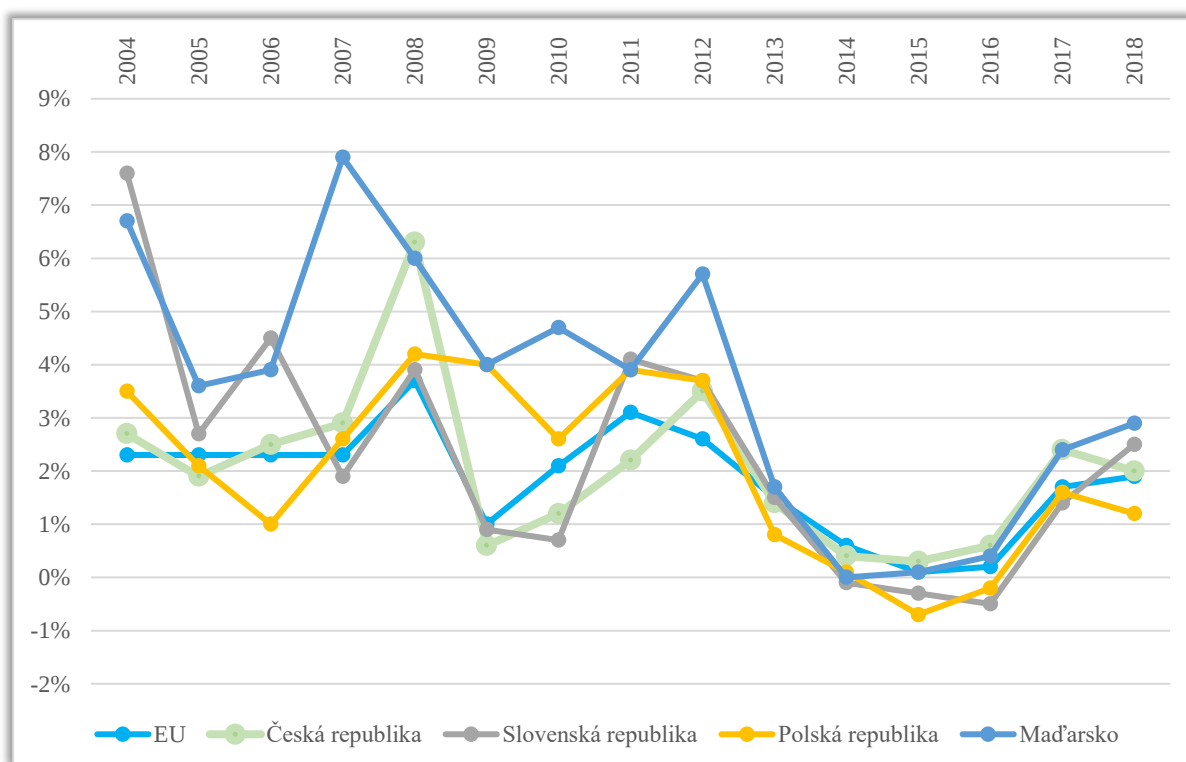
Z komparace v předchozím grafu by se mohlo primárně jevit, že vývoj HDP předmětných zemí je obdobný. Nicméně při detailnějším rozboru je patrná i určitá heterogenita

vývoje a výše změny HDP zemí. Nejvyšší míru stability lze pozorovat u Polské republiky a nejnižší pak u SR. Maďarsko jako jediné eviduje trvalý pokles růstu HDP po vstupu do EU. První etapa vývoje do propuknutí krize je tedy u zbylých zemí ve znění posunu, a to jak na kvantitativní, tak i kvalitativní úrovni. U ČR, SR a Polska v prvních letech v EU převažovala spíše hospodářská expanze. Rok 2009 byl jednoznačným rokem hospodářského propadu, kdy nejméně krize zasáhla polskou ekonomiku a nejvíce pak ekonomiku SR. Mezi lety 2010 až 2018 lze evidovat obdobný hospodářský vývoj, a to růst následný pokles v roce 2012, opětovný růst do roku 2016 a opětovné oživení, kdy aktuálně ekonomiky zpomalují růst. Lze shrnout, že podobnější vývoj lze sledovat u ČR, SR a Polska. Z hlediska vlivu EU byl u těchto třech zemí stanoven výrazný dopad na vývoj změny růstu HDP oproti maďarské produkci, kde je vliv spíše minimální.

5.2. Komparace míry inflace

Druhá podkapitola shrnuje vývoj míry inflace v zemích V4, kdy v následujícím grafu jsou sumarizovány hodnoty z předchozích grafů této práce.

Graf 22: Komparace míry inflace zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %

Zdroj: Vlastní zpracování autorky, čerpáno z předchozích zdrojů příslušných grafů.

Jednoznačně lze u míry shrnout, že předmětná míra se u zemí V4 vyvíjela rozdílně a v odlišných cirkulacích, ale v jednotné tendenci, a to v komplexním snížení dílčích inflací.

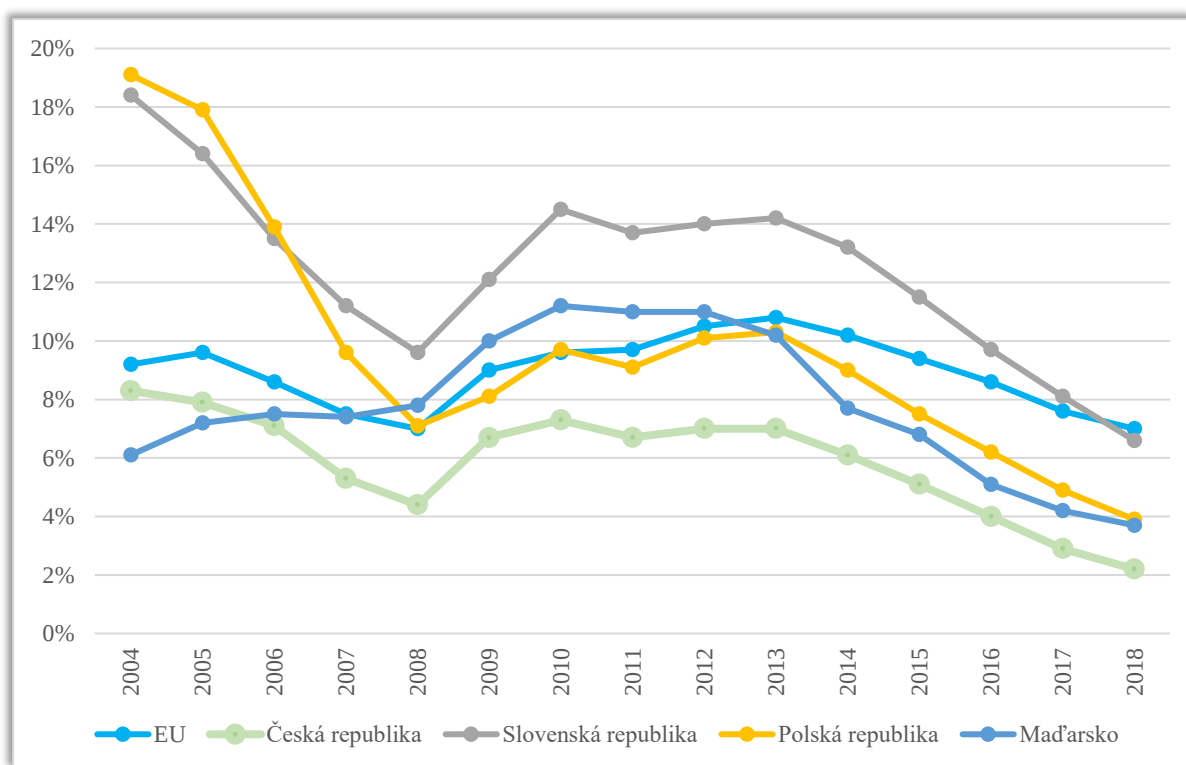
Největší snížení nastalo u SR, kdy se jedná o pokles ve výši 5,1 %. Následuje Maďarsko s poklesem ve výši 3,8 %, dále Polsko s 2,3% poklesem a poslední je ČR, u které lze evidovat celkový pokles ve výši 0,7 %. Nicméně nutné dodat, že vstupní hodnoty jsou značně rozdílné, a proto je samozřejmě vyšší snížení u zemí, které evidovaly i vysokou míru inflace. Dále je patrné, že největší problémy s touto mírou mělo Maďarsko a nejméně pak ČR. Míra inflace v ČR také nejvíce kopírovala průměrné hodnoty této míry v celé EU. Po ČR následovalo Polsko. U Slovenska byla míra inflace mírně nad průměrem EU, totéž i u Polska a nejvýraznější difference jsou tedy u maďarské inflace.

U všech zemí pak byl poměrně jednotně stanoven nízký dopad členství EU na dosahovanou míru inflace tkvící zejména z inflačního cílení, ale také v podobě snížení nepřímých daní atd.

5.3. Komparace míry nezaměstnanosti

Třetím analyzovaným ukazatelem byla míra nezaměstnanosti, kdy je komparace výsledné míry zemí V4 součástí následujícího grafického zobrazení.

Graf 23: Komparace vývoje míry nezaměstnanosti zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %

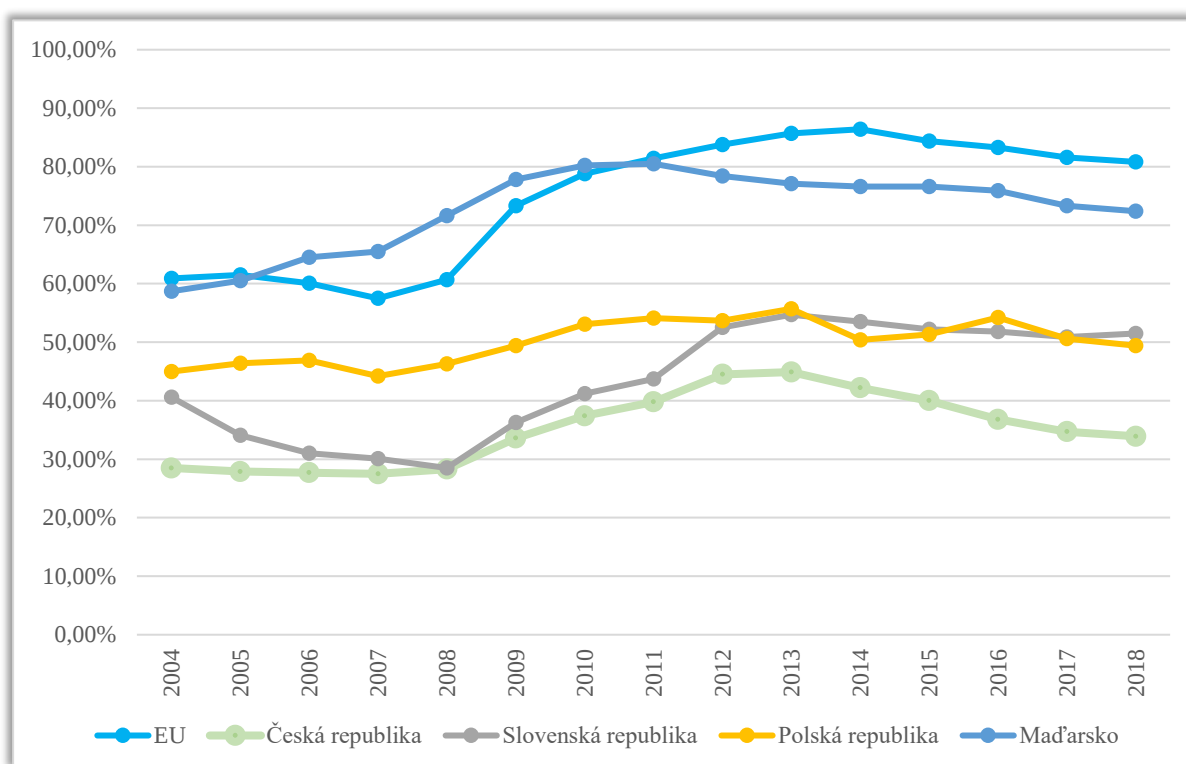
Zdroj: Vlastní zpracování autorky, čerpáno z předchozích zdrojů příslušných grafů.

Z grafického zobrazení vyplývá, že jednotně míra nezaměstnanosti klesla po vstupu do EU u ČR, SR a Polska. Naproti tomu došlo k nárůstu u Maďarska, a to až do roku 2013. Při vstupu do EU byla nejvyšší míra nezaměstnanosti u Polské a Slovenské republiky. U Polska se jednalo o výši 19,1 % a u SR o 18,4 %. Shodně jako u sledované míry inflace, také u míry nezaměstnanosti se za sledované období podařilo všem zemím V4 tuto míru komplexně snížit. Nejvyšší snížení lze sledovat opět u zemí s prvopočáteční nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Tedy u Polska se jednalo o celkový rekordní pokles v procentuální výši 15,2 (na 3,9 % v roce 2018). Následovalo Slovensko s poklesem míry o 11,8 % (tedy na 6,6 % v roce 2018). U české míry nezaměstnanosti došlo ke snížení o 6,1 % (2,2 % v roce 2018) a u Maďarska pak „jen“ o 2,4 % (3,7 % v roce 2018). Ačkoli tedy míra zaměstnanosti po vstupu do EU vzrostla a nezaměstnanost klesla na rekordně nízkou úroveň (vyjma Maďarska) u ČR lze evidovat odlišný cyklus jako je u SR a Polska, což lze vysvětlit mírnějším vlivem evropeizace na ČR oproti uvedeným zemím. Komplexně je ovšem evidentní příznivý vliv členství v EU zejména u míry nezaměstnanosti ČR, SR a Polska. U Maďarska je kladný vliv v nižší míře. Vyjma ČR lze tedy vyšší míru nezaměstnanosti a její následné snižování pozorovat u zbylých zemí V4, u kterých představovala poměrně závažný problém, který již díky ekonomickému růstu, novým pracovním místům atd. pozbyl platnosti.

5.4. Komparace veřejného dluhu

Předposledním analyzovaným a komparovaným ukazatelem níže je míra veřejného zadlužení dané země vyjádřené jako procentuální podíl k výsledné produkci v HDP.

Graf 24: Komparace vývoje veřejného dluhu zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v %

Zdroj: Vlastní zpracování autorky, čerpáno z předchozích zdrojů příslušných grafů.

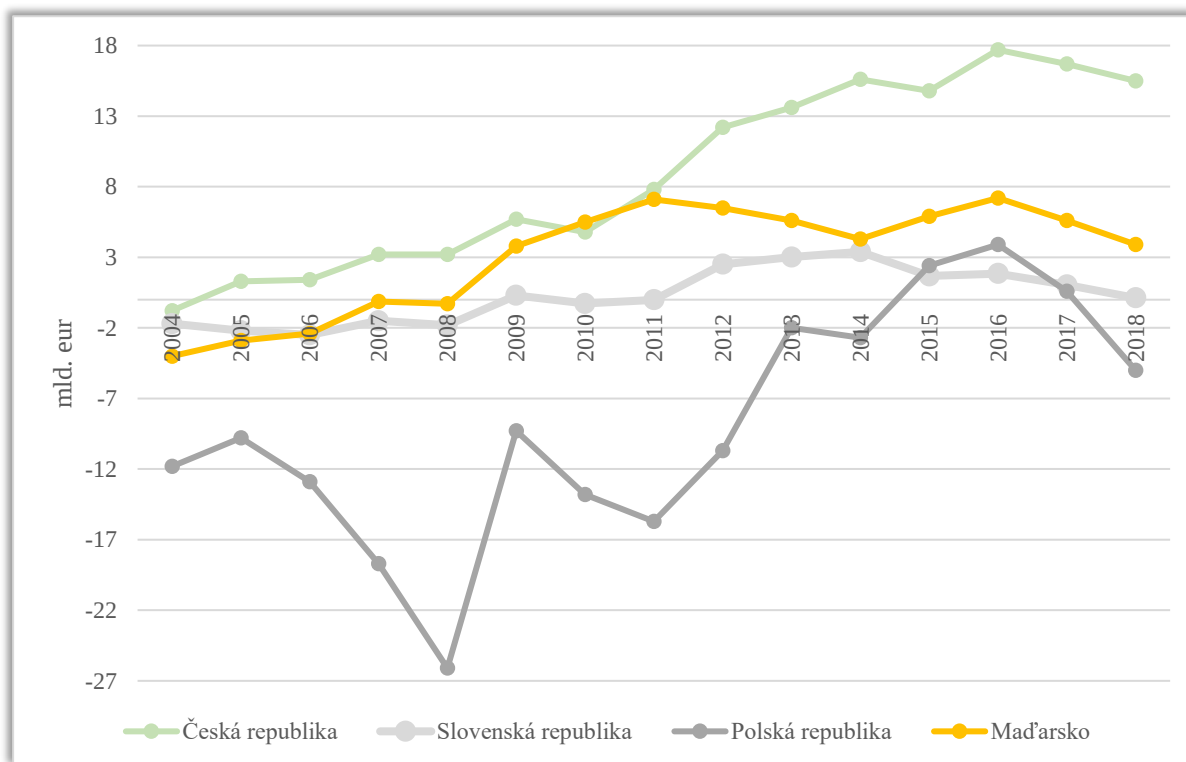
U výše veřejného zadlužení nebylo v předchozí analýze zjištěno, že by na danou výši měla zásadní vliv EU. Důvodem vyšších dluhů jsou zejména schodky ve vládních rozpočtech či nedbalá fiskální politika. Zadluženost je a byla největším problémem Maďarska, které stálo téměř na pokraji krachu, kdy zlepšení situace zajistily až finanční zdroje z mezinárodních organizací. Nejméně zadlužená je pak ČR, následuje poměrně shodně SR a Polsko a nejvyšší zadluženost přesahující dluhovou toleranci z EU lze tedy spatřovat u Maďarska. Vývoj výše dluhů jednotlivých zemí má poměrně obdobné tendence, a to zejména u ČR, SR a Polska. Po vstupu do EU dluh spíše klesal a vzrostl až díky dopadům hospodářské a dluhové krize. Po oživení ekonomik (od r. 2013), ale také např. změnou vlády, docházelo jednotně k poklesu výše dluhu. Nicméně je nutné uvést, že vlivem krizí a deficitů rozpočtů došlo v rámci sledovaného období k jednotnému nárůstu zadlužení. U ČR se jednalo o nárůst ve výši 5,4 % HDP, u SR o 10,9 % HDP, u Polska o 4,4 % a u Maďarska pak o 13,7 % HDP.

5.5. Komparace zahraničního obchodu

Posledním komplexním ukazatelem a hodnocením je výsledný stav účtu platební bilance u zahraničního obchodu. V posledním grafu této práce je tedy zobrazen vývoj stavu

uvedeného účtu, kdy v grafu není uveden doprovodný výstup u EU z hlediska lepší přehlednosti dílčích dat, které nejsou ovlivněny výstupy EU.

Graf 25: Komparace vývoje salda účtu platební bilance zemí V4 a EU v letech 2004-2018, v mld. eur

Zdroj: Vlastní zpracování autorky, čerpáno z předchozích zdrojů příslušných grafů.

Poslední zahraniční obchod zemí V4 byl EU poměrně výrazně ovlivněn. Země téměř jednotně začaly naplňovat proexportní cílení. Shodný nárůst přebytku exportu lze jednotně evidovat od roku 2014, a to u všech zemí. Předchozí vývoj byl poměrně odlišný, kdy např. u SR i Polska převažuje přebytek importu nad exportem. Nejvyšší přebytek lze evidovat u ČR, a to ve výši 15,5 mld. eur. Nejnižší pak u Polska, kdy bylo saldo obchodní bilance v deficitu ve výši 6,8 mld. eur. Největší posun v objemu exportu za celé sledované období lze taktéž evidovat u ČR (16,28 mld. eur), následuje Maďarsko (7,9 mld. eur), dále Slovensko (1,82 mld. eur) a poslední je Polsko, které snížilo přebytek importu o 6,8 mld. eur.

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo ukázat makroekonomický vývoj zemí Visegrádské čtyřky po vstupu do EU a navzájem jej porovnat. Dále také určit případný vliv EU na vývoj makroekonomických ukazatelů, jenž je jeden z mnoha působících faktorů.

Celkové splnění hlavního cíle ovšem také vyžaduje zodpovědět výzkumné otázky práce, které jsou následující:

Výzkumná otázka 1: Jaký byl makroekonomický vývoj zemí V4 ve sledovaném období?

U všech zemí V4 po jejich vstupu do EU došlo jednotně k poklesu míry inflace (U ČR pokles o 0,8 %, u SR o 4,9 %, u Polska o 1,4 % a u Maďarska pak o 3,1 %). Pokles míry z původních vstupních hodnot lze evidovat za celé období (u ČR o 0,7 %, u SR o 5,1 %, u Polska o 2,3 % a u Maďarska celkově o 3,8 %). Z hlediska míry nezaměstnanosti u zemí V4 po vstupu do EU převažují tendence poklesu. Ke zvýšení došlo pouze u Maďarska, kde vzrostla míra nezaměstnanosti o 1,1 % a i nadále mírným tempem rostla. U zbylých zemí V4 míra klesla (u ČR o 0,4 %, u SR 2 % a u Polska o 1,2 %). Celkově došlo za roky 2004-2018 ke snížení u všech zemí Visegrádu (u ČR o 6,1 %, u SR o 11,8 %, u Polska o 15,2 % a u Maďarska o 2,4 %). U růstu dynamiky výkonnosti ekonomik jsou výstupy poměrně vyrovnané, kdy u ČR a SR došlo k růstu výkonnosti a u zbylého Polska a Maďarska naopak k poklesu. Za ekonomického lídra či tahouna se nadále považuje ČR, která má dobrou hospodářskou výkonnost, ale zejména optimální míru inflace (2 %), nejnižší míru nezaměstnanosti v EU (2,2 %), nejnižší míru zadlužení (33,9 % HDP) ze zemí V4 a v neposlední řadě také nejvyšší přebytek obchodní bilance (15,5 mld. eur). U Polska bylo evidováno, že je jedinou zemí V4, která v době krize (r. 2008) nebyla téměř zasažena. Polské HDP bylo jediné v celé EU, které během krize rostlo. Příčinou tohoto jevu je především nižší tempo růstu a stabilnější makroekonomický vývoj. U Maďarska se eviduje problém s deficitem obchodní bilance (-5 mld. eur). Dále má nejvyšší míru inflace (2,9 %) ze zemí V4 a nejvyšší míru zadlužení (72,4 % HDP). Ekonomická výkonnost a míra nezaměstnanosti Maďarska jsou vzhledem k průměru EU v optimální míře.

Výzkumná otázka 2: Kdy a které země V4 měly vývoj těchto makroekonomických ukazatelů podobný? K největšímu výkyvu makroekonomických ukazatelů došlo mezi lety 2008-2009 u všech zemí. Tento výkyv je důsledkem ekonomické krize, která zakývala nejen s ekonomikou EU, ale s ekonomikou celého světa. Důsledkem této krize na sledované makroekonomické ukazatele byl výrazný pokles HDP (vyjma Polska), zvýšila se míra nezaměstnanosti a veřejného dluhu, snížil se zahraniční obchod a inflace přešla v deflaci. Další případ, kdy se makroekonomické ukazatele vyvíjely u dvou zemí stejně, byl od roku 2004 do

roku 2006, kdy výrazně klesala míra nezaměstnanosti Polska a Slovenska. Důvodem je fakt, že tyto dvě země měly vysokou nezaměstnanost před členstvím v EU, tudíž se vstupem do EU byl dopad na tyto země největší. Nezaměstnanost se začala snižovat například díky přílivu zahraničních investic, jelikož po vstupu do EU měly ostatní členské země jistotu, že přijímaná legislativa v daných zemích bude kompatibilní. Tudíž tyto země začaly více investovat do nově přijatých zemí, čímž vznikaly nová pracovní místa atd. Posledním shodným ukazatelem je zahraniční obchod, který po vstupu do EU začal kromě Maďarska ve všech zemích soustavně růst. Jednou z příčin je právě společný bezbariérový přístup na trh a zrušení cel v rámci EU.

Co se týče evropeizace, která byla popsána v teoretické části práce, je důležitým probíhajícím procesem, který je součástí členství v EU a země V4 jsou jím ovlivňovány. Ovšem vzhledem k zaměření této práce na makroekonomický vývoj, je to paralelní proces, který má jiný charakter. Působí mnohdy nepřímě a nemá příčinný vliv na změnu makroekonomických ukazatelů. Ovšem může být tedy předmětem výzkumu pro další zpracování.

V závěru lze nyní shrnout, že ekonomický vývoj byl před vstupem do EU poměrně shodný. Po vstupu se ovšem různým cílením a politikami, ale také dalšími vlivy na jednotlivé makroekonomické ukazatele, vývoj dílčích zemí V4 poměrně odlišuje. Nicméně shodné tendence lze spatřovat v určitých letech (např. období krize) nebo pak ve výsledných hodnotách, které buď jednotně rostou (HDP, přebytek exportu) nebo klesají (míra inflace a nezaměstnanosti). Vyšší obdobnost lze spatřovat mezi zeměmi: ČR, SR a Polsko. Maďarsko je z hlediska ekonomického vývoje a stavu nejvíce odlišné. Jako příklad benefitů, které souvisejí se členstvím zemí v EU, lze uvést např. vyšší kontrolu zadlužení země, finanční zdroje z fondů EU, otevřený trh, přístupnější zahraniční trhy pro produkty zemí V4, stabilnější devizový trh, nová pracovní místa, jednotný celní sazebník atd.

SEZNAM LITERATURY

Monografie

CIHELKOVÁ, E. a kol. Nový regionalismus: teorie a případová studie (Evropská unie). C. H. Beck, 2007. 361 s. ISBN 978-80-7179-808-8.

DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace: pojem a jeho konceptualizace. In DANČÁK, Břetislav, Petr FIALA a Vít HLOUŠEK. Evropeizace, IIPS, 2005. 11-25 s. ISBN 80-210-3865-9.

HANDL, Vladimír. Německo v čele Evropy? SRN jako civilní mocnost a hegemon eurozóny. Ústav mezinárodních vztahů, 2011. 376 s. ISBN 978-80-87558-03-04.

JANO, Dorian. Dynamics of Eastern Europeanisation and the Impact of 'Membership Credibility' in EU Enlargement Rounds. The Central European Journal of International and Security Studies, 2013, 7(4): 60-76 p.

KAISEROVÁ, K. a V. NAJMAN. Život a paměť: Projekt Visegrádská paměť či Visegrádské paměti? Paměť většiny a paměti menšin. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2017. 91 s. ISBN 978-80-7561-050-8.

KUČEROVÁ, Irah. Střední Evropa: Komparace vývoje středoevropských států. Univerzita Karlova v Praze, 2015. 232 s. ISBN 978-80-246-3067-0.

LUKÁŠEK, Libor. Visegrádská skupina a její vývoj v letech 1991-2004. Karolinum, 2010. 170 s. ISBN 978-80-246-1859-3.

MZV ČR. Zpráva o zahraniční politice České republiky: za období od ledna 2000 do prosince 2000. Ministerstvo zahraničních věcí, 2001. 280 s. ISBN 80-86345-18-1.

ROJÍČEK, M. a kol. Makroekonomická analýza-teorie a praxe. Expert, 2016. 544 s. ISBN 978-80-247-5858-9.

SMOLÍK, Josef. Úvod do studia mezinárodních vztahů. Grada Publishing, 2014. 232 s. ISBN 978-80-247-5131-3.

VYKOUKAL, Jiří. Visegrád: možnosti a meze středoevropské spolupráce. Dokořán, 2003. 405 s. ISBN 80-865-6934-9.

ZAHRADNÍK, Petr. Vstup do Evropské unie-Přínosy a náklady konvergence. C. H. Beck, 2003. 364 s. ISBN 80-7179-472-4.

Internetové zdroje

AKTUÁLNĚ. Visegrádská čtyřka. [online] Economia, a.s. © 1999-2019 [cit. 2015-11-15]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/visegradska-ctyrka/r~270e0b028ba011e5a705002590604f2e/?redirected=1551902261>.

BACHE, Ian. Europeanization: A Governance Approach. [online] University of Sheffield, Department of Politics © 2003 [cit. 2003-03-14]. Dostupné z: https://www.academia.edu/18558526/Europeanization_A_Governance_Approach.

BALAWENDER, Grzegorz. Zaczęło się hamowanie polskiej gospodarki. [online] Gremi Media SA © 2019 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://www.rp.pl/Gospodarka/301279943-Zaczelo-sie-hamowanie-polskiej-gospodarki.html>.

BUSINESS INSIDER. Ta wiadomość powinna ucieszyć każdego z nas. Polska została liderem w UE. [online] Ringel Axel Springer Polska sp. z o.o. © 2019 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/polska-gospodarka-urosla-dzieki-ue-o-59-proc/3vv1x04>.

CIELOCH, Leszek. DNB: Spowolnienie gospodarcze jest nieuniknione. [online] Business Journal © 2019 [cit. 2018-06-26]. Dostupné z: <http://businessjournal.pl/dnb-spowolnienie-gospodarcze-jest-nieuniknione/>.

COUNTRY ECONOMY. Czech Republic National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/czech-republic>.

COUNTRY ECONOMY. Czech Republic-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/czech-republic>.

COUNTRY ECONOMY. Hungary National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/hungary>.

COUNTRY ECONOMY. Hungary-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-28]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/hungary>.

COUNTRY ECONOMY. Poland National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/poland>.

COUNTRY ECONOMY. Poland-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/poland>.

COUNTRY ECONOMY. Slovakia National Debt. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/national-debt/slovakia>.

COUNTRY ECONOMY. Slovakia-Trade balance. [online] Country Economy © 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/trade/balance/slovakia>.

CZECH INVEST. CzechInvest: Přímé investice od vstupu do EU jsou 415 miliard a přinesly 145 tisíc míst. [online] Eonomia, a.s. © 1996-2019 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-62019160-czechinvest-prime-investice-od-vstupu-do-eu-jsou-415-miliard-a-prinesly-145-tisic-mist>.

ČASOPIS CZECHINDUSTRY. Makroekonomická prognóza ČBA: ekonomický výhled je příznivý, hlásí bankéři. Obzor však potemněl brexitovými mračny. [online] Zbyněk Čep © 2013-2019 [cit. 2018-07-26]. Dostupné z: <http://www.casopisczechindustry.cz/products/makroekonomicka-prognoza-cba-ekonomicky-vyhled-je-priznivy-hlasi-bankeri-obzor-vsak-potemnel-brexitovymi-mracny/>.

ČSÚ. Zahraniční obchod České republiky v prvním roce členství v Evropské unii. [online] Český statistický úřad © 2019 [cit. 2005-06-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/c1/zahranicni-obchod-ceske-republiky-v-prvnim-roce-clenstvi-v-evropske-unii-57lb2k9u97>.

ČTK. Zeman by chtěl posílit spolupráci V4, přidat by se mohlo Rakousko. [online] Aktuálně.cz © 1999-2019 [cit. 2019-01-24]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zeman-by-chtel-posilit-spolupraci-v4-pridat-by-se-mohlo-rako/r~03816eb4202011e996370cc47ab5f122/>.

DARMOVZAL, Petr. Polské ekonomice se dař. Velvyslanectví České republiky ve Varšavě. [online]. © 2018. [cit. 23.01.2018] Dostupné z: https://www.mzv.cz/warsaw/cz/obchod_a_ekonomika/novinky_aktivity/polske_ekonomice_s_e_dari_velmi_dobre.html

EGAP. Maďarsko: Stručný politický a ekonomický přehled. [online] EGAP © 2019 [cit. 2018-06-03]. Dostupné z: <https://www.egap.cz/cs/zeme/hu>.

EURACTIV. Kto má zásluhu na ekonomickom raste Slovenska? [online] Euractiv Slovensko © 2019 [cit. 2008-02-25]. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/ekonomika-a-euro/news/kto-ma-zasluhu-na-ekonomickom-raste-slovenska/>.

EUROPEAN COMMISSION. Winter 2019 Economic Forecast – The Czech Republic. [online] © 2019 Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ecfin_forecast_winter_07_02_19_cz_en.pdf

EUROSTAT. External and intra-European Union trade: Data 2004–09. [online] Eurostat © 2010 [cit. 2010-09-16]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3930297/5966458/KS-CV-10-001-EN.PDF/c43ee937-2072-4d35-b46f-c73ae20c41bf>.

EUROSTAT. HICP-inflation rate. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tec00118&plugin=1>.

EUROSTAT. Real GDP growth rate - volume (tec00115). [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/data/main-tables>.

EUROSTAT. Third quarter of 2018 compared with second quarter of 2018 Government debt down to 86.1% of GDP in euro area. [online] EUROSTAT © 2019 [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9510404/2-21012019-AP-EN.pdf/97de2ad5-5b7e-4de9-ab36-7bbf8773aad0>.

EUROSTAT. Unemployment Rate-annual data. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tipsun20&language=en>.

EUROSTAT. Unemployment by sex and age - monthly average. [online] Eurostat © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.

GRAFTON SK. Pracovní trh 10 rokov po vstupe do Európskej únie. [online] Grafton Recruitment © 2017 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <https://www.grafton.sk/o-nas/medialna-zona/viac/archiv-2014/pracovny-trh-10-rokov-po-vstupe-do-europskej-unie>.

GURTAS, Muhammed Ali. EU trade balance posts \$26.7B deficit in 2018. [online] Anadolu Agency © 2019 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://www.aa.com.tr/en/economy/eu-trade-balance-posts-267b-deficit-in-2018/1393824>.

HOLANOVÁ, Tereza. Státní dluh má mít limit. Politici se zaručí vlastními platy. [online] Aktuálně.cz © 1999-2019 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesky-dluh-muze-dal-rust-vlada-odmitla-ustavni-brzdu/r~1098e960b05311e49bec0025900fea04/>.

CHMELÁŘ, A. a kol. Ekonomické vyhodnocení členství České republiky v EU po deseti letech. [online] Vláda České republiky © 2014 [cit. 2014-05-19]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/finalni-vytistena-verze.pdf>.

INVESTIČNÍ WEB. Jak se z Polska stal vzor dynamiky v Evropě. [online] Investicniweb.cz © 2019 [cit. 2013-12-06]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/2013-12-6-jak-se-z-polska-stal-vzor-dynamiky-v-evrope/>.

KNOEMA. Czech Republic - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Czech-Republic/Real-GDP-growth>.

KNOEMA. Slovakia - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Slovakia/topics/Economy/National-Accounts-Gross-Domestic-Product/GDP-growth>.

KNOEMA. Poland - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Poland/Real-GDP-growth>.

KNOEMA. Hungary - Gross domestic product in constant prices growth rate. [online] Knoema © 2019 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://knoema.com/atlas/Hungary/Real-GDP-growth>.

KOLLÁROVÁ, Zuzana. 100-tisíc nových pracovných miest? Na papieri sa dá vyčarovať všetko. [online] [News and Media Holding](#) © 2016 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/100-tisic-novych-pracovnych-miest-na-papieri-sa-da-vycarovat-vsetko.html>.

KORŠŇÁK, Ľubomír. Slovensko z členstva v EÚ jednoznačne profituje. [online] Fincentrum a.s., IBC © 2008-2019 [cit. 2018-05-31]. Dostupné z: <https://www.investujeme.sk/clanky/slovensko-z-clenstva-v-eu-jednoznacne-profituje/>.

KOŘAN, Michal. Visegrádská skupina v Evropské unii: Koncept minulosti, nebo nástroj budoucnosti? [online] CI Consult & Research s.r.o. © 2011-2019 [cit. 2013-03-27]. Dostupné z: <http://www.cicar.cz/article/show-article/visegradska-skupina-v-evropske-unii-koncept-minulosti-nebo-nastroj-budoucnosti>.

KOSTADINOVA, Petia. Europeanization of Economic Policy in the New Member States. [online] University of Florida, Center for European Studies © 2007 [cit. 2007-05-17]. Dostupné z: <http://aei.pitt.edu/7942/1/kostadinova-p-05d.pdf>.

LEHUTA, Michal. Verejnému rozpočtu sa darí, dlh Slovenska klesá aj pod prvú hranicu dlhovej brzdy. [online] News and Media Holding © 2018 [cit. 2018-10-05]. Dostupné z: <https://www.etrend.sk/ekonomika/verejnemu-rozpocetu-sa-dari-dlh-slovenska-klesa-pod-prvu-hranicu-dlhovej-brzdy.html>.

MAREK, David. Vývoj ekonomik Visegrádskej skupiny: Ekonomiky Strednej Evropy-Minulost, súčasnosť a vybrané aspekty. [online] Praha, TOPAZ, a.s. © 2015 [cit. 2015-01-03]. Dostupné z: <http://www.top-az.eu/files/downloads/vyvoj-ekonomik-visegradske-skupiny.pdf>.

MPSV. MPSV harmonizuje vykazovanie miery nezamestnanosti s EU. [online] MPSV © 2004 [cit. 2004-08-09]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>.

MZV. Slovensko: Základní charakteristika teritoria, ekonomický prehľad. [online] Businessinfo © 2019 [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/slovensko-zakladni-charakteristika-teritoria-17583.html>.

MZV ČR. Visegrádska spolupráce – Vznik a ciele Visegrádskej skupiny. [online] International Ministerstvo zahraničných vecí Českej republiky © 2019 [cit. 2006-05-27]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/visegrad/index.html.

OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, CZE. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>.

OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, SVK. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>.

OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, POL. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>.

OECD. Inflation (CPI) Total, Annual growth rate (%), 2004-2017, EU28, HUN. [online] Organisation for Economic © 2018 [cit. 2019-03-26]. Dostupné z: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm>.

PARTNERSKÁ DOHODA. Prínosy členstva v EÚ v číslach. [online] Úrad vlády Slovenskej republiky © 2015 [cit. 2018-05-02]. Dostupné z: <https://www.partnerskadohoda.gov.sk/8738-sk/prinosy-clenstva-v-eu-v-cislach/>.

PAS. SR na 41. mieste v rebríčku konkurencieschopnosti. [online] Podnikateľská aliancia Slovenska, o.z. © 2019 [cit. 2018-10-17]. Dostupné z: <https://www.alianciapas.sk/2018/10/17/sr-na-41-mieste-v-rebricku-konkurencieschopnosti/>.

PCG. Inflace roste, na Slovensku je na nejvyšší úrovni od roku 2013. Černý pátek to, zdá se, nijak neohrozí. [online] Private Consulting Group © 2019 [cit. 2017-11-23]. Dostupné z: <https://privateconsultinggroup.cz/inflace-roste-slovensku-nejvyssi-urovni-roku-2013-cerny-patek-zda-se-nijak-neohrozi/>.

PINTÉR, Tibor. The Integration of Hungary into the European Union – Economic Aspects. [online] Polgári Szemle Foundatio © 2005-2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://eng.polgariszemle.hu/current-publication/146-hungary-s-regions-competitiveness-and-country-image/915-the-integration-of-hungary-into-the-european-union-economic-aspects>.

PRAVDA. Inflacia. [online] Prerex, a.s. © 2019 [cit. 2019-02-23]. Dostupné z: <https://www.pravda.sk/trendove-temy/inflacia/>.

PLESNÍKOVÁ, Lucie. Visegrádská skupina. [online] Praha, Borgis, a.s. © 2003-2019 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/visegradska-skupina>.

PUBLIC DATA. Státní dluh vyjádřený jako procento z HDP: Evropská unie, 2004-2017. [online] Google © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://www.google.com/publicdata/explore?ds=ds22a34krhq5p_&met_y=gd_pc_gdp&hl=cs&dl=cs#!ctype=l&strail=false&bcs=d&nselm=h&met_y=gd_pc_gdp&scale_y=lin&ind_y=false&rdim=country_group&idim=country_group:eu&ifdim=country_group&tstart=1080684000000&tend=1490911200000&hl=cs&dl=cs&ind=false.

SCHMIDT, A. Vivien. Europeanization and the mechanics of economic policy adjustment. [online] Journal of European Public Policy © 2002 [cit. 2002-12-02]. Dostupné z: https://www.ceses.cuni.cz/CESES-93-version1-5_2_2.pdf.

STATISTA. European Union: trade balance from 2007 to 2017 (in billion euros). [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/253593/import-of-goods-from-the-eu/>.

STATISTA. Unemployment rate in the European Union and the Euro area from 2008 to 2018. [online] The Statistics Portal © 2019 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/267906/unemployment-rate-in-eu-and-euro-area/>.

ŠTĚPÁN, Petr. Vzdali jsme se vlastní měny ve prospěch silnějšího růstu a příchodu investic, říká muž, který řídil přijetí eura na Slovensku. [online] Economia, a.s. © 1996-2019 [cit. 2017-07-04]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65787750-je-spravny-cas-na-prijeti-eura-jak-zmenilo-zivot-slovaku-ptejte-se-muze-ktery-ridil-prijeti-eura-na-slovensku>.

THE WORLD BANK. European Union – GDP growth (annual %). [online] The World Bank Group © 2019 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=EU>.

WISEGRAD GROUP. Aims and Structure. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2015-07-25]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/about/aims-and-structure>.

WISEGRAD GROUP. Guidelines on the Future Areas of Visegrad Cooperation. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2004-07-30]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/cooperation/guidelines-on-the-future-110412>.

WISEGRAD GROUP. O V4. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2004-05-01]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/v4-110412>.

WISEGRAD GROUP. The Strategic Importance of V4: New challenges await the Visegrad Group. [online] International Visegrad Fund © 2006-2019 [cit. 2009-08-31]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/other-articles/the-strategic-importance>.

ZENKNER, Petr. Hloušek: Evropeizace nemá na politické strany velký vliv. [online] Vláda České republiky © 2005-2019 [cit. 2008-09-30]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8801/2496/clanek/hlousek-evropeizace-nema-na-politicke-strany-velky-vliv/>.